

21.03.2021
nr 12 (803)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

*Dorota Łosiewicz, Edyta Golec,
Angelika Górny i Danuta Ziemięc
opowiadają, jak zmienia się świat,
gdy kobieta zostaje matką*
NAJWAŻNIEJSZA ROLA s. 10

Kocham cię życie!!!

Nowości • bestsellery • albumy • komiksy • gry

ipn.poczytaj.pl

Wszystko z 30% rabatem!

II Wirtualny Kiermasz Książki IPN

22-28 marca 2021

Do zobaczenia!

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

ks. Henryk Zieliński

Zanim będzie za późno

Pprzed Dniem Świętości Życia o wykonanie projektu okładki „Idziemy” poprosiliśmy Anię, córeczkę jednej z naszych współpracownic. Efekt można właśnie podziwiać. W ciągu godziny dostaliśmy kilka rysunków. Na każdym było błękitne niebo i słońce, a na dole zieleń. W centrum sama Autorka, z serduszkami, które wyrwa się z dziecięcej piersi, i z oczami, które ze szczęścia jakby wyskakiwały z orbit. Jest prowadzona za ręce przez mamę i tatę, zapatrzonych w nią jak w obrazek. Mama ma suknię z paskiem w tym samym kolorze, w którym jest strój dziewczynki – to ważny znak łączności oraz identyfikacji dziewczynki z kobiecością mamy. Dopelnienie wszystkiego stanowi napis: Kocham cię, życie! Tak wygląda szczęście widziane oczami dziecka.

Na pomysł takiej okładki naprowadziła nas kampania plakatowa Fundacji Nasze Dzieci z dolnośląskich Kornic. Więcej informacji o tej fundacji znajdziemy pod adresem fundacja.kornice.pl. Pomaga ona dzieciom, młodzieży, kobietom spodziewającym się dziecka, rodzinom, szpitalom, hospicjom oraz wielu innym osobom i instytucjom będącym w potrzebie. Działa w oparciu o trzy filary: Edukacja-Wiara-Zdrowie. Jak twierdzi Mateusz Kłosek, prezes fundacji i właściciel firmy Eko Okna, obecna kampania nie jest skierowana przeciwko komukolwiek. Nie dyskutuje z hasłem „Aborcja jest ok”. Ma na celu wzbudzenie afirmacji dla każdego życia ludzkiego, na każdym jego etapie, oraz wsparcie dla trwałości rodzin.

Na części billboardów, które od paru miesięcy wiszą przy naszych drogach, widać jakby pisany dziecięcą ręką apel: Kochajcie się, mamó i tato. Na innych jest zarys serca, a w nim obraz dziecka w łonie matki. Po bokach towarzyszy mu napis: „Jestem zależny, ufam Tobie”. Na niektórych plakatach jest informacja o naprotechnologii albo o hospicjach perinatalnych, gdzie rodziny mogą liczyć na pomoc już od momentu zdiagnozowania choroby czy niepełnosprawności ich dziecka. Na billboardach nie ma po ludzku nic, do czego można się przyczepić. Niosą wyłącznie pozytywny przekaz. I to jest chyba największą siłą tej kampanii. Te obrazy działają.

Skuteczność tych obrazów jest potwierdzona przez nienawiść, z jaką reagują na nie środowiska proaborcyjne i antyrodzinne. Wtórą im proaborcyjne media, przeliczając, ile potrzebującym można by pomóc za pieniądze wyłożone na tę kampanię. To typowo judaszowa manipulacja, bo właściciel firmy Eko Okna ze swoich pieniędzy corocznie przeznacza na wspar-

cie dla potrzebujących więcej niż każda z krytykujących go redakcji, a środki przeznaczone na działalność organizacji proaborcyjnych i ich manifestacje są o wiele większe niż koszt całej kampanii za życie. Plakaty są niszczone z szatańską furją, bo mają rzekomo kogoś wykluczać, stygmatyzować, budzić psychiczny dyskomfort. Najgorsze jest to, że w mówienie o „traumatyzującym” przekazie tej kampanii włączają się także niektórzy katolicy „otwarci”. Jeśli tak, to trudno nie zgodzić się ze spostrzeżeniem Weroniki Kostrzewy, która odpowiada jednemu z nich, że również widok ciężarnej kobiety na ulicy można uznać za traumatyzujący dla kogoś, kto właśnie utracił dziecko. Czy to znaczy, że należy zabronić ciężarnym wychodzenia na ulice?

Dziwny byłby to świat, w którym prawnie obecności w przestrzeni publicznej miałyby tylko wulgarność, agresja i wyuzdanie, a miłość małżeńska i rodzicielska oraz wszelka normalność musiałyby się ukrywać. To byłby szatański świat. Jesteśmy świadkami prób budowania takiego właśnie świata. Trwa – jak mówił św. Jan Paweł II – nieustanna walka cywilizacji śmierci z cywilizacją życia. Ludzie dobrzy są zastraszeni. Przekonał się o tym również podczas przygotowania materiałów do tego numeru „Idziemy”. Wiele znanych kobiet i matek odmawiało podzielenia się publicznie radością, którą daje im macierzyństwo. Nie chciały się narażać agresywnym i wpływowym środowiskom feministycznym, proaborcyjnym i LGBTQ. To pokazuje, że już trzeba bić na alarm.

W tym roku nie przejdziemy w tradycyjnych Marszach Świętości Życia w okolicach uroczystości Zwiastowania Pańskiego. Uniemożliwia to pandemia. Ale zamiast biadolić nad tym, co obecnie niemożliwe, skupmy się na tym, co możliwe. Pamiętajmy o modlitwie w intencji dzieci poczętych oraz ich matek i ojców, włączajmy się w adopcję dziecka poczętego, wspierajmy organizacje i instytucje służące ochronie życia. Nie stójmy z boku. Angażujmy się w budowanie cywilizacji i kultury życia w swoim otoczeniu i w naszej ojczyźnie, zanim będzie za późno.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

21.03.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Najważniejsza rola s. 10

Są szczęśliwi s. 12

Dajemy nadzieję s. 36

NA CZASIE

Epidemia nienawiści s. 4

Idźcie do Józefa s. 8

Księża nie z księżycą s. 9

NASZE SPRAWY

Wielkopostne ożywienie wiary s. 34

Pieniądz przyszłości? s. 42

Zapalenie wyrostka bez operacji? s. 43

Ulga termomodernizacyjna s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Jeremiasz – kryzys instytucji religijnych s. 18

Apostoł prawdy i wolności s. 20

Pokonaj zniechęcenie s. 23

Przed ślubem s. 24

Milczenie Świętego Józefa s. 38

**Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.**

fot. Monika Odrobńska

konotacje rolne: mówi się o płodach ziemi. Małeńki człowiek w tak zastosowanej semantyce jest czymś, co zalega i jest niepotrzebne. Może być zaorany, usunięty. Strategia polega na tym, by przeciwnika najpierw odrzec z wartości osobowej i pozbawić znaczenia, ponieważ wtedy łatwiej zabić.

Z czego wynika obserwowana obecnie nienawiść wobec Kościoła?

Kościół katolicki od wieków przyjmuje rolę adwokata słabszych. Nie jest tak, jak mówią niektórzy, że staramy się jako wierzący narzucać innym swoje nauczanie. Nikogo nie zmuszamy do praktyk religijnych, nie każemy nosić komży. Kościół przejął od cywilizacji helleńskiej zacerpniętą od Arystotelesa piękną zasadę realizmu ontologicznego oraz zasadę niesprzeczności. To znaczy, że wiara chrześcijańska

moralnego zmagania z sobą samym, aby nie dopuścić do zstąpienia nienawiści z poziomu myśli do głębi serca. Ksiądz prymas Wyszyński, poddawany nieludzkim szykanom w więzieniu przez komunistów, modlił się o to, by ich nie znienawidzić. Wiedział, że kto znienawidzi, już przegrał. Pęka wtedy w człowieku psychologiczna bariera immunologiczna, a infekcja duchowa, prowadząca do destrukcji bądź autodestrukcji, zaczyna się namnażać.

Jaką odtrutkę wobec epidemii nienawiści daje Pan Bóg?

Słowo Boga daje światło na życie człowieka. Jest niejako jego instrukcją obsługi. W Księdze Rodzaju znajdujemy katechezę o genezie nienawiści. W konsekwencji odwracania się od Boga człowiek doświadczył lęku i egoizmu. Poczul się obrabowany i nagi, bo w sposób radykalny utracił dostęp do źródła życia, czyli Bożej miłości, która go afirmowała. Nadal pragnie żyć, ale życiodajnej limfy od Stwórcy nie ma już w sobie. Rozpoczyna zatem dramatyczny bój o życie. Jest głodny, neurotycznie niespokojny, przestraszony, że umrze, toteż za wszelką cenę usiłuje wszystko, co istnieje wokół, samemu sobie złożyć w ofierze: rację, pieniądze, wygodne życie, innych ludzi, którzy mają obowiązek go chwalić i mu ustępować. Potrzebuje dostarczać sobie przyjemności i unikać bólu, bo nie widzi jego sensu. Jest egoistą. Wszystko, co dobre, przypisuje sobie, winą zaś nieustannie obarcza innych.

W tej sytuacji nie dziwnego, że Kain zaczyna nienawidzić brata Abela z byle jakiego powodu. Na początku wewnętrzna złość przejawia się w ponurej twarzy. Bóg próbuje na tym etapie pomóc Kainowi, nawiązując

Strategia polega na tym, by przeciwnika najpierw odrzec z wartości osobowej i pozbawić znaczenia, ponieważ wtedy łatwiej zabić.

dialog z jego mrocznymi stanami psychicznymi i uczuciowymi. Stwórca pyta: czemu masz twarz ponurą, jakie myśli cię trapią? Gdybyś dobrze postępował, twoje życie byłoby inne. Masz czas się nawrócić. Ale Kain nie słucha Boga, lecz postępuje za swym zranionym uczuciem i wydumaną krzywdą, biorąc się ze złe pojętej rywalizacji. Tę krzywdę w sobie kontempluje i pogłębia, szukając okazji do zemsty.

Przebaczenie jest antybiotykiem Boga, jeśli go brakuje, to zło zaczyna narastać. Chrystus na krzyżu objawił przebaczenie względem nas wszystkich. Wylał z siebie ogromne strumienie łaski, byśmy umieli korzystać z tego lekarstwa. Zło samo nie umiera, ono potrzebuje odkupienia. Wymaga potężnej dawki dobra i miłości w postaci przyjętego na siebie grzechu. I nieodpłacenia tą samą monetą. Jezus, ratując nas, objawił na krzyżu miłość Boga do nieprzyjaciela. Dlatego krzyż ma tak wielką siłę leczenia i uszlachetniania ludzkiej duszy.

Epidemia nienawiści

Z ks. dr. hab. **Robertem Skrzypczakiem**,
profesorem Akademii Katolickiej w Warszawie,
rozmawia Patryk Lubryczyński

Coraz częściej mówi się o narastającej brutalizacji języka i zachowań. Dostrzega Ksiądz Profesor źródła tego zjawiska?

Jest to szczególnie dostrzegalne w przestrzeni publicznej od jesiennych tak zwanych strajków kobiet. Używa się czasowników, które mają na celu kogoś zmiążdżyć lub zdeprecjonować. Pamiętam, że w przeszłości ogromne wrażenie zrobił na mnie apoftegmat ze zbiorów Ojców Pustyni nawiązujący swoją tematyką do wulgarności języka. Jeden z mnichów powiedział, że jeżeli człowiek zaczyna przeklinać lub bluźnić, to tak jakby dostarczał demonowi wino, którym tamten może się upajać. Za każdym razem, gdy mam ochotę użyć brudnego języka względem innych, powstrzymuje mnie refleksja, że nie będę zlemu dawał satysfakcji.

Nie brakuje szyderstw z plakatów afirmujących życie. Gdzie leży granica pomiędzy żartem a agresywnym komunikatem?

Celem kampanii pogardy i trywializmu jest walka o określoną wizję człowieka oraz stylu życia. Żąda się ustanowienia prawa do niekontrolowanej i pozbawionej jakiegokolwiek konsekwencji aktywności seksualnej, domagając się dostępu do przyjemności. Jesteśmy w obliczu drugiej fali uderzeniowej rewolucji obyczajowej z 1968 r., idącej przez świat jak taran. Sam język, czyli odnoszenie się do dziecka jako płodu, dehumanizuje je i reifikuje. Proszę zauważyć, że słowo „płód” ma

wiąże się z szacunkiem wobec tego, co istnieje obiektywnie, niezależnie od subiektywnego punktu widzenia oraz oceny. Co łączy się z kwestią pokory, czyli respektem wobec rzeczywistości. Człowiek, który przyjmuje życie takim, jakim jest, zdaje sobie sprawę z tego, że stawia mu ono pewne ograniczenia, zakreślone przez obecność innych ludzi. Jeśli przyjmujemy żądania braku jakichkolwiek barier, to zmierzamy w kierunku cywilizacji, w której nie będziemy potrafili żyć razem. Staniemy się jedynie odizolowanymi od siebie indywidualistami, zapatrzonymi w swoje „ja chcę” i siłą narzucającymi innym własne wymagania.

W którym momencie gniew przestaje być uczuciem, a staje się grzechem?

Może być gniew słuszny i niesłuszny. Pastelnicy mówili, że jeśli ktoś uwłacza ci lub pozbawia cię jakiegoś dobra, to nie wolno ci się gniewać, bo może to służyć twemu nawróceniu. Ale jeżeli próbowałbyś odwieść cię od miłości Boga i uczciwości wobec Stwórcy, wówczas masz prawo, a nawet powinność rozniewania się na taką osobę. Gniew może być także sposobem wyrazu narastającej w człowieku nienawiści, przechodzącej kolejne fazy: poczucia krzywdy, osądzania, potępienia, wyolbrzymiania w sobie uczucia skrzywdzenia, wreszcie przesadzania w przypisywaniu innym ludziom winy i podłości. Potrzeba pewnego

Bóg nie błogosławi grzechu

Siedziba Kongregacji Nauki Wiary

for. xbz

Kościół nie ma ani nie może mieć władzy błogosławienia związków osób tej samej płci – stwierdza Kongregacja Nauki Wiary. 15 marca w Watykanie opublikowano stanowisko Stolicy Apostolskiej odnośnie do tej kwestii, podnoszonej przez niektóre Kościoły lokalne.

Przedstawiamy pełny tekst noty w tłumaczeniu na język polski:

Nota wyjaśniająca

W niektórych obszarach kościelnych rozpowszechniają się projekty i propozycje błogosławieństw dla związków osób tej samej płci. Nierzadko projekty te motywowane są szczerym pragnieniem przyjęcia i towarzyszenia osobom homoseksualnym, którym proponuje się drogi wzro-

stu w wierze, „aby osoby o skłonności homoseksualnej miały konieczną pomoc w zrozumieniu i pełnej realizacji woli Bożej w ich życiu” (Franciszek, adhort. apost. *Amoris laetitia*, nr 250).

Na tej drodze słuchanie słowa Bożego, modlitwa, udział w czynnościach liturgicznych Kościoła oraz praktykowanie miłości bliźniego mogą odegrać ważną rolę w podtrzymywaniu zaangażowania w odczytywanie własnej historii oraz w wolnym i odpowiedzialnym podążaniu za własnym powołaniem chrześcijańskim, ponieważ „Bóg kocha każdego człowieka i podobnie czyni Kościół” (Synod Biskupów, Dokument końcowy XV Zgromadzenia Ogólnego, nr 150), odrzucając wszelką niesprawiedliwą dyskryminację.

dokończenie na str. 17

Rok Rodziny

19 marca 2021 r. Kościół obchodzi piątą rocznicę ogłoszenia adhortacji apostolskiej „*Amoris laetitia*” o pięknie i radości miłości w rodzinie. Tego dnia papież Franciszek zainauguruje Rok Rodziny „*Amoris laetitia*”, który zakończy się 26 czerwca 2022 r., podczas 10. Światowego Spotkania Rodzin w Rzymie z Ojcem Świętym.

Krzysztof Ziemiec

Sprawdzian

Zdecydowałem się kandydować na funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich, bo to ważna funkcja, duża odpowiedzialność, odpowiedzialność za stan na straży praw i wolności człowieka, obywatela w sytuacji naruszenia ich przez władze publiczne – mówił kilka dni temu w Sejmie poseł PiS Bartłomiej Wróblewski. Zapewnił, że jeśli zostanie wybrany na RPO, zagwarantuje apolityczność tej instytucji. – Rzecznik nie będzie rzecznikiem ani rządu, ani opozycji – obiecywał.

Dobrze znany, także czytelnikom „Idziemy”, dr Bartłomiej Wróblewski to kandydat na pewno przygotowany merytorycznie. Z racji wykształcenia prawne-

go, wykonywanego zawodu oraz z racji doświadczenia społecznego. Przyznają to także ci, którzy stoją dziś po przeciwnej stronie politycznej barykady. A niektórzy, jak senator Koalicji Polskiej Jan Filip Libicki, są nawet gotowi poprzeć jego kandydaturę, kładąc na szali swoją obecną partyjną przynależność! Ale – dodajmy z pełną mocą – większość opozycyjna posła Wróblewskiego na pewno nie poprze.

Dla mocno liberalizującej się obecnie PO poseł, który jest autorem zgłoszenia do Trybunału Konstytucyjnego wniosku ws. niektórych przepisów ustawy antyaborcyjnej jest kandydatem nieakceptowalnym. A jego merytoryczne przygotowanie nie ma tu żadnego znaczenia. Bo taka jest polityka.

No ale właśnie, czy to, co dzieje się od ponad pół roku wokół wyboru nowego RPO – co jest zresztą koniecznością, bo kadencja Adama Bodnara już dawno się wypełniła – nie jest też okazją do sprawdzianu? Sprawdzianu dla wszystkich. Dla opozycji, która nawet jeśli nie poprze kandydata już chyba ostatniej szansy, to przynajmniej da mu

minimalny kredyt zaufania. Dla samego posła Wróblewskiego: czy faktycznie jest osobą, jak sam deklaruje, niezależnie myślącą? Czy będzie potrafił uniezależnić się nie tylko od partyjnych wpływów, ale i partyjnego myślenia? Czy doświadczenie, jakie zdobył w trakcie swojej pracy akademickiej, parlamentarnej i społecznej, jest w stanie wnieść do urzędu rzecznika?

To też wielki sprawdzian dla władzy, a konkretnie dla ugrupowania rządzącego, oskarżanego przez opozycję o to, że działa coraz mniej demokratycznie, że zawłaszcza kolejne pola społecznej i politycznej aktywności. Czy PiS jest w stanie udowodnić, że potrafi zerwać ze *stricte* partyjną logiką? Czy jest w stanie dać przyszłemu RPO swoistą *carte blanche* na niezależność, by faktycznie strzec konstytucji, praw i wolności przed zagrożeniami, które się pojawiają, ale i dać wolną rękę do współpracy RPO z róż-

nymi organami władzy publicznej, by zapobiec naruszeniom tych praw? Sam kandydat przecież mówi o tym, że wie, iż „zagrożenia dla praw i wolności płyną z władzy publicznej w całej jej różnorodności. Jest to na pewno władza krajowa, ale jest to także władza europejska czy międzynarodowa. Jest to władza centralna, ale także są to władze samorządowe. Jest władza wykonawcza, ustawodawcza, ale także są sądy. I z wszystkich tych stron mogą płynąć zagrożenia dla praw i wolności jednostki. Może płynąć tak-

że wsparcie dla tych praw”.

Wyzwaniem, jeśli chodzi o ograniczanie naszych praw i wolności, są dziś także rosnące w siłę i będące coraz bardziej poza kontrolą globalne koncerny i korporacje, wobec których państwo staje się bezsilne. Rzecz niezwykle istotna, ale i trudna do wyegzekwowania. Czy nowy RPO poradzi sobie również z tym?

Autor jest dziennikarzem TVP

Bartłomiej Wróblewski, to kandydat merytorycznie przygotowany na urząd Rzecznika Praw Obywatelskich.

na, ale także są to władze samorządowe. Jest władza wykonawcza, ustawodawcza, ale także są sądy. I z wszystkich tych stron mogą płynąć zagrożenia dla praw i wolności jednostki. Może płynąć tak-

że wsparcie dla tych praw”.

Wyzwaniem, jeśli chodzi o ograniczanie naszych praw i wolności, są dziś także rosnące w siłę i będące coraz bardziej poza kontrolą globalne koncerny i korporacje, wobec których państwo staje się bezsilne. Rzecz niezwykle istotna, ale i trudna do wyegzekwowania. Czy nowy RPO poradzi sobie również z tym?

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Franciszek odwiedzi Węgry.** Ojciec Święty, zapytany przez powracających razem z nim z Iraku dziennikarzy o kolejne zagraniczne wyjazdy, zapowiedział swoją obecność na Mszy Świętej kończącej Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, który odbędzie się na początku września w Budapeszcie.

■ **Knock światowym sanktuarium.** Główne katolickie sanktuarium Irlandii w Knock zostało ogłoszone przez papieża Franciszka międzynarodowym sanktuarium maryjnym i eucharystycznym. Obecny papież odwiedził to miejsce XIX-wiecznych objawień Matki Bożej w 2018 r. Wcześniej, w 1979 r., przyjechał tam św. Jan Paweł II.

■ **Dewastacja katedry.** Słowa zdecydowanego potępienia profanacji katedry w Ibagué (Kolumbia), dokonanej 8 marca przez grupę feministek, wyraził tamtejszy ordynariusz, arcybiskup Orlando Roa Barbosa. Hierarcha zapewnił, że Kościół „nadal będzie mówił proroczym głosem, potępiając to wszystko, co pomimo pozorów prawa w rzeczywistości jest sprzeczne z integralnością, naturą i godnością kobiet”. Feministki wyważyły drzwi świątyni i wydrapały na ścianach nieprzyzwoite napisy.

■ **Zmarł twórca kaset magnetycznych.** Holenderski wynalazca Lou Ottens, który stworzył kasety magnetofonowe, zmarł w wieku 94 lat. Od zaprezentowania pierwszej kasety na targach w latach 60. na świecie sprzedano ich około 100 miliardów.

■ **Eutanazja w Hiszpanii.** Senat Hiszpanii przyjął ustawę legalizującą eutanazję. Dokument wróci jednak do niższej izby parlamentu, Kongresu Deputowanych, gdyż senatorowie zgłosili do projektu swoje poprawki. Zgodnie z nimi osoba wnioskująca o tzw. śmierć wspomaganą będzie musiała odbyć szereg konsultacji medycznych, by potwierdzić, że cierpi na poważną chorobę, chroniczną, a zarazem nieuleczalną. Konieczne będzie dwukrotne wnioskowanie o zabieg eutanazji, aby wykluczyć ewentualną pomyłkę lub zmuszenie kogoś do poddania się tzw. śmierci wspomaganej. Od złożenia wniosku do przeprowadzenia eutanazji nie powinno minąć więcej niż 40 dni.

■ **Sankcje dla lekarzy antyszczepionkowców.** Pracownikom medycznym w Australii grożą surowe kary, w tym utrata prawa wykonywania zawodu, za rozpowszechnianie fałszywych twierdzeń antyszczepionkowców, które mogą zakłócić krajowy program szczepień przeciw COVID-19.

fot. PAP/EPA Stringer

NIESPOKOJNIE W BIRMIE

Wojskowi, którzy obalili demokratyczny rząd w Birmie, oskarżyli aresztowaną dotychczasową przywódczynię kraju Aung San Suu Kyi o przyjęcie łapówek w łącznej kwocie 600 tysięcy dolarów i w zlocie. Siły bezpieczeństwa nadal brutalnie tłumią protesty

przeciwników władzy armii. Według świadków i birmańskich mediów służby porządkowe po raz kolejny otworzyły ogień do protestujących w kilku miastach kraju. Łącznie od przewrotu z 1 lutego zabitych zostało około 70 demonstrantów.

WIZYTA
W WATYKANIE

Papież Franciszek przyjął prezydenta Portugalii Marcela Rebelo de Souse. Była to pierwsza podróż zagraniczna szefa państwa po ponownym wyborze na to stanowisko. Jest on praktykującym katolikiem, był już u papieża Franciszka w 2016 r.

Prezydent ujawnił, że mówiono o podróży Franciszka do Lizbony i Fatimy z okazji międzynarodowych obchodów Światowego Dnia Młodzieży, które odbędą się latem 2023 r. w portugalskiej stolicy. Mowa była także „o wkładzie Kościoła w życie Portugalii, zwłaszcza gdy chodzi o radzenie sobie z obecnym kryzysem sanitarnym, obronę życia i pokojowe współżycie społeczne”.

fot. PAP/EPA Vatican Media Handout

ZMARŁ KRÓL ZULUSÓW

fot. PAP/EPA/Kim Ludbrook

Zmarł Goodwill Zwelithini, król Zulusów. Monarcha od ponad miesiąca przebywał w szpitalu z powodu problemów związanych z cukrzycą. Miał 72 lata. Zulusowie to najliczniejsza grupa etniczna w RPA. Zwelithini w systemie politycznym pełnił funkcję ceremonialną i kulturalną jako promotor zuluskiej kultury i zwyczajów. Miał sześć żon i 28 dzieci.

MNIEJSZE WYDATKI

fot. xhz

Wydatki Stolicy Apostolskiej w tym roku będą najniższe w jej najnowszej historii, ale bez uszczerbku dla posługi papieża i pensji pracowników – ogłosił prefekt Sekretariatu ds. Gospodarczych ks. Juan Antonio Guerrero Alves. Poprosił wiernych o wsparcie. – Kryzys spowodowany przez pandemię

jest przyczyną tego restrykcyjnego budżetu, w którym przewidziane wpływy są znacznie niższe od tych z 2019 r., ostatniego przed pandemią – oświadczył hiszpański jezuita. Wtedy wpływy te wynosiły 307 milionów euro, w tym roku będą niższe o prawie jedną trzecią i sięgną 213 mln euro.

ARESztOWANIA W BOLIWII

Była tymczasowa prezydent Boliwii Jeanine Anez (na zdjęciu) została aresztowana pod zarzutem „terroryzmu” i „spiskowania przeciwko rządowi” w ramach śledztwa, które ma wyjaśnić okoliczności próby zamachu stanu przeciwko byłemu socjalistycznemu prezydentowi Evo Moralesowi. Wcześniej pod tymi samymi zarzutami aresztowano wielu byłych ministrów i byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa.

fot. PAPER/PASTR

ŻAŁOBA W GWINEI

Aż 105 osób zginęło, a 400 zostało rannych podczas eksplozji w wojskowej bazie sił szybkiego reagowania w Gwinei Równikowej. Prezydent kraju Teodoro Obiang Nguema Mbasogo oznajmił, że przyczyną wybuchu było niedbałe obchodzenie się z dynamitem w koszarach w mieście

Bata, ekonomicznej stolicy kraju. Po wybuchach ewakuowano ludzi w promieniu czterech kilometrów od miasta, ponieważ opary, które unosiły się po eksplozjach, były szkodliwe. Władze zorganizowały państwowy pogrzeb wszystkich, którzy zginęli w tej tragedii.

fot. PAP/EPN/Jose Luis Alvarez Aguiar

■ **Wojsko pozostanie.** Ministerstwo obrony USA zgodziło się na przedłużenie stacjonowania Gwardii Narodowej na waszyngtońskim Kapitolu do 23 maja. W okolicach amerykańskiego Kongresu pozostanie około 2,3 tys. żołnierzy, o połowę mniej niż obecnie. Żołnierze Gwardii Narodowej, strzegący parlamentu po szturmie na jego gmach 6 stycznia, mieli planowo opuścić okolice Kongresu 12 marca.

■ **Były prezydent niewinny.** Brazylijski Sąd Najwyższy anulował wszystkie wyroki skazujące byłego prezydenta Luiza Inacia Luli da Silvy za korupcję i przywrócił mu prawa polityczne. Sondaże wskazują, że może on pokonać obecnego szefa państwa Jaira Bolsonaro w wyborach prezydenckich w 2022 r.

■ **Za życiem.** Gubernator stanu Arkansas Asa Hutchinson podpisał ustawę, która praktycznie zakazuje w tym stanie aborcji prawie we wszystkich przypadkach. Od objęcia urzędu w 2015 r. Hutchinson podpisał już kilka poważnych ograniczeń aborcyjnych.

■ **Ofiary pracowników szkół.** Holenderski Inspektorat ds. Edukacji wyraził zaniepokojenie wzrostem zgłoszeń dotyczących molestowania seksualnego uczniów i studentów przez nauczycieli i innych pracowników szkół. W roku szkolnym 2019/2020 aż 69 proc. zgłoszeń przypadków molestowania seksualnego dotyczyło „osób wykonujących obowiązki”. Rok wcześniej było to 49 proc.

■ **Katastrofa samolotu.** Czterech spośród sześciu członków załogi straciło życie podczas katastrofy z udziałem wojskowego samolotu An-26, który rozbił się na lotnisku w Almaty. Samolot należał do Służby Granicznej Komitetu Bezpieczeństwa Narodowego Kazachstanu.

■ **Za uwolnieniem Nawalnego.** Podczas obrad 46. sesji Rady Praw Człowieka ONZ 45 państw, w tym Polska, podpisało apel o uwolnienie rosyjskiego opozycjonisty Aleksieja Nawalnego, skazanego w Rosji na 2,5 roku kolonii karnej.

■ **Sukces policji.** W wyniku trwającej dwa lata operacji przeciwko gangom handlarzy narkotyków belgijska policja przejęła 17 ton kokainy i aresztowała 48 osób.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Idźcie do Józefa

Ite ad Joseph! – Idźcie do Józefa! – to chyba najtrafniejsza rada, jaką w obecnym czasie można dać wierzącym. I nie tylko. Nieprzypadkowo papież Franciszek ustanowił właśnie teraz Rok św. Józefa. Oczywiście uczynił to w nawiązaniu do 150. rocznicy ogłoszenia Opieku-na Jezusa patronem Kościoła powszechnego. Kryje się jednak za tym cudowne zrządzenie Bożej Opatrzności. Któż jak nie on może bowiem w obecnym czasie skuteczniej pomóc Kościołowi, rodzinom, dzieciom nienarodzonym?

Dlatego, również nieprzypadkowo, papież ustanowił rok poświęcony rodzinie „Amoris laetitia”, który rozpoczyna się właśnie w uroczystość św. Józefa, a zakończy X Światowym Spotkaniem Rodzin w Rzymie w czerwcu 2022 r. Bezpośrednią okazją do ustanowienia tego roku jest przypadająca w tym czasie piąta rocznica tejże adhortacji apostolskiej. Z kolei w samą uroczystość św. Józefa rozpocznie się Tydzień Modlitw o Ochronę Życia, który potrwa do 25 marca, kiedy to w święto Zwiastowania Pańskiego obchodzimy Dzień Świętości Życia.

Wszystko łączy się w spójną całość, gdyż obecne ataki na kościoły i miejsca kultu wiążą się równocześnie z pogardą wobec życia ludzkiego i rodziny. A św. Józef jest Opiekunem Kościoła, rodzin

i dzieci poczętych. Dlaczego? Bo w swoim ziemskim życiu jak mało kto doznał ataków na powierzone mu życie i na swoją rodzinę. I właśnie dzięki bezgranicznemu zaufaniu Bogu, męstwu i roztropności potrafił ją uchronić.

cji. To jedno z tych nowo wymyślonych „praw”, które nie ma nic wspólnego ani z rzeczywistością, ani z prawodawstwem. Zresztą, pod koniec lutego Stały Komitet Komisji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej (COMECE) przypomniał w liście do przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Davida Marii Sassoli, że ani ustawodawstwo Unii Europejskiej, ani

fot. unsplash.com

Dzisiaj chyba sami widzimy, że potrzebujemy jego pomocy bardziej niż kiedykolwiek. Ataki na kościoły trwają, i to głównie w połączeniu z postulatem aborcji na życzenie. Zarówno w Polsce, jak i za granicą. Ostat-

nio, zwłaszcza w okolicach międzynarodowego Dnia Kobiet, nasiliły się ataki na

kościół w Niemczech, gdzie już po raz kolejny wymalowano farbą na fasadach kościołów słowa: „My body, my choice” (Moje ciało, mój wybór). Z kolei w Bogocie, w Kolumbii, radykalne feministki próbowały podpalić kościół św. Franciszka, na którego ścianach wymalowały hasła o wolnej aborcji. Także w Meksyku doszło do ataków na różne kościoły ze strony kobiet. Na Zachodzie bowiem – ale coraz częściej także w Polsce – Dzień Kobiet postrzegany jest jako dzień walki feministek o ich prawa, co de facto oznacza walkę o jedno tylko „prawo”, tzw. „prawo” do abor-

Europejska Konwencja Praw Człowieka nie przewidują prawa do aborcji.

W dzisiejszych społeczeństwach nie mają jednak znaczenia fakty czy merytoryczna wymiana zdań na sporne tematy, gdyż nad wszystkim górę bierze agresja. Niestety, czasem z obu stron barykady. Dlatego św. Józef znowu ratuje nas swoim przykładem postępowania, życiowej postawy: cichy, pokorny i posłuszny nie znaczy przegrany. Trzeba nam w tym Roku św. Józefa i Roku Rodziny na nowo uwierzyć w moc świadectwa chrześcijańskich postaw. „Ukochany ojciec, ojciec czułości, w posłuszeństwie i w gościnności; ojciec twórczej odwagi, robotnik, zawsze w cieniu” – tak opisuje papież Franciszek Oblubieńca Maryi w liście apostolskim „Patris corde” – Ojcowskim sercem. I sam przyznaje, że od ponad 40 lat odmawia codziennie modlitwę do św. Józefa, która zawiera słowa: „Niech nie mówią, że przyzywałem Ciebie na próżno”. My też postawmy na św. Józefa, a nie zawiedzimy się.

Demoralizacja dzieci

Holenderska telewizja publiczna NTR 21 marca wyemituje program „Simple Naked”, w którym dzieci ze szkół podstawowych mają zadawać pytania nagim dorosłym. Program został wyprodukowany przez Warner Bros. we współpracy z Rutgers Knowledge Center for Sexuality i opiera się na duńskim formacie „Ultra smilder toejet”. Uczestniczą w nim dzieci mające około 11 lat. Lider prawicowego Forum dla Demokracji Thierry Baudet nazwał pomysły „obrzydliwym” i domaga się zaprzestania jego emisji. Przeciwnik demoralizacji wystąpił poseł mniejszości tureckiej Tunahan Kuzu, który emisję programu finansowanego z podatków nazwał „szalona”. „W Holandii mamy problemy z pornografią dziecięcą i przestępczością seksualną wobec nieletnich, to jest odpowiedź telewizji publicznej na te problemy?” – pytał poseł Kuzu. Również konserwatywna partia protestancka SPG domaga się zdjęcia programu z anteny.

i

Handel ludźmi

Włoska zakonnica ze zgromadzenia Misjonarek Matki Bożej Pocieszenia, która od 40 lat niesie pomoc ofiarom handlu ludźmi, podziękowała papieżowi Franciszkowi, że wracając z Iraku w rozmowie z dziennikarzami przypomniał światu, iż ten haniebny proceder nie należy do przeszłości. „Handel ludźmi kwitnie w czasie pandemii, a jego ofiarami padają coraz młodsze kobiety, i to za coraz mniejsze pieniądze” – powiedziała Rádiu Watykańskiemu siostra Eugenia Bonetti. Za papieżem przypomniała, że by spotkać współczesne niewolnice, wystarczy przejść się po centrum Rzymu.

i

Dariusz Kowalczyk SJ

Księża nie z księżycy

Pewien internetowy oponent chciał mnie „przygwoździć” wpisem, że on już do kościoła nie chodzi, a ci jego znajomi, co jeszcze chodzą, bardzo krytycznie przyglądają się księżom. Hmm... Krytyczne patrzenie na rzeczywistość to zasadniczo cenna umiejętność. Ale ciekawe, czy owi znajomi już zdążyli podjąć wielkopostne ćwiczenie krytycznego spojrzenia na samych siebie. No i z jakim krytycyzmem przyglądają się swoim politycznym ulubieńcom i śledzą swoje ulubione media. Bo można czasem odnieść wrażenie, że krytycyzm wobec Kościoła jest wprost proporcjonalny do bezkrytycyzmu wobec TVN, GW, Onet itp. Inny dyskutant pytał drwiąco, czyja to wina, że – jak stwierdził – dla 95 procent młodzieży Kościół to obciach. Można by zapytać, co jest dla owych młodych chwalebny szczyt mody. Strajk Kobiet i „hej, hej, hej, aborcja jest okej”? Gdyby w mojej rodzinie byli młodzi tak właśnie myślący, to martwiłbym się przede wszystkim nimi, a nie Kościołem i księżmi. Wszak niezbyt mądrze jest twierdzić, że Jezus Chrystus ma problem, bo większość wyrostków w Niego i w Jego Kościół nie wierzy.

Z tego wszystkiego nie wynika oczywiście, że na księżach nie spoczywa duża odpowiedzialność i że nie trzeba spojrzeć czasem na stan kapłański krytycznie. Zresztą, w kościelnej literaturze, poczynając od Ojców Kościoła, nie brakuje ani mocnych słów na temat duchownych, ani wezwań, by się nawrócili i podjęli gorliwie swe

obowiązki. Słynny Savonarola (XV w.) wołał: „Wszystko w Kościele jest zrujnowane. Prałaci nie odróżniają dobra od zła, prawdy od kłamstwa. Dziś w kościołach wszystko robi się dla pieniędzy. Dzwony biją z chciwości, wołają tylko o srebro, chleb i świecę”.

Mocne, prawda? Tyle że tego rodzaju przepowiadanie wielkich mężów i kobiet wypływało z miłości do Kościoła, a nie z marnej próby usprawiedliwienia własnego wiarołomstwa grzechami księży albo z chęci ugrania czegoś w polityce na tanim antyklerykalizmie, czego żenującym przykładem jest otwarty list posłanki Senyszyn do abp. Wojdy, o czym pisałem w poprzednim numerze. Nie brakuje świętych, którzy podjęli radykalne nawrócenie, widząc mialkość pasterzy i wiernych. Na słabość i grzech nie zareagowali odejściem od Boga i Kościoła, ale – na odwrót – osobistym przyłgnięciem do Ewangelii. Tak to było u św. Franciszka z Asyżu czy też u Ignacego Loyoli.

Księża można oceniać w różnych kontekstach i z różnych punktów widzenia. Wiemy, że tego samego księdza różni ludzie oceniają niekiedy w skrajnie różny sposób. Zawsze warto jednak pamiętać, że księża nie spadają z księżycy, choć niektórzy w duchu „tolerancji inaczej” chcieliby ich tam wysłać, ale biorą się z konkretnych rodzin i środowisk. Dlatego książka ks. prof. Krzysztofa Pawliny „Powołania kapłańskie AD 2020” mówi nie tylko o kandydatach do seminarium, ich religijności, widzeniu świata i Kościoła, ale także o społecznościach, z których się wywodzą i do których mieliby trafić jako młodzi kapłani. Książka jest owocem złożonych badań socjologicznych. Okazuje się, że motywacja, by zostać kapłanem, przesuwa się z chęci służenia Bogu, ludziom,

Kościółowi na pragnienie osobistego rozwoju duchowego, pogłębienia relacji z Bogiem. Małe odsetek seminarzystów deklarujących chęć pracy misyjnej lub charytatywnej, a większość chciałaby pracować w parafii, duszpasterstwach specjalistycznych lub w nauce, czyli apostołstwie intelektualnym. Zdecydowany jest spadek liczby tych, którzy widzą siebie

w pracy katechetycznej. Trudno się temu dziwić, skoro w szkołach coraz więcej tych od „hej, hej, aborcja jest okej”.

Na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, gdzie pracuję od dziesięciu lat, spotykam wielu kleryków i młodych kapłanów. Z ponad stu krajów świata. Czasami im mówię, że będzie im trudniej niż ich poprzednikom. Słowa Jezusa o prześladowaniach Jego

uczników realizują się w każdym pokoleniu, ale w nadchodzących dziesięcioleciach będą się realizować w wyjątkowo perfidny sposób. Trzeba księżom twar-

Księża powinni twardo stąpać po ziemi, ale jednocześnie patrzeć w niebo, niekoniecznie na księżyc.

do stąpać po ziemi, ale jednocześnie patrzeć w niebo, niekoniecznie na księżyc. Zachęcam kleryków i księży, by wspominali z wdzięcznością tych, którzy ich poprzedzili. Sam wspominam wielu dobrych kapłanów,

których spotkałem, poczynając od dziecięcych lat. Wiele im zawdzięczam. Lubię kapłański ród nie tylko dlatego, że sam do niego należę. Wszyszczyśmy z jednego miejsca. Z Wieczernika, gdzie sławetnej nocy Jezus ustanowił Eucharystię...

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

Duchowe piękno Prymasa Tysiąclecia

Dzięki tej lekturze zobaczysz:

- co kryło się za niezłomnością Prymasa,
- jak radził sobie w sytuacjach trudnych,
- jakie wartości i zasady sprawdzają się zawsze,
- jak wiele Ty możesz się od niego nauczyć!

Autor – jako znawca duchowości i relator procesu beatyfikacyjnego Prymasa – ukazuje krok po kroku całe jego duchowe piękno.

Premiera 23 marca 2021 r.

264 strony

format 146x235 mm, oprawa twarda
cena 49,90 zł

format 130x210 mm, oprawa miękka
cena 34,90 zł

Zamówienia tel. 12 428 32 40;
www.bratnizew.pl

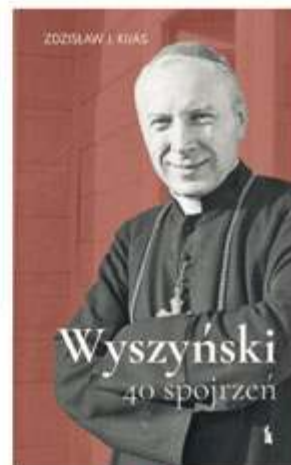

Patronat medialny
idziemy

Posłaniec
w Antoniego i Polacy

franciszkanie.pl

Nie przegap okazji! Do 4 kwietnia 2021 z kodem IDZIEMY przesyłka gratis!

Dziecko, także to, które dopiero przyszło na świat, diametralnie zmienia życie dorosłych. Swoim doświadczeniem macierzyństwa dzielą się znane mamy.

Najważniejsza rola

Dorota Łosiewicz

fol. Julia Szewczyk

Gdy zostajesz mamą, nic już nigdy nie jest takie samo. Zawsze jest ktoś, o kim myślisz, zanim pomyślisz o sobie. Całkowicie zmienia się twoja wrażliwość i postrzeganie otoczenia. Może przez chwilę tęsknisz jeszcze za starym życiem, ale to trwa krótko. Wszystkie krzywdy dzieci całego świata nagle dotyczą cię osobiście i nie możesz przejść obok nich obojętnie. Gdy w serwisach informacyjnych słyszysz, że ktoś skrzywdził dziecko, budzi się w tobie bestia gotowa skoczyć do gardła. I chce ci się płakać, gdy wiesz, że nic nie możesz.

Z dnia na dzień zaczynasz rozumieć język niemowląt. Niepostrzeżenie odkrywasz, że wszystkie dzieci komunikują się w niezwykle podobny sposób i robią podobne miny, przekazując konkretne treści. Na przykład próbują ssać piąstkę, gdy chcą jeść. To tak, jakbyś nagle zaczynała mówić po marsjańsku.

Wraz z przychodzeniem na świat kolejnych dzieci stajesz się multiinstrumentalistą, rozwijasz w sobie nieodkryte talenty. Okazuje się, że jesteś pediatrą, negocjatorem, nauczycielem, psychologiem, kucharzem, ekonomistą, artystą plastykiem, specem od logistyki, menedżerem. Z każdym kolejnym dzieckiem czujesz, że gra komputerowa, w którą grasz, wchodzi na ko-

lejny poziom. Trzeba wszystko robić szybciej, żeby zapanować nad sytuacją. Nawet gdy czasem wieczorem ze zmęczenia nie możesz sobie przypomnieć, jak się nazywasz, to zapominasz o tym, gdy małe rączki oplatają ci szyję, a ktoś szepcze do ucha: jesteś najukochańsza, mamusi.

W twoim życiu pojawia się też strach, którego nie znałeś wcześniej. Strach o dziecko, który w chwilach zagrożenia rośnie w gardle jak włochata kula. Kto nie bał się o życie dziecka, ten się nie bał. Ten strach wstrzymuje świat i przygasa słońce, ucisza wiatr, wstrzymuje chmury. Gdy twoje dziecko jest zagrożone, myślisz, że i twoje życie zaraz się skończy. Ten strach nie pojawia się, gdy rodzisz. On jest z tobą już wtedy, gdy dowiadujesz się, że pod sercem nosisz życie. Nie płód, zlepek komórek, a życie właśnie. Twoje dziecko. Gdy okazuje się, że możesz je stracić, nie możesz zrozumieć, że niebezpieczeństwo może czyhać w najbezpieczniejszym miejscu na ziemi. Wiem, o czym mówię. Przeżyłam wszystkie rodzaje lęku i wszystkie odcienie euforii i miłości. To jest moja droga, to jest moje powołanie. Za nic bym tego nie oddała.

Edyta Golec

fol. Iwon Wolak

Urodzenie dziecka dla każdej kobiety jest powodem radości, może i swego rodzaju dumy, że ciało „udźwignę-

ło” to wyzwanie, jakim jest wydanie na świat drugiej istoty. Mnie przy wszystkich trzech momentach narodzin dzieci towarzyszyła przede wszystkim niezwykła radość i wdzięczność Bogu za ten cud życia. Czułam spełnienie, a raczej dopełnienie mojej i męża miłości. Bo każda z naszych pociech jest darem Bożym i owocem naszego małżeństwa.

W otoczeniu rodzinnym nie odczułam zmian. Natomiast moje relacje ze znajomymi tuż po urodzeniu dziecka trochę się zmieniły. Zaczęło brakować nam czasu na wspólne spotkania, wyjścia, imprezy. I o ile znajomi posiadający dzieci byli w pełni wyrozumiali, to jednak zauważyliśmy, że dla bezdzietnych był to początkowo problem. Pojawiały się zarzuty, że nie dbamy o nasze relacje. Na szczęście z czasem to się zmieniło i przyjaźnie przetrwały. Pojawienie się dziecka sprawiło, że dojrzałam. Inaczej też postrzegam moich rodziców. Łatwiej jest mi ich teraz zrozumieć, bardziej ich doceniam, wiem, skąd brały się ich obawy, troski, kiedy mnie wychowywali, bo sama teraz tego doświadczam.

Pojawienie się dziecka niewątpliwie zmienia życie i przyzwyczajenia. Ale myślę, że tak już jest, kiedy przyjmuje się odpowiedzialność za drugiego człowieka. Wymaga to zdyscyplinowania i przeorganizowania się, ale to wszystko w moim przypadku przyszło naturalnie, bo w imię miłości. Dzieci były wyczekiwane, więc było rzeczą oczywistą, że trzeba o nie dbać, zapewnić im opiekę, obdarzyć miłością, troską i ciepłem. To poświęcenie jest tego warte, bo wzbogaca nasze życie.

Mówi się, że pracujące zawodowo mamy po urodzeniu dziecka lepiej organizują sobie czas niż wcześniej. Coś w tym jest. A kiedy wykonuje się wolny zawód, to tym bardziej trzeba być dobrze zorganizowanym. Trasa, koncerty, wyjazdy, praca w studiu, tworzenie, komponowanie itp. to zajęcia, które nie mają ram czasowych. Dlatego wsparcie męża i moich rodziców okazało się nieocenione.

Wszystko można pogodzić, jeśli się chce. Logistyka, wsparcie męża, rodziców umożliwia mi realizowanie się za-

wodowo. Myślę, że człowiek wiele może unieść w imię miłości i pasji. Kocham muzykę, ale też kocham dzieci i uwielbiam dbać o dom i go prowadzić. Z drugiej strony dzieci są już w dużej mierze samodzielne, do tego stopnia, że moja rola ostatnimi czasy sprowadza się do bycia kierowcą. Kiedy patrzę na moje dzieci, to najbardziej cieszy mnie to, że są... że pojawiły się w moim życiu i ubogaciły je swoją obecnością.

fol. Andrzej Wiktor

Angelika Korszyńska-Górny

To było niesamowite: gdy zaszłam w pierwszą ciążę, przestałam przechodzić przez ulicę na czerwonym świetle, zaczęłam ostrożnie schodzić po schodach i bardzo dbałam o to, żeby się wysypiać. Zrobiłam się bardziej uważna, ponieważ wiedziałam, że odpowiadam już nie tylko za siebie, lecz także za jeszcze jedną istotę, którą noszę pod swoim sercem.

Mam taką budowę ciała, że moje ciążę przez wiele miesięcy były niewidoczne. Kiedy przebywałam w tym czasie ze znajomymi muzykami, a nie wszyscy wiedzieli, że jestem w stanie błogosławionym, często słyszałam od nich pytanie: „Co się w tobie zmieniło? Bo masz takie dobre oczy”. Wiem po sobie, że kobieta w ciąży inaczej patrzy na świat. To uczucie podobne jest do zakochania. Chce się uśmiechać do wszystkich, ponieważ nosi się pod sercem nowe życie.

Kiedy urodziło się nasze pierwsze dziecko, zmieniła się moja hierarchia wartości. Życie towarzyskie zeszło na dalszy plan, a ja zaczęłam cieszyć się każdą chwilą spędzoną z moją córeczką i z rodziną.

W pewnym momencie zauważyłam, że każde nasze następne dziecko zabijało

we mnie coraz więcej egoizmu. Jeśli kocha się dziecko, to przestaje się żyć dla siebie. Gdy się widzi to małeństwo, bezbronne, niewinne i całkowicie od ciebie zależne, to chce się przecież dać mu to, co najlepsze.

Zawsze byłam osobą spontaniczną, która potrafiła kilka razy dziennie zmieniać plany. Po urodzeniu dzieci planuję wcześniej nie tylko następny dzień, lecz nawet tydzień i miesiąc. Im więcej masz zajęć, tym bardziej musisz być zorganizowana. To rzeczywiście działa, bo swoją najlepszą płytę „Anioł Ognisty”, opartą na mistycznych poematach Juliusza Słowackiego, skomponowałam, gdy byłam w połogu po narodzinach naszej trzeciej córeczki. To prawda, że kobieta po porodzie jest szczególnie wrażliwa. Jednak nigdy by mi się to nie udało, gdyby nie było przy mnie mojego męża, który zawsze mnie wspiera.

Bycie matką to często wyrzekanie się samej siebie, ale jak się z czegoś rezygnuje, to z drugiej strony coś się zyskuje. Ja zyskałam piękną rodzinę, mam kochającego męża i pięcioro cudownych dzieci. Obserwuję, jak powoli wchodzi w dorosły świat, korzystając z tego, co im przekazaliśmy z mężem. Najważniejsza jest zaś nasza osobista relacja z Bogiem.

fol. xhz

Danuta Ziemiec

Jako dwudziestoparolatka miałam bardzo silny instynkt macierzyński, każde dziecko na ulicy mogłabym obcałować. Byliśmy wtedy w narzeczeństwie z Krzysztofem, decyzja o dzieciach szła w parze z decyzją o ślubie.

W wieku trzydziestu lat zostałam mamą. Mąż był obecny przy witaniu każdego z trojga naszych dzieci, potem zainteresowany opieką, zabawą z nimi. Oddałam się wychowaniu dzieci. Moja

mama z podziwem patrzyła, że mogę zostawić pracę zawodową. Miałam poczucie, że jeśli dzieci przekażą pod opiekę niani czy pań w żłobku, to w najważniejszym okresie nie będę miała wpływu na ich wychowanie, budowanie osobowości. Ale rozumiem mamy chodzące do pracy i szukające alternatywy dla opieki nad dzieckiem.

Dzieci brały udział we wszystkim, co się działo w domu, wspólnym gotowaniu, sprzątaniu. Ku rozpaczy babć, które ubolewały, że przy obieraniu ziemniaki zmarnowane, bałagan, a dzieci się pokaleczą – chociaż w rękach były obieraczki, a nie noże. Nie pomagały tłumaczenia, że to moment przejściowy i dzięki temu staną się samodzielne. Dzieci uczyły się przygotowywać posiłki i traktować wspólne spędzanie czasu przy stole nie tylko jako spożywanie dań.

Nie mam w sobie notorycznego lęku o dzieci. Wszystko jest w rękach Boga. Nie myślę, co się może wydarzyć, kiedy pojedą gdzieś same rowerem, gdy jesteśmy na działce, na pierwsze wakacje pod namioty czy nocowanie u przyjaciół. Może także dlatego, że sama miałam szczęśliwe dzieciństwo. Rodzice pozwalali mi na wyjazdy, wtedy były to wakacje z grupą dzieci członków wspólnoty Rodzina Rodzin. W domu tata trzymał pieczę, trzeba było wrócić o konkretnej godzinie, ale miałam poczucie, że ma do mnie zaufanie, nie muszę być notorycznie pilnowana.

Moje macierzyństwo jest radosne, mimo że było obciążone też troską o dzieci, nieprzespanymi nocami, kiedy zdarzyła się choroba. Nie mieliśmy jednak strasznych przeżyć, że serce zamierało ze strachu. Wiek nastoletni dzieci też dał znać o sobie, ale bez szantaży ze strony dzieci, że „coś muszą mieć” albo „potrzebują czegoś natychmiast”. Wtedy była skarbonka na oszczędności, spełnienie marzenia stawało się bardziej satysfakcjonujące – a czasami okazywało się, że nie jest ono warte realizacji. W naszym domu były zawsze jasne zasady, które dzieci zaakceptowały. Jestem mamą usatysfakcjonowaną, cieszę się z kontaktu, jaki mam z dziećmi, widzę, jak duże znaczenie ma dla nich to, czego je nauczyłam.

Na pięćdziesiąte urodziny dostałam album z wpisami, znalazłam słowa przerażające moje oceny naszych relacji. Macierzyństwo jest dla mnie pełnym sukcesem życiowym, choć nie wiem, jakie będą w przyszłości moje dzieci.

**Zebrała
Irena Świerdzewska**

„Jak się dziś czuje Pan Bóg?” – pyta Agata i zaraz sobie odpowiada: „Dobrze, lepiej”. Ma 37 lat, dociekliwy umysł i... zespół Downa.

Gdy podczas Mszy św. ksiądz pyta, czym jest niebo, odpowiadają: „miłością”. Ale zapytani: „A kto jest w niebie?”, bronią się: „Tylko nie ja!”. Wiedzą, że po śmierci czeka ich raj, ale jak najdłużej chcą przebywać w swoim ziemskim domu. „To mój dom” – tak mówią mieszkańcy Domów Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Niegowie i „Fiszor” w Gaju, prowadzonych przez siostry benedyktynki samarytanki.

CYRENEJCZYCY NA WÓZKACH

Placówce w Niegowie stuknęła już dziewięćdziesiątka, ta odległa o 2 km w Gaju będzie ją przeżywała w przyszłym roku. – Czasem ludzie myślą, że DPS to już koniec świata. Tymczasem mieszkańcy naszego domu realizują tu swoje marzenia – mówi s. Margarita z Niegowa. – Gdy jeździmy do sanatoriów, początkowo pensjonariusze nam się przyglądają, ale wystarczy, że Tomek prześle kobiecie całusy, i już jesteśmy zaprzyjaźnieni – dodaje s. Lidia, dyrektor domu, posługująca w nim od dwudziestu lat.

Setka „dzieci” w Niegowie żyje w czterech żeńskich i trzech męskich „rodzinkach” – są w różnym wieku, z różnym stopniem sprawności, jak w rodzinie. Do dziś siostry wspominają, jak trzydzieści lat temu pięcioletnia Malwinka stała na taborecik i karmiła trzydziestoletnią Irkę na wózku. Bo tu nie pomaga starszy młodszemu, ale sprawniejszy mniej sprawnemu.

Choć mają od 18 do 74 lat, nie mówi się o nich „mieszkańcy” czy „wychowankowie”, ale „dzieci”. Na swoje osiemnaste urodziny Wiktoria piła „szampana” piccolo i... bawiła się otrzymaną lalką. Mówi się do nich po imieniu, a oni przez życzliwość mówią do opiekunek „mamo”, choć te mogłyby czasem

Są szczęśliwi

tekst i zdjęcia Monika Odrobińska

być ich córkami. – Zdarza się, że powiem „panie Wojciechu” i Wojtek rośnie o parę centymetrów, ale zaraz się reflektuje: „E, mamusi, jaki ze mnie pan” – mówi s. Lidia.

Osierocona i wychowywana przez dużą rodzinę Jadwiga Zofia Jaroszevska po kursie pedagogicznym pracowała na początku XX w. jako nauczycielka w szkole swojej ciotki. Z zapuszczania się w zaułki Piotrkowa i poznawania w nich biedy narodziło się w niej pragnienie pomagania m.in. „dzieciom anormalnym i kalekim”. Modliła się o zgromadzenie, które by się nimi zajęło, a że takiego nie znalazła, sama je założyła. I tak s. Wincenta, bo takie imię zakonne przyjęła, została wybrana najpierw na przełożoną generalną stowarzyszenia „Samaria” z główną siedzibą w Niegowie, a rok później w Gaju, a następnie powołane przez nią Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża

Chrystusowego erygował kard. Aleksander Kakowski w 1933 r.

Najpierw jednak w 1928 r. s. Wincenta dostała pod opiekę setkę opuszczonych przez rodziców chłopców o różnym stopniu niepełnosprawności. Zaczęła rozeznawać, którzy z nich rzeczywiście są dotknięci niepeł-

nosprawnością, a którzy biedą. Organizowała dla nich przedszkole, szkołę, dom pracy, w którym pod okiem majstrów uczyli się fachu. Próbuąc odkryć indywidualną naturę każdego z chłopców, zaczęła tworzyć

„system rodzinkowy”. – Rodzinkami, liczącymi po kilkunastu mieszkańców, opiekują się wspólnie siostry i opiekunki świeckie. Matka Wincenta chciała, by w każdym dziecku dostrzegać człowieczeństwo. Mówiła: „Dziecko nie może być traktowane jak sprzęt. Ono jest Osobą!” – tłumaczy s. Margarita. Dla sióstr każde z nich jest Cyrenejczykiem, który pomaga Panu Jezusowi dźwigać krzyż.

Między 1966 a 1991 r. dom był upaństwowiony, mimo to nadal posługiwały w nim siostry, najlepiej rozeznające potrzeby „dzieci”, bo opieka nad nimi to ich charyzmat. S. Margarita podkreśla, że każda rodzinka jest inna. Bo każdy jej członek jest jedyny w swoim rodzaju.

WZROK SERCA

Niektóre opiekunki pracują tu nawet 35 lat i znają podopiecznych od małego. – Matka Wincenta mawiała, że mamy ewangelizować bez słów. Nasze dzieciaki bardzo potrzebują bliskości i czułości, o której mówił papież

Franciszek – mówi s. Lidia, która jak tylko pojawi się wśród dzieci, te zaraz ją obejmują i się do niej tulą. W swoim domu czują się bezpiecznie. Nawet jak wyjeżdżają do swoich rodzin, dzwonią i pytają, co tam „w domu”. – Te dzieci wymagają ofiary, czasu, cierpliwości, ale przede wszystkim miłości – przyznaje s. Edyta, dyrektorka „Fiszoru” w Gaju. – Ale i ich miłość jest wyjątkowa. One nawet widzą inaczej, bo patrzą sercem. Podchodzi do mnie takie dziecko i mówi: „Wiem, że siostrę już mniej boli noga, bo się za ciebie wczoraj modliłem”. Nasze dzieci, choć często cierpiące, zawsze są uśmiechnięte, bo wiedzą, że są kochane.

– Zgłoszeniu nowego wychowanka zawsze towarzyszą pytania: jaki będzie, jakie napotkamy trudności wychowawcze – mówi s. Edyta. – Ale zawsze mówimy: *fiat* i przyjmujemy go takim, jaki jest. Bo daje go nam sam Bóg, który jest Życiem i Miłością. Wiemy, że wspólnie damy radę.

Praca zespołowa nad dziećmi działa cuda. Dwuletniego Patryka przyniesiono na rękach nieruchomego i bez kontaktu. Po ośmiu latach jest jak żywe srebro – bawi się, dokazuje, ale jest też ministrantem. Ewa trafiła do Niegowa jako czterolatka – nie chodziła, nie jadła sama; z czasem nauczyła się jeść rękami, potem łyżką, teraz nawet należy sobie kompotu do kubka.

Domy w Niegowie i Gaju oferują nie tylko opiekę lekarza, pediatry, psychiatry i pielęgniarek. Na 85 chłopców w wieku od 8 do 72 lat w „Fiszorze”, który jest domem męskim, 28 uczęszcza do szkoły specjalnej. I Niegów, i Gaj mają bowiem swoje szkoły specjalne, będą-

ce filiami szkoły w Wyszkowie. Równie ważna jest praca podczas terapii zajęciowej, w pracowni plastycznej, gastro-nomicznej, na sali gimnastycznej i rehabilitacyjnej, na siłowni i na zajęciach z muzykoterapii, podczas hipoterapii i dogoterapii. Dzieci, które ze względu na niepełnosprawność nie mogą malować, śpiewać czy grać w teatrze, słuchają bajek.

Jedną z terapii jest ergoterapia, czyli terapia przez pracę. – Sprawniejsze osoby mają dyżury – mówi s. Lidia. – Każda „rodzinka” ma swoje osobne pomieszczenie z bawialnią (salonem), sypialniami oraz jadalnią z aneksem kuchennym. Jedzą ze swoją rodzinką, bo wierzymy, że stół łączy. I o tę wspólną przestrzeń dbają, jak mogą. Pracują w ogrodzie, przy zwierzętach, przy odśnieżaniu. Nawet odkurzenie korytarza daje im poczucie wartości. Czasem wykręcają się od obowiązków, jak Krystek, który twierdzi, że „do pracy ma za małe rączki”. Wiemy jednak, że przy całej miłości i łagodności, która im się należy, potrzebują też stanowczości i stawiania granic. Oczywiście przy uszanowaniu ich potrzeb i możliwości; litowanie się nad nimi tylko by ich krzywdziło.

– Oni chcą się czuć potrzebni – mówi s. Jana z „Fiszoru”. – Mam chłopca z czterokończynowym porażeniem, porusza się na wózku, mimo to chce chociaż przewieźć dla kolegi pampersa, towarzyszyć przy karmieniu go, posłuchać z nim radia.

NA RATUNEK WODECKI

Dzieci z „Fiszoru” i Niegowa tak są przyzwyczajone do aktywności – wycieczek krajowych i zagranicznych, spotkań integracyjnych z okolicznymi szkołami, wyjść na kręgle, basen czy do kina – że w czasie pandemicznego lockdownu rysują samochód, w nim siostrę za kierownicą i pytają: „kiedy ten wirus się skończy?”. W tym roku Orszak Trzech Króli musieli sobie zrobić tylko na terenie ośrodka, a coroczna „Kolędnica”, czyli kolędowanie ze wszystkimi osobami niepełnosprawnymi z powiatu, miała charakter kameralny. Tegoroczne Misterium Męki Pańskiej, w którym uczestniczyło zwykle 200 osób z ośrodków, kleryków i uczniów z Zabrodzia, także będzie miało mniej wystawną formę. – Szkoda, bo dzieci uwielbiają, gdy ktoś je odwiedza, okłaskuje; cieszą się na przebrania, a podczas pracy nad przedstawieniami bardzo się rozwijają – mówi s. Lidia. S. Jana z „Fiszoru” także widzi, ile radości dają wyjścia, po których chłopcy mogą pochwalić się nowo poznanym kolegą czy że tańczyli z fajną dziewczyną.

W centrum domów w Niegowie i Gaju znajduje się kaplica. – To tu, od spotkania u Szefa zaczynamy wszystkie sprawy, tu ładujemy akumulatory, zarówno siostry,

jak i „dzieci” – mówi s. Edyta z „Fiszoru”. – Mój Krystian ma niezwykłą wrażliwość na zmarłych. Odkąd odszedł jego ulubiony piosenkarz Zbigniew Wodecki, modli się za niego, a gdy w domu dzieje się coś trudnego, mówi: „Prosiłem Zbyska, żeby nam pomógł”. To jest prawdziwa wiara w świętych obcowanie – mówi s. Jana z „Fiszoru”.

S. Adriana z Gaju kiedyś przy swojej podopiecznej przeszła kurs teologii w pigułce: – Podczas porządków narzekaliśmy z drugą siostrą – wspomina. – Nagle podchodzi Kryścia i pyta: „Na Mszy siostra była?”. „Byłam”. „Pana Jezusa siostra przyjęła?”. „Przyjęłam”. „No to czemu jeszcze marudzi?”.

S. Lidia wierzy, że dzieci z niepełnosprawnością intelektualną idą prosto do nieba. – Z niektórymi mam umowę, że mnie też po śmierci tam pociągną – mówi. S. Edyta z Gaju dopowiada: – Staramy się,

by w myśl hasła zgromadzenia „Bóg jest Miłością” każde dziecko odczuwało tę wielką Miłość Boga – przedłużoną w pracy tego domu. Tak, by kończąc swoje ziemskie życie, było przygotowane w miłości na spotkanie z Jezusem.

S. Adriana wspomina, jak podczas Marszu dla Życia do dziewczyny na wózku, której spastyka nie pozwalała nawet jeść samodzielnie, podeszła pani i powiedziała: „Jaka ty musisz być nieszczęśliwa”. A dziewczyna, która z ogromnym wysiłkiem, ale i z wielką radością malowała obrazy, odpowiedziała pani głośno i dobitnie: „Nie jestem nieszczęśliwa! Jestem szczęśliwa!”.

W SKRÓCIE

■ **Za ofiary pandemii.** W okresie Wielkiego Postu biskupi Europy uruchomili sieć modlitwy, tzw. łańcuch eucharystyczny, za ponad 770 tys. osób w Europie, które zmarły z powodu COVID-19. W ramach tej inicjatywy przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski i wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE) abp Stanisław Gądecki odprawił w kaplicy Pałacu Arcybiskupów Poznańskich Mszę Świętą za ofiary pandemii.

fot. PB KEP

■ **„Dzień Ojca na nowo”** – pod tym hasłem Centrum Życia i Rodziny zainicjowało ogólnopolską kampanię społeczną, której celem jest ustanowienie Dnia Ojca na 19 marca – w uroczystość św. Józefa.

■ **Pokuta i beatyfikacja.** Zgodnie z tradycją archidiecezji krakowskiej w pięciu jej sanktuariach odbyła się pokutna modlitwa kapłanów za Kościół przez przyczynę Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego oraz o rychłą jego beatyfikację. W czasie dnia skupienia wśród kapłanów została przeprowadzona zbiórka jałmużny wielkopostnej na hospicja dziecięce: im. ks. Tischnera oraz Alma Spei, a także hospicjum św. Łazarza w Krakowie.

■ **Biskupi w obozie.** W parafii Słupno koło Płocka uczczono 80. rocznicę wywiezienia do niemieckiego obozu koncentracyjnego w Działdowie biskupa płockiego abp. Antoniego J. Nowowiejskiego i biskupa pomocniczego Leona Wetmańskiego. Obaj ponieśli tam śmierć męczeńską w roku 1941. W 1999 r. papież Jan Paweł II beatyfikował ich obu, stawiając abp. Nowowiejskiego na czele 108 męczenników II wojny światowej.

■ **Szkoła parafialna w remoncie.** Ruszył gruntowny remont konserwatorski bardzo zniszczonego drewnianego budynku dawnej szkoły parafialnej przy kościele Podwyższenia Krzyża Świętego w Starej Wsi koło Wilanowa. To jeden z nielicznych tego rodzaju zachowanych obiektów na południu Polski. Po zakończeniu kapitalnego remontu i modernizacji w ramach Beskidzkiego Muzeum Rozproszonego w starej szkole powstanie ekspozycja ukazująca wnętrze mieszkania nauczyciela oraz do swoich dawnych celów edukacyjnych zostanie przywrócona sala lekcyjna.

fot. PAP/Rafał Guz

POŻEGNANIE OPOZYCYJNISTY

W kościele Środowisk Twórczych przy pl. Teatralnym w Warszawie ks. Andrzej Luter odprawił Mszę pogrzebową w intencji Jana Lityńskiego. Działacz opozycji w PRL utonął 21 lutego w Narwi w okolicach Pułtuska, próbując ratować psa, pod którym załamał się lód.

ROZWAŻANIA
O ŻYCIU

fot. materiały prasowe

Dorośli i młodzież, księża i siostry zakonne obejmą modlitwą nienarodzone dzieci, rodziców, którzy słyszą od lekarza niekorzystną diagnozę prenatalną, ale także polityków, personel medyczny, farmaceutów, dziennikarzy i ludzi domagających się zabijania nienarodzonych dzieci.

Codzienna modlitwa, którą zadeklarowało już ponad 100 tys. osób, będzie się składać z krótkiego rozważania fragmentów listu apostolskiego papieża Franciszka *Patris corde* oraz odmówienia litanii do św. Józefa i modlitwy św. Jana Pawła II do Maryi Matki Żyjących z encykliki *Evangelium vitae*. Rozważania napisane przez o. Krzysztofa Niewiadomskiego OFMCap otrzymały imprimatur. Do modlitewnej inicjatywy można się zapisać na stronie zazyciem.pro-life.pl oraz telefonicznie pod numerem 12 311 02 60. Broszurę z rozważaniami można pobrać ze strony internetowej lub bezpłatnie zamówić telefonicznie w formie drukowanej.

TO TEŻ NASZA MISJA

Nadal można dołączyć do ósmej edycji akcji „Misjonarz na Post”, organizowanej przez redakcję „Misyjnych Dróg” i portalu misyjne.pl. Obecnie misjonarzy wspiera około 53 tys. osób. Misjonarze dziękują za okazane wsparcie: – Świadomość, że ktoś daleko, nieznanymi z imienia, odmawia dziś za mnie modlitwę, pamięta, poświęca odrobinę swojego czasu i serca, ogromnie dużo daje – dodaje s. Filomona Danuta Rapacz, misjonarka z Boliwii. W tym roku w każdy czwartek Wielkiego Postu o godz. 19 polskiego czasu na facebookowym profilu akcji (fb.me/misjonarz-napost) odbywają się spotkania online z misjonarzami, którzy odpowiadają na pytania. – Z tygodnia na tydzień liczba uczestników spotkań na żywo z misjonarzami wzrasta. W czasach kiedy nie zawsze słyszymy dobre

informacje o Kościele, informacja o działalności misyjnej, w tym edukacyjnej, medycznej czy rozwojowej, jest bardzo dobrze odbierana przez ludzi – dzieli się Marcin Wrzós, misjonarz oblat.

Tygodnik „Idziemy” sprawuje nad akcją patronat medialny.

fot. materiały prasowe

PISANKI ZA REMONT

Benedyktynki ze Staniątek oferują możliwość zakupu misternie zdobionych jajek wielkanocnych oraz baranków i zajączków na świąteczne stoły. Taka forma kwesty przed Wielkanocą ma wspomóc zbiórkę funduszy na remont i funkcjonowanie zabytkowego opactwa. Niepowtarzalne ozdoby wielkanocne można nabyć w sklepiku przy opactwie w Staniątkach lub w Tyńcu (w soboty i niedziele), ale także zamówić w formie wysyłki. Zamówienia można składać za pomocą Messengera lub mailowo na adres info@benedyktynki.eu. Oprócz jajek siostry przygotowują już także świąteczne wypieki, które można za-

kupić w Staniątkach na furcie w dni powszednie w godz. 8.00-12.00, 13.00-13.45 i 14.45-16.45.

O innych sposobach wsparcia benedyktynek ze Staniątek, które z powodu pandemii utraciły wiele możliwości zarabiania na swoje utrzymanie, można dowiedzieć się na furcie i pod numerem telefonu: 12 281 80 58 lub 507 677 825. Na stronie www.benedyktynki.eu podany jest też numer konta, na które można dokonywać darowizn. Założony prawdopodobnie w 1216 r. klasztor mniszek w Staniątkach został w zeszłym roku pomnikiem historii.

SKARB PŁOCKA

Ukazało się naukowe opracowanie Pontyfikału Płockiego I – księgi liturgicznej z XII/XIII w., którą w czasie II wojny światowej Niemcy wywieźli z Polski. Zabytkowe dzieło zostało odzyskane w roku 2015.

Naukowcy UKSW, SP w Warszawie i UW wykazali, że Pontyfikał Płocki I to najstarszy kompletny pontyfikał (czyli średniowieczna księga liturgiczna) w zbiorach polskich. Powstał prawdopodobnie w latach 1180-1215, jest dziełem wielu autorów. Składa się z 211 kart pergaminowych i zawiera opisy oraz normy 85 obrzędów. Znajdują się w nim 233 miejsca, w których tekstowi liturgicznemu towarzyszy zapis melodii.

– Pontyfikał Płocki otwiera przed nami fascynujący świat średniowiecza, wcale nie ciemnego, lecz świetlistego jak gotyckie katedry. Nie powinien pozostać księgą martwą – uważa ks. prof. Henryk Seweryniak. – Niektóre z zawartych w nim modlitw,

fot. Wikipedia

poświęceń czy błogosławieństw mogą nadal z dużym pożytkiem być sprawowane i odmawiane prywatnie przez duszpasterzy i wiernych czy też celebrowane i odgrywane w trakcie spotkań wspólnot i grup religijnych.

JEZIORO DO DNA

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

Po oczyszczeniu dna Jeziora Maltańskiego w Poznaniu rozpoczęto ponowne napełnianie zbiornika wodą. Akcja potrwa od trzech do czterech tygodni. Co cztery lata dno Jeziora Maltańskiego jest oczyszczane ze śmieci i namulów po uprzednim spuszczeniu wody.

■ **Szkoły papieskie.** Bp Marek Solarczyk został duszpasterzem Rodziny Szkół Jana Pawła II. W Polsce i na świecie jest 1005 placówek oświatowych, których patronem jest papież Polak.

■ **Wytchnienie dla opiekunów.** Caritas Diecezji Kieleckiej zaprasza dzieci do 16. roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności i ich opiekunów do bezpłatnego uczestnictwa w programie „Opieka Wytchnieniowa”. Opiekunom organizatorzy zapewniają możliwość czasowej przerwy w sprawowaniu opieki nad osobami niepełnosprawnymi oraz poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne, a także możliwość podniesienia ich umiejętności i wiedzy w zakresie nauki pielęgnacji (rehabilitacji) i diety.

■ **Prawa syna RPO.** Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa wydał orzeczenie kończące postępowanie w sprawie trzech nastolatków, którzy dwa lata temu mieli napadać na rówieśników – podał portal TV Republika. Jednym z nich jest syn RPO Adama Bodnara. Rzecznik sprawy nie komentuje. Z ustaleń PAP wynika, że nastolatki mają na koncie pięć takich czynów. Zarzuca się im, że podchodzili z nożem do młodszych od siebie i grożąc, domagali się pieniędzy.

■ **Agenci w szafie.** Były funkcjonariusz wywiadu PRL i UOP Witold Z. – jak podał pion śledczy IPN – przetrzymywał nielegalnie dokumenty z informacjami o kilkuset agentach m.in. Gestapo i Abwehry, a także materiały dotyczące działań SB podczas stanu wojennego. Grozi mu za to do ośmiu lat więzienia.

■ **Nauka w TV.** Telewizja Polska na 2022 r. planuje uruchomienie kanału TVP Nauka. Jego dyrektorem został Robert Szaj, popularyzator astronomii – dowiedział się portal Wirtualnemedia.pl.

■ **Autobusy dla medyków.** Wrocławskie MPK uruchomiło specjalny przewóz dla medyków pracujących w szpitalu tymczasowym. Dowozy odbywają się na prośbę i we współpracy z Uniwersytetem Medycznym i Uniwersyteckim Szpitalem Klinicznym we Wrocławiu.

fot. PAP/Maciej Kulczyński

Jacek Karnowski

Nadciąga rewolucja?

Książę Harry i księżna Meghan „przerwali milczenie” i udzielili wywiadu amerykańskiej gwiazdzie Oprah Winfrey. Rzeczywiście huknęło, bo para sięgnęła po mocne słowa, zarzucając członkom rodziny królewskiej obojętność, powielanie kłamstw i przede wszystkim rasizm. Meghan, która pochodzi z mieszczańskiej rodziny, twierdzi, że debatowano choćby o tym, „jak ciemna może być skóra” jej syna. W wielorodzinnej społeczności brytyjskiej, mającej wręcz obsesję w tej sferze, to oczywiście kwestia więcej niż wybuchowa. Dziś podstawową funkcją monarchii – poza przyciąganiem turystów i budowaniem dobrego wizerunku kraju – jest przecież łączenie różnych klas, religii, grup etnicznych i rasowych. W tym sensie sięgnięcie przez Meghan i Harry’ego po zarzut braku tolerancji w sferze rasowej oznacza strzał z ostrej amunicji.

Książę Harry i księżna Meghan w rozmowie z Oprah Winfrey nazwali rodzinę królewską „Firmą”, co oczywiście brzmi pogardliwie. Sami przedstawiają się jako szczerzy, autentyczni rebelianci, którzy mieli dość sztywnego protokołu, celebry, hierarchii. Czy jednak w rzeczywistości nie mieli dość także licznych i ciężkich obowiązków? Utrzymanie monarchii na powierzchni w świecie, w którym symbole starego świata drażnią tak wielu ludzi, wymaga wielkiej rozwagi, wytrwałości i pracy, która nigdy się nie kończy. Członkowie rodziny królewskiej mają liczne przy-

wileje, żyją na bardzo wysokim poziomie, ale także właściwie bez przerwy są w pracy. Starszy brat Harry’ego, przyszły król William, i jego żona Kate ciężko harują i nigdy nie pozwalają sobie na jakikolwiek grymas niezadowolenia. Oni ciągną wózek, który do-

stali z racji urodzenia. Uważają przetrwanie monarchii za własną sprawę.

W rodzinach królewskich zawsze zdarzali się rebelianci, czarne owce, ale telenowela z udziałem księcia Harry’ego i księżnej Meghan jest w jakiejś mierze znakiem czasu. Bo małżeństwo księcia, wówczas trzeciego w kolejce do tronu, z mało znaną aktorką, do tego rozwódką, było oczywistym mezaliansem.

Rodzina królewska podjęła jednak wysiłek akceptacji dziewczyny z Ameryki, ścieląc przed nią czerwone dywany, mając nawet nadzieję, że pomoże to w unowocześnieniu monarchii. Wszystko na nic. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że celem Meghan od początku było „porwanie” księcia Harry’ego, przejęcie go niemalże na własność, wyizolowanie. I cel ten jest konsekwentnie realizowany; skandalizujące wywiady i kolejne oskarżenia zepsuły relacje Harry’ego z bratem i z ojcem. Coś, co miało dać rodzinie królewskiej świeży tlen, okazało się pułapką.

Z badań opinii publicznej wynika, że wywiad pogorszył notowania księżnej i księcia. Wśród ogółu Brytyjczyków przeważają oceny negatywne, choć jeszcze niedawno było odwrotnie. Jedyną grupą, wśród której postawa Harry’ego i Meghan wzbudziła aplauz, są najmłodszy mieszkańcy Wysp, a więc osoby

w wieku od 18. do 24. roku życia. Aż 59 proc. z nich ocenia pozytywnie księcia, a 55 proc. – księżną. Postawa nielojalności wobec rodziny i środowiska, kierowanie się (wykalkulowanymi?) emocjami, brutalna „szczerokość” są w środowisku młodych ludzi wysoko cenione. W jakiejś mierze to zapewne element złego rozeznania sytuacji, które tak często towarzyszy młodości, ale jednocześnie potwierdzenie, że ludzie wychowani w świecie mediów społecznościowych są naprawdę inni niż reszta społeczeństwa. Widzimy to zresztą na co dzień

Utrzymanie monarchii, kiedy symbole starego świata drażnią tak wielu ludzi, wymaga wielkiej rozwagi, wytrwałości i pracy.

i u nas, choćby w odniesieniu do wspólnoty narodowej czy religijnej. Zmiany są tak głębokie, a transmisja wartości tak mocno zachwiana, że właściwie można mówić o kroczeniu rewolucji.

Rewolucji, którą wspierają potężne siły. Gwiazdor komercyjnej telewizji ITV Piers Morgan został wyrzucony z pracy jako prezenter telewizji śniadaniowej po tym, jak określił wywiad jako „lubieżne, skandaliczne, świętoszkowate i samolubne” przedstawienie, wskazał na brak szacunku dla królowej, a także wykpił kreowanie się uprzywilejowanej pary na ofiary systemu, i to w okresie pandemii, gdy tak wielu ludzi naprawdę walczyło o przetrwanie. Morgan podał też w wątpliwość zdrowie psychiczne Meghan, co – jak wiadomo – jest dziś straszną zbrodnią. Petycje w jego obronie na razie nie przyniosły efektu. Tak to już jest we współczesnym świecie, że nie ma takiej afery, skandalu czy kryzysu, którego lewica nie wykorzystałaby do dalszego ograniczenia wolności, do tresury w duchu politycznej poprawności.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Koszty kampanii

Na 5,5 mln zł dom mediowy Media People oszacował kampanię billboardową pro-life z dzieckiem w sercu Fundacji „Nasze Dzieci – Edukacja, Zdrowie, Wiara”, której członkiem zarządu jest Mateusz Kłosek (97. miejsce na liście 100 najbogatszych Polaków według Forbes), prezes firmy Eko Okna.

Jak podaje dom mediowy, za tę kwotę można sfinansować 1640 tygodniowych turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci z trisomią. Dla domu mediowego Media People mamy kolejne wyzwanie: ocenić koszt „marszów równości” – choćby akcji służb miejskich i przewoźników komunikacji publicznej. O ile jednak Mateusz Kłosek wydaje swoje środki, o tyle za wspomniane „marsze” płać zarówno ich zwolennicy, jak i przeciwnicy. **f**

Człowiek w maturzyście

– Waszym pierwszym zadaniem jest odkryć w sobie wewnętrznego człowieka i tym samym nie zgodzić się na przeciętność, bylejać i kompromisowość – mówił metropolita częstochowski abp Wacław Depo, który w kaplicy jasnogórskiej przewodniczył Mszy św. w ramach pielgrzymki maturzystów archidiecezji częstochowskiej. Wzięli w niej udział przedstawiciele abiturientów i nauczycieli. **f**

Błyskawica do remontu

Trwają przygotowania do pierwszego od 2014 r. pełnego remontu okrętu muzeum ORP Błyskawica, obejmującego wszystkie części statku. **f**

fot. PAP/Marcin Cadomski

Bóg nie błogosławi grzechu

dokończenie ze str. 5

Wśród liturgicznych czynności Kościoła szczególne znaczenie mają sakramentalia, „święte znaki, które na podobieństwo sakramentów wskazują przede wszystkim na duchowe dobra osiągane dzięki wstawiennictwu Kościoła. Przygotowują one ludzi do przyjęcia właściwego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia” (Sobór Watykański II, Konst. *Sacrosanctum Concilium*, nr 60).

3]. Katechizm Kościoła Katolickiego precyzuje zatem, że „sakramentalia nie udzielają łaski Ducha Świętego na sposób sakramentów, lecz przez modlitwę Kościoła uzdalniają do przyjęcia łaski i dysponują do współpracy z nią” (nr 1670).

Do gatunku sakramentaliów należą błogosławieństwa, przez które Kościół „wzywa ludzi do wielbienia Boga, zaprasza do modlitwy o Jego opiekę, zachęca do zasługiwania świętym życiem na Jego miłosierdzie” (*Rituale Romanum ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum, De benedictionibus, Praenotanda Generalia*, nr 9).

4]. Ponadto „błogosławieństwa ustanowione na wzór sakramentów zawsze oznaczają przede wszystkim duchowe skutki, które osiąga się przez wstawiennictwo Kościoła” (tamże, nr 10).

W konsekwencji, aby być w zgodzie z naturą sakramentaliów, kiedy wzywa się błogosławieństwa dla jakichś relacji międzyludzkich, konieczne jest – oprócz właściwej intencji uczestniczących w tym osób – aby to, co jest błogosławione, było obiektywnie i pozytywnie ukierunkowane na otrzymanie i wyrażenie łaski, w funkcji planów Boga wpisanych w stworzenie i w pełni objawionych przez Chrystusa Pana. Dlatego tylko te rzeczywistości, które same w sobie są skierowane na słuźenie tym planom, są zgodne z istotą błogosławieństwa udzielanego przez Kościół.

Z tego powodu nie jest dozwolone udzielanie błogosławieństwa

związkom, także stałym związkom partnerskim, które zakładają praktykowanie seksualności poza małżeństwem (czyli poza nierozwalnym związkiem mężczyzny i kobiety, który sam w sobie jest otwarty na przekazywanie życia), jak to ma miejsce w przypadku związków między osobami tej samej płci (por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 2357). Obecność w takich związkach elementów pozytywnych, które same w sobie zasługują na uznanie i docenienie, nie może jednak ich usprawiedliwić i w ten sposób uczynić z nich prawowitego przedmiotu błogosławieństwa kościelnego, ponieważ elementy te służą związkowi, który nie jest ukierunkowany według zamysłu Stwórcy.

Ponadto, ponieważ błogosławieństwa osób mają związek z sakramentami, błogosławieństwo związków homoseksualnych nie może być uznane za dozwolone, ponieważ w pewnym sensie stanowiłoby ono naśladowanie lub analogiczne odniesienie do błogosławieństwa zaślubin [w istocie błogosławieństwo to odnosi się do opowiadania o stworzeniu, w którym Bóg błogosławieństwo nad mężczyzną i kobietą związane jest z ich płodnym zjednoczeniem (por. Rdz 1, 28) i ich komplementarnością (por. Rdz 2, 18-24)] wzywanego nad mężczyzną i kobietą, którzy jednoczą się w sakramencie małżeństwa, ponieważ „nie istnieje żadna podstawa do porównywania czy zakładania analogii, nawet dalekiej, między związkami homoseksualnymi a planem Bożym dotyczącym małżeństwa i rodziny” (Franciszek, *adh. ap. Amoris laetitia*, nr 251).

Stwierdzenie nieprawności błogosławieństw związków między osobami tej samej płci nie jest więc i nie ma na celu niesprawiedliwej dyskryminacji, lecz przypomnienie prawdy obrządku liturgicznego i tego, co głęboko odpowiada istocie sakramentaliów, tak jak je rozumie Kościół.

Wspólnota chrześcijańska i duszpasterze są wezwani do przyjmowania z szacunkiem i delikatnością osób o skłonnościach homoseksualnych, umiając zna-

leżć najbardziej odpowiednie sposoby, zgodne z nauczaniem Kościoła, aby głosić im pełnię Ewangelii. Jednocześnie osoby te powinny uznać szczerą bliskość Kościoła – który modli się za nie, towarzyszy im i dzieli ich drogę wiary chrześcijańskiej (por. Kongregacja Nauki Wiary, List *Homosexualitatis problema o duszpasterstwie osób homoseksualnych*, nr 15) i przyjąć jego nauczanie ze szczerą otwartością.

Odpowiedź na zgłoszoną wątpliwość nie wyklucza udzielania błogosławieństwa pojedynczym osobom o skłonnościach homoseksualnych (Rytuał *De benedictionibus* przedstawia bowiem obszerną listę sytuacji, w których można przywoływać błogosławieństwa Pana), które przejawiają pragnienie życia w wierności objawionym planom Bożym, tak jak naucza Kościół, ale uznaje za niedozwoloną jakąkolwiek formę błogosławieństwa, która zmierzałaby do uznania ich związków. W tym przypadku bowiem błogosławieństwo przejawiałoby zamiar nie tyle powierzenia opiece i pomocy Bożej niektórych pojedynczych osób w wyżej wspomnianym sensie, ile aprobaty i zachęty do wyboru i praktyki życia, które nie mogą być uznane za obiektywnie ukierunkowane według objawionych planów Bożych (por. Kongregacja Nauki Wiary, List *Homosexualitatis problema o duszpasterstwie osób homoseksualnych*, nr 7).

Jednocześnie Kościół przypomina, że sam Bóg nigdy nie przestaje błogosławić każdemu ze swoich dzieci pielgrzymujących na tym świecie, ponieważ dla Niego „jesteśmy ważniejsi niż wszystkie grzechy, które możemy popełnić” (Franciszek, audyencja generalna z 2 grudnia 2020 r., Katecheza o modlitwie: błogosławieństwo). Ale On nie błogosławi i nie może błogosławić grzechu: On błogosławi grzesznika, aby ten uznał, że jest częścią Jego planu miłości i pozwolił się przemienić przez Niego. On bowiem „przyjmuje nas takimi, jakimi jesteśmy, ale nigdy nas takimi nie zostawia” (tamże).

Z tych powodów Kościół nie ma ani nie może mieć władzy błogosławienia związków osób tej samej płci w znaczeniu, o którym mowa powyżej.

Papież Franciszek, w trakcie audyencji udzielonej niżej podpisanemu Sekretarzowi tej Kongregacji, został poinformowany o wyżej wymienionym *Responsum ad dubium*, z załączoną Notą wyjaśniającą, i wyraził zgodę na ich publikację.

Rzym, w siedzibie Kongregacji Nauki Wiary, 22 lutego 2021 r.,
w święto Katedry św. Piotra

Łuís F. Kard. Ladaria, S.I.

Prefekt

† Giacomo Morandi

Arcybiskup tytularny Cerveteri
Sekretarz

REKLAMA

**Wychował pokolenia.
Zmienił Polskę. Zmienił Kościół.**

**Franciszek
Blachnicki**

Poznaj biografię niezwykłego księdza, założyciela Ruchu Światło-Życie i jednego z najważniejszych duchownych okresu PRL-u.

Patronat medialny:
gość
ZAH
Duchowni
DEON
znajdziesz w emplik
salony / online / aplikacja

ks. prof.
Waldemar Chrostowski

rażniejszości, żeby na tej podstawie nie tyle zapowiadać przyszłość, ile ją kształtować. Od jego rzetelnego rozeznania, odwagi i religijnej oceny rzeczywistości zależą wskazania na bliższe i dalsze czasy.

Jeżeli prorok wypowiada się o przyszłości, postrzega ją jako owoc potencjału dobra albo skutek nagromadzenia się potencjału zła, które istniało w przeszłości i daje o sobie znać w teraźniejszości. Prorok sprzeniewierza się swej misji, gdy fałszywie lub pokrętnie interpretuje rzeczywistość, wyciągając fałszywe lub zwodnicze wnioski co do przyszłości. Może to wynikać z jego su-

wiem od najmniejszego do największego wszystkich ogarnęła żądza zysku: od proroka do kapłana – wszyscy popełniają oszustwa. Usiłują zaradzić katastrofie mojego narodu, mówiąc beztrzesko: «Pokój, pokój», a tymczasem nie ma pokoju. Okryci są hańbą, gdyż postępowali obrzydliwie. Co więcej, zupełnie się nie wstydzą, dlatego upadną wśród tych, co mają upaść, runą, gdy ich nawiedzę – wyrocznia Pana» (Jr 6, 13-15). Kryzys instytucji nie jest niczym innym jak kryzysem ludzi, którzy je tworzą. Powodem kryzysu instytucji kapłana i proroka była chciwość i nieopanowana żądza zysku, któ-

Jeremiasz

– kryzys instytucji religijnych

Nadużycia i sprzeniewierzenie się powołaniu dotyczyły w czasach Jeremiasza zarówno proroków, jak i kapłanów. Także w naszych czasach przesłanie Jeremiasza jest zaskakująco aktualne.

Prorok Jeremiasz, powołany przez Boga w 626 r. przed Chrystusem, głosił orędzie przez ponad czterdzieści lat. Całe dorosłe życie związał z Bogiem, co oznaczało dla niego również zmagania z samym sobą i z narodem, do którego przemawiał. Były to czasy bardzo trudne, przypadły bowiem na okres zburzenia Jerozolimy przez Babilończyków i zagłady świątyni. Tak wielka tragedia skutkowałą głębokim kryzysem religijnym i społecznym. Jednak jej przyczyny, na co wskazywał prorok, pojawiły się znacznie wcześniej, lecz nie chciano go słuchać.

SKUTKI WYPACZENIA MISJI

W biblijnym Izraelu istniały dwie zasadnicze funkcje religijne: prorocy i kapłani. Wyznawcy Boga potrzebowali jednych i drugich. Dla nas prorok to człowiek, który zapowiada przyszłość, natomiast biblijna koncepcja proroka jest zupełnie inna. Jego zadanie stanowi religijna interpretacja rzeczywistości we wszystkich jej wymiarach. Prorok przygląda się przeszłości i te-

biektywnych ułomności albo być pochodną dotkliwego kryzysu instytucji prorokowania. Wyjątkowość Jeremiasza polegała na tym, że przeżywał wszystko z nadzwyczajną wrażliwością, której towarzyszyły silne emocje.

Kapłanów różni od proroków to, że ich obowiązkiem jest troska o poprawność i sprawiedliwość w relacjach z Bogiem. Skoro człowiek otrzymuje od Boga tak wiele darów, jego obowiązkiem jest zwracanie Bogu tego, co Mu się słusznie należy. Nie chodzi o materialną wartość składanych ofiar. Bóg nie potrzebuje złota, srebra i drogich kamieni ani ofiar ze zwierząt czy pokarmów. On, który stworzył świat, nie potrzebuje materii tego świata, bo jest Stwórcą wszystkiego. Wzniosłą powinnością człowieka jest sprawowanie kultu, w którym Bóg odbiera należną Mu cześć i chwałę.

Kult ma zbliżać do Boga, wyrażając szczerze i wdzięczne nastawienie ludzkiego serca. Składanie ofiar świadczy o tym, czy i na ile człowiek potrafi zrezygnować z czegoś, co do niego należy, żeby wyrazić wdzięczność Bogu lub szukać przebaczenia za swoje złe postępowanie. Kiedy w kontekście kultu mamy do czynienia z kryzysem? Wtedy, gdy składane ofiary i świątynia stają się pretekstem do usprawiedliwiania występku stylu życia.

Nadużycia i sprzeniewierzenie się powołaniu zagrażają zarówno prorokom, jak i kapłanom. Ostrzegając przed klęską Jerozolimy, do której doszło w 586 r. przed Chrystusem, Jeremiasz surowo wypominał godną napiętnowania postawę jednych i drugich przywódców religijnych: „Albo-

ra popychała do oszustw i poważnych zaniedbań w należyтым sprawowaniu kultu.

Chciwość jest pochodną egoizmu. Gdy człowiek włączony w struktury religijne działa z pobudek egoistycznych, jego posługa staje się parawanem dla folgowania nieokiełznanemu samolubstwu, maskując wyrafinowane zakłamanie. Żadni zysku prorocy i kapłani usypiali świadomość i czujność wiernych, ludząc ich, że wbrew powszechnemu zepsuciu nie dzieje się nic złego. Zapewnienia, że „wszystko w porządku”, nie odzwierciedlały prawdziwej sytuacji, lecz usypiały sumienia złudnym poczuciem bezpieczeństwa. Uniemożliwiając rzetelną refleksję, stawały jako przeszkody na drodze nawrócenia, sprzyjając moralnemu zamętowi i dezorientacji. Im wyższa jest pozycja i rola przywódców we wspólnocie, tym większa jest ich odpowiedzialność. Wypaczona postawa moralna kapłanów i proroków stała się przyczyną kary Bożej, która spadła na krnąbrny naród, ale nie ominęła również tych, którzy przyczynili się do jego narastającego zepsucia i usypienia czujności.

MORALNOŚĆ I KULT

Wbrew narastającemu zagrożeniu ze strony Babilończyków wielu fałszywych proroków zwodziło lud obietnicą bezwarunkowej pomocy Bożej. Obecność świątyni w Jerozolimie była traktowana jako niezawodna rękojmia ocalenia w każdych okolicznościach i ze wszystkich zagrożeń. Bóg, w ich mniemaniu, był zobowiązany do nieograniczonej żadanymi warunkami troski o swój lud. Wobec mnożenia się tego

tot. xhz

rodzaju zapewnień zabiera głos prorok Jeremiasz i przekazuje polecenie, które otrzymał od Boga: „Stań w bramie świątyni i głos następujące słowa: Słuchajcie słowa Pańskie, wszyscy z Judy, którzy wchodzić tymi bramami, aby oddać pokłon Panu. To mówi Pan Zastępów, Bóg Izraela: «Poprawcie postępowanie i wasze uczynki, a pozwolę wam mieszkać na tym miejscu. Nie ufajcie słowom kłamliwym, głoszącym: Świątynia Pańska, świątynia Pańska, świątynia Pańska!»” (Jr 7, 1-4). W jego słowach mamy wierne odbicie stanu duchowego Judejczyków. Przybywając do świątyni, żywili bezwarunkową pewność swojego bezpieczeństwa i twierdzili, że każdemu, kto przebywa w domu Pańskim, nic złego nie grozi.

Jeremiasz, piętnując tę postawę, nawiązuje do rytmicznego skandowania lewitów postawionych na schodach wiodących do świątyni. Wołanie „Świątynia Pańska!” było przez nich powtarzane przy akompaniamencie instrumentów muzycznych, co wywierało ogromne wrażenie na przybywających zewsząd pielgrzymach. Słyszac je, mocno odczuwali niezwykłą atmosferę tego miejsca i łatwiej ulegali zapewnieniom fałszywych proroków, że tutaj są absolutnie bezpieczni.

Jeremiasz kontynuuje: „Albowiem jeżeli naprawdę poprawicie wasze postępowanie i jeżeli będziecie się kierować wyłącznie sprawiedliwością jeden wobec drugiego, jeżeli nie będziecie uciskać cudzoziemca, sieroty i wdowy i jeżeli krwi niewinnej nie będziecie rozlewać na tym miejscu i jeżeli nie pójdziecie za obcymi bogami na waszą zgubę, to pozwolę wam mieszkać na tym miej-

scu, na ziemi, którą dałem przodkom waszym od wieków po wieki” (Jr 7, 5-7). Sama obecność w świątyni nie daje żadnych gwarancji ocalenia. Niezbędnym warunkiem opieki i skutecznej pomocy ze strony Boga jest prawdziwe nawrócenie Jego wyznawców. Rzeczywiste bezpieczeństwo stanie się udziałem tych, którzy przestrzegają fundamentalnego prawa Bożego. Nie ma innej drogi do Boga jak szacunek i miłość wobec drugiego człowieka. Prawdziwa wiara znajduje więc wyraz w wierności Bogu i budowaniu ludzkiej solidarności. Występki przeciw miłości bliźniego godzą w pobożność oraz wynaturzają istotę religii i instytucji religijnych.

ZWODNICZE ZAPewnIENIA

Słuchacze, poprzestając na zapewnieniach dawanych przez fałszywych proroków i chciwych kapłanów, byli gotowi polemizować z Jeremiaszem i odrzucić ostrzeżenia, które dawał. Prorok znał te głosy i wiedział, że nie wolno ich lekceważyć: „Oto wy na próżno pokładacie ufność w zwodniczych słowach. Nieprawda? Kraść, zabijać, cudzołożyć, przysięgać fałszywie, palić kadzidło Baalowi, chodzić za obcymi bogami, których nie znacie... A potem przychodzicie i stajecie przede Mną w tym domu, nad którym wzywano Mojego imienia, i mówicie: «Oto jesteśmy bezpieczni», by móc nadal popełniać te wszystkie występki” (Jr 7, 8-10). Słowa Jeremiasza przejrzysto ukazują rozdźwięk między co-

dziennym życiem wyznawców Boga, dalekim od posłuszeństwa Jego woli, a uludą bezpieczeństwa, której hołdują, udając się do świątyni. Żyjąc zadufani w sobie, a pozbawieni ufności w Boga i zdrowej wrażliwości moralnej, ustawicznie gwałcą i lekceważą przykazania. Postępując w ten sposób, posuwają się do perwersji wtedy, gdy w świątyni szukają schronienia, a nawet wytchnienia, po którym wracają do starego stylu życia.

Osąd takiej postawy jest jednoznaczny: „Może jaskinią zbójców stał się w waszych oczach ten dom, nad którym wzywano Mojego imienia? Ja to dobrze widzę! – wyrocznia Pana” (Jr 7, 11). Jeremiasz dogłębnie obnaża zakłamanie Judejczyków. Powszechne łamanie zasad sprawiedliwości społecznej i brak szacunku wobec Boga, a z drugiej strony gromadzenie się w świątyni w przeświadczeniu, że w niej nikomu nic złego nie grozi, sprawiają, że świątynia stała się opacznie pojmowanym azylem albo kryjówką, wręcz „jaskinią zbójców”.

Znamienne, że prorok wyraził swoją myśl nie wprost, lecz w formie pytania, bo nie chciał odnieść do świątyni jerozolimskiej tak urągającego epitetu. Z bólem zapytuje, czy słuchacze nie są w stanie uszanować świętości sanktuarium, a więc czy można dalej żyć tak, że urąga to Bogu i perwersyjnie zmienia właściwe przeznaczenie domu Bożego. Adresatami tych słów byli w pierwszym rzędzie

przywódcy religijni – kapłani i prorocy. Ponieważ byli gotowi twierdzić, że zarzuty proroka są bezpodstawne, dlatego wypowiedziany przez niego głos Boży nie zostawia żadnych wątpliwości ani nie znosi sprzeciwu: „Ja to dobrze widzę!”.

Stawiając pytanie o status świątyni jako miejsca Bożej obecności i opieki, Je-

remiasz w gruncie rzeczy wypowiada się na temat stanu moralnego wiernych, którzy przybywają, żeby się w niej modlić. Status świątyni i jej potrzeba są pochodną stanu sumienia ludzi. Zachowując się poza nią jak zbójcy, nie mogą upatrywać w niej miejsca zapewniającego przetrwanie różnych zagrożeń i uniknięcie sprawiedliwej kary za złe postępowanie.

Wystąpienie Jeremiasza jest wezwaniem do głębokiego nawrócenia się, gdyż samo istnienie domu Bożego i personelu kultowego nie wystarcza do poprawnego oddawania czci Bogu i wierności Jego woli. Zadaniem przywódców religijnych jest stała troska o właściwe sprawowanie kultu, które powinno iść w parze z naprawą i przywróceniem zachwianej sprawiedliwości. Kiedy tak jest, religia staje się zaczynem budowania dwóch solidarności – z Bogiem i pomiędzy ludźmi.

Kryzys kultu jest wówczas, gdy składane ofiary i świątynia stają się pretekstem do usprawiedliwiania występku stylu życia.

24 marca mija stulecie urodzin Czigodnego Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, twórcy ruchu oazowego i Krucjaty Wyzwolenia Człowieka. Na czym polegał fenomen tego niezwykłego człowieka?

fol. Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie

Apostoł prawdy i wolności

Radek Molenda

Bez ks. Franciszka Blachnickiego trudno wyobrazić sobie posoborowy Kościół w Polsce. Ruch Światło-Życie, pokazujący, jak światło wiary przenieść na codzienne życie, powszechne dziś doświadczenie Kościoła, że z jednej strony wiary nie da się zamknąć w kościelnej kruchcie, a z drugiej strony, że miejscem codziennego życia i posługiwania w Kościele jest własna parafia – to tylko przykłady spuścizny, którą nam po sobie zostawił. Był wybitnym duszpasterzem, ale też znakomitym teologiem, liturgistą, katechetą, który w sposób nadzwyczajny umiał przetłumaczyć teorię na język praktycznych działań. To m.in. dlatego Jan Paweł II mógł powiedzieć o Ruchu Światło-Życie jako mającym największe zasługi w odnowie posoborowej liturgii w Polsce. Mimo to jego myśl duszpasterska jest ciągle aktualna i do odkrycia.

WRÓG WYRĘCAJĄCY PAŃSTWO

Wiele już napisano o kolejach życia, które ks. Blachnickiego ukształtowały, i o jego działalności. Nie można jednak nie wspomnieć o charakterze jego aktywności najpierw w czasach powojennego komunizmu w Polsce.

Władza uznała go za wroga ze względu na jego bezkompromisowość w formowaniu młodzieży do dojrzałej wiary oraz wewnętrznej wolności w czasach, gdy jedyną instytucją uprawnioną do jakiegokolwiek formowania Polaków miało być państwo. Z kolei miejscem wszelkich form aktywności religijnej miał być parafialny kościół. Ksiądz Franciszek jednak kompletnie się tym nie zrażał. Robił swoje.

Dobrym na to przykładem jest *casus* Krucjaty Wstrzemięźliwości, którą – jako realizację jednego z elementów odnowy Ślubów Jasnogórskich: potrzeby trzeźwości w narodzie

– ks. Franciszek powołał do życia w 1957 r. Szybko stała się ona największym ruchem trzeźwościowym w skali Polski, co w sierpniu 1960 r. doprowadziło do aresztowania ks. Franciszka. Spędził cztery i pół miesiąca w celi tego samego katowickiego więzienia, w którym w 1942 r. czekał 99 dni na wykonanie kary śmierci z rąk hitlerowców. To, jak wspominał, były trudne, ale owocne rekolekcje. Podczas procesu w ostatnim słowie stwierdził: „Nie proszę o łagodny wymiar kary, bo dla sprawy, którą reprezentuję, im większy wyrok, tym lepiej!”. Sąd zaś w uzasadnieniu wyroku uznał, że „działalność oskarżonego była dobra i pożyteczna dla społeczeństwa”, i... skazał go na trzynaście miesięcy więzienia.

– Uderzenie w ks. Blachnickiego jako twórcę Krucjaty Wstrzemięźliwości było przyznaniem, że był wrogiem państwa tylko dlatego, że wywierał państwo w walce z alkoholizmem, przez

co mieszał się w sprawy państwa – komentuje sprawę historyk prof. Jan Żaryn. I to dobitnie charakteryzuje całą działalność ks. Franciszka: bezkompromisowość, odwaga, wewnętrzna wolność i mieszanie się w sprawy człowieka, Kościoła, narodu, Europy – dla ich dobra.

Taki był – jak go nazywają oazowicze – Ojciec Franciszek i m.in. za to lubili się i cenili z kard. Karolem Wojtyłą. Kiedy w latach 70.

przyszły papież przyjeżdżał do Krościenka nad Dunajcem, mówił czasem ze śmiechem: „Najgorzej to się zadowała z wariatami. Ja jestem wariat, mój kapelan [ks. Stanisław Dziwisz] to drugi wariat, a na Kopie Górze [do dziś Centrum Ruchu Światło-Życie – przyp. RM] czeka trzeci wariat”. – Kiedy

Sąd przyznał, że działalność ks. Blachnickiego na rzecz trzeźwości była pożyteczna i skazał go na trzynaście miesięcy więzienia.

ks. Blachnicki był atakowany przez władzę czy UB, zawsze był przy nim arcybiskup krakowski. Zabezpieczał go. Gdy oazy napotykały jakieś trudności w terenie, abp Wojtyła

fol. Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie

zaraz tam jechał i pomagał. Za dobrze Blachnickiego znał – wspomina kard. Dziwisz.

PRAWDA

Kiedy się pisze o ks. Blachnickim, tym, co z perspektywy czasu okazuje się najbardziej nowatorskie i warte przypomnienia, jest wymiar społeczny prowadzonego przez niego duszpasterstwa. – Choć żyjemy już w innej rzeczywistości społeczno-politycznej, jego przekaz, zwłaszcza dotyczący polskiej teologii wyzwolenia, pozostaje wciąż aktualny i jest drogowskazem dla przyszłości Ruchu Światło-Życie – przekonuje obecny moderator generalny Ruchu ks. dr Marek Sędek.

– W ramach „polskiej teologii wyzwolenia” ks. Blachnicki stworzył triadę pojęć, w której

– przypomina inny wychowanek Ruchu Światło-Życie, bp Jacek Grzybowski.

Ks. Blachnicki dobrze rozumiał, że przesłaniem wyzwolenia jest tylko prawda. Nie ma żadnej innej broni przeciwko kłamstwu totalitarnemu dotykającemu umysły, serca, sumienia, jak tylko prawda. Dlatego apelował do oazowiczów: „Członkowie Ruchu Światło-Życie stoją dziś przed wielkimi wyzwaniami tworzenia wspólnot, które będą nie tyle wspólnotami głoszenia jakiejś prawdy, w tym także swojej prawdy o Jezusie Chrystusie, co wspólnotami świadectwa swoim życiem, że prawda o Chrystusie przynosi owoce”. I tak pojęta prawda wyzwala.

Pierwszym jednak – także przed prawdą – krokiem do wolności jest według ks. Blach-

Do takiej wewnętrznej wolności, by się nie bać – pisał ks. Blachnicki – potrzeba jednak przejść pewną formację i mieć osobowy kontakt z Jezusem Chrystusem. „I dopiero z odwagą i miłosierdziem przyjęta prawda o sobie, o innych, stwarza przestrzeń wolności człowieka”.

WYZWOLENIE. KRZYŻ

– Ks. Blachnicki już w latach 60. XX w. przepowiedział, że do końca lat 80. komunizm jako struktury państwowe w całym bloku państw socjalistycznych upadnie. Wiedział jednak także, że nie rozwiąże to problemu narodów niby wolnych, a mentalnie zniewolonych – wspomina inny jeszcze wychowanek Ruchu Światło-Życie, bp Adam Wodarczyk. Dlatego ks. Franciszek odrzucał wizję zastąpienia dawnego reżimu komunistycznego jakimś nowym nurtem społeczno-politycznym, a tym bardziej teologię wyzwolenia bez Chrystusa, w wydaniu południowoamerykańskim, chcąc ożenić marksizm z kapłańską stulą. I tą samą drogą potem szedł Jan Paweł II.

Według ks. Blachnickiego prawdziwe wyzwolenie narodu jest efektem działania wolnych ludzi na drodze od wolnego wewnętrznie człowieka, poprzez autonomię małych grup i środowisk (oazy, wspólnoty w parafiach), do wolności całych systemów gospodarczych i politycznych. Temu właśnie służyło rozwinięcie w 1969 r. – na bazie dawnych oaz – letnich obozów ministranckich – Ruchu Światło-Życie, czyli wspólnoty mniejszych wspólnot jako miejsc formowania się nowego człowieka i nowej kultury.

– Ten sam cel miała reaktywacja w 1981 r. Krucjaty Wstrzemięźliwości w nowej formie, jako Krucjata Wyzwolenia Człowieka. Oaza i Krucjata były sobie naturalnie bliskie ze względu na wspólny cel: wyzwolenie człowieka – zauważa dr Robert Derewenda. I to wyzwolenie człowieka we współpracy z Chrystusem, Jego łaską, dzięki czemu może on bez lęku podejmować odpowiedzialność za drugiego człowieka oraz za wspólnotę Kościoła i narodu, uważał ks. Franciszek Blachnicki za cel swoich duszpasterskich działań.

Jak wspominać ks. Franciszka Blachnickiego? – Nie pomnikowo, ale jako duszpasterza na obecne czasy – z wizją i odwagą jej realizowania. Dziś niektórzy mówią o kryzysie Kościoła. Ks. Blachnicki był bardziej praktyczny. Uczył, że Kościół musi być doświadczany w małych wspólnotach: młodzieżowych, rodzinnych. I dopiero jako wspólnota wspólnot jest żywy, dynamiczny i życiodajny. I te jego słowa wciąż pozostają aktualne – kończy ks. Marek Sędek.

Cytaty w artykule pochodzą z filmu Adama Kraśnickiego „Prorok nie umiera – ks. Franciszek Blachnicki”, z towarzyszącej mu 24 marca 2017 r. debaty w Centrum Edukacyjnym IPN Przystanek Historia, którą prowadził Radosław Molenda, oraz z 46. Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie 27 lutego 2021 r.

fol. Archiwum Głównie Ruchu Światło-Życie

streszczała się jego myśl społeczna: tam, gdzie jest głoszona prawda, pojawia się przestrzeń wolności człowieka. Ale cena tej prawdy i cena wolności – patrząc na Chrystusa – kosztuje krzyż. Stąd jego program odnowy „Prawda. Krzyż. Wyzwolenie” – wyjaśnia ks. Henryk Bolczyk, współpracownik ks. Franciszka i były moderator generalny Ruchu Światło-Życie.

Pierwszym krokiem na drodze wyzwolenia człowieka była – zgodnie ze słowami Jezusa „poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8, 32) – prawda. Ks. Blachnicki pisał: „Człowiek, który zna prawdę, znosi szczyt, prześladowania, obóz, więzienie, a mimo to nie przestaje być człowiekiem wewnętrznie wolnym”. I dodawał: „trzeba to zastosować również w skali społecznej, narodowej! Tutaj także prawda nas wyzwoli. Byśmy duchowo byli wolni, musimy mieć odwagę odrzucić kłamstwo, nazwać rzeczy po imieniu. Nie przyjmować pewnych twierdzeń, ale zrealizować w sobie prawdę w miłości, tworzyć wspólnoty oparte na prawdzie i wyzwalać”

Ks. Blachnicki uczył, że Kościół musi być doświadczany w małych wspólnotach: młodzieżowych, rodzinnych.

nickiego wyzwolenie się z lęku. – Żeby być wyzwolonym przez prawdę, trzeba być człowiekiem niebojącym się rzeczywistości świata i mocy prawdy – pisze. I sam wobec swoich współpracowników oraz oazowiczów jest pierwszym świadkiem wyzwolenia z lęku. Świadczyć o tym może notatka jednego z inwigilujących założyciela oaz funkcjonariuszy UB. W notatce dla swoich przełożonych skarży się on: „Blachnicki jest człowiekiem fanatycznie oddanym Kościołowi i biskupom. I jego działalności nie da się w żaden sposób powstrzymać, ponieważ on się niczego nie boi. A jedyne, co można robić, to na różne sposoby neutralizować szkodliwość jego działań dla PRL”.

Sam ks. Blachnicki nieraz powtarzał: „Oni się boją, dlatego więc my się ich boimy?”. – Jako człowiek wewnętrznie wolny nie pytał, co można robić w ramach duszpasterstwa, ale co trzeba robić, by duszpasterstwo było dobre, skuteczne. Nie pytał, czy wolno coś zrobić, ale robił, co robić należy – dodaje historyk KUL i jeden z wychowanków Ruchu Światło-Życie dr Robert Derewenda.

Marek Jurek

Prawa podstawowe

Po moim artykule o rzuceniu przez Jarosława Gowina i Władysława Kosiniaka-Kamysza pomysłu poddania konstytucyjnej normy ochrony życia decyzjom referendalnej większości – ważne pytanie przysłał mi pan Tomasz Chodubski. Zapytał, dlaczego mniej konstytucyjne „od orzeczenia wątpliwego pod względem prawomocności Trybunału Konstytucyjnego” miałyby być „referendum ogólnonarodowe (jak na przykład wielokrotnie w Irlandii czy w wielu sprawach w Szwajcarii)”, skoro „zgodnie z Konstytucją RP, art. 4. «Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio»”.

Tego rodzaju opinie spotykamy na tyle często, że warto im poświęcić chwilę uwagi. Po pierwsze, stwierdzenie o orzeczeniu „wątpliwego pod względem prawomocności Trybunału Konstytucyjnego” (abstrahując od dyskusji nad jego słuszością) sprowadza sprawę do władzy, która wydaje decyzję, abstrahuje zaś od zasadniczego – skoro mówimy o prawie – pytania, czy w ogóle władza ma prawo podjąć daną decyzję. Na tym polega pozornie wolnościowy charakter takiego podejścia.

Sprawiedliwość polityczna zakłada tymczasem, że są zasady obowiązujące wszystkich, których nikomu uchylić nie wolno. Co więcej, zasady te uznaje nawet sama Konstytucja Rzeczypospolitej, jak na przykład „przyrodzony” charakter godności człowieka. „Przyrodzony”, a więc na-

bywany z tytułu samego człowieczeństwa, urodzenia, a nie nadawany przez władzę, państwo czy społeczeństwo. Konstytucja uznaje również, że jesteśmy „zobowiązani” przekazać następnym pokoleniom dziedzictwo narodowe. Konstytucja nie nakłada tego obo-

wiązku, ale jedynie go przypomina i potwierdza. Te (i inne, jak sama sprawiedliwość) normy podstawowe są nadrzędne nawet wobec Konstytucji, jak sama Konstytucja jest nadrzędna wobec niższych aktów władzy.

Art. 4 Konstytucji – trafnie cytowany przez pana Chodubskiego – przypomina, że władza (również wyborcza czy referendalna) istnieje „w Rzeczypospolitej”, a nie „nad Rzeczpospolitą”. Każdy historyk dobrze wie (a każdy Polak powinien pamiętać), że decyzje obu sejmów rozbiorowych były nie tylko haniebne, ale i bezprawne.

Po drugie, abstrahując od Konstytucji, cytowane stwierdzenie ignoruje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 28 maja 1997 r., o wiele mocniejsze i szersze od wyroku październikowego. Nawiasem mówiąc, wiem, dlaczego demagogiczna opozycja aborcyjna udaje, że tamtego orzeczenia nie było. Ale tym bardziej władza powinna je przypominać. Jego obowiązujący charakter powinna była przywoływać wcześniej (czego nie robiła), a tym bardziej powinna teraz, gdy trzeba bronić decyzji Trybunału, którego autorytet tak mocno podważyła wcześniejszymi konfliktami. Orzeczenie z 1997 r. jest i żadna rzetelna dyskusja o Konstytucji nie może go ignorować.

Pamiętając o tym wszystkim, trzeba jednak również wiedzieć, że każda, nawet najwyższą normę prawa, można obalić, jeśli zabraknie jej czynnego poparcia. Jeśli społeczeństwo założy, że sprawiedliwość obro- ni się sama.

Episkopat obradował

fot. PAP/Marcin Olara

Podczas 388. Zebrania Plenarnego KEP biskupi omawiali m.in. przygotowanie do życia małżeńskiego i umacniania go. Na 19 marca zaplanowano inaugurację Roku Rodziny „Amoris laetitia”, której pierwszym ogólnopolskim akcentem ma być zawieszenie polskich rodzin Matce Bożej na Jasnej Górze. Obchody Roku Rodziny mają się zakończyć spotkaniem z papieżem Franciszkiem podczas Światowego Dnia Rodzin w Rzymie w marcu 2022 r.

Biskupi przyjęli także dokument „Ratio institutonis sacerdotialis pro Polonia”, określający zasady formacji kapłańskiej, kładącej nacisk na towarzyszenie indywidualne i kierownictwo duchowe. Nowością jest uwrażliwianie przyszłych kapłanów na problem wykorzystywania seksualnego małoletnich. Nowe zasady wymagają wprowadzenia roku propedeutycznego, rozumianego jako „rok pomostowy” między światem, z którego przychodzą kandydaci, a początkiem właściwych studiów w seminarium. Duży nacisk kładzie się na kwestię dojrzałości ludzkiej kandydatów do kapłaństwa. W formacji wspierać ich mają psychologowie i pedagodzy. Podkreśla się również potrzebę i określa zasady stałej formacji księży.

Zarejestrowana w styczniu 2020 r. Fundacja św. Józefa na pomoc osobom skrzyw-

dzonym przez duchownych oraz wsparcie działań mających na celu ochronę małoletnich przeznaczyła dotąd blisko 714 tys. zł. Wszystkie polskie diecezje wpłaciły jej jako składki od duchowieństwa ok. 3,6 mln zł. Fundacja opłacała terapię trzynastu osobom z dziewięciu diecezji. Współpracę z fundacją zadeklarowały zakony męskie.

Omawiając kondycję wspólnot, ruchów i stowarzyszeń świeckich, przewodniczący Rady KEP ds. Apostolstwa Świeckich bp Adrian Galbas stwierdził: – Warunkiem dojrzałego apostolstwa jest to, by kierowała nim miłość do Kościoła.

W obliczu wypisywania się uczniów z religii oraz braku katechetów biskupi chcą przeanalizować sytuację związaną ze stanem katechizacji w każdej diecezji. Na tej podstawie chcą opracować „mapę drogową” w kierunku ożywienia zainteresowania katechezą.

Na koniec wyrazili dziękczynienie za owoce pontyfikatu papieża Franciszka w ósmą rocznicę jego wyboru. „Niech Święty Józef, Patron Kościoła powszechnego, przywoływany przez Waszą Świątobliwość w codziennej modlitwie, wyprasza u Bożego Syna zdrowie i potrzebne łaski oraz pomaga szczególnie rozwiązywać sprawy trudne i budzące niepokój” – zaznaczyli biskupi w życzeniach.

Skarb powołania

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Maksym Gorki opowiada historię rosyjskiego myśliciela, który przeżywał pewien wewnętrzny kryzys i postanowił udać się na kilkudniowy odpoczynek do klasztoru. Tam przydzielono mu pokój, na drzwiach którego widniała mała tabliczka z jego nazwiskiem. W nocy nie mógł zasnąć i postanowił przespacerować się po korytarzu. Po powrocie odkrył, że na korytarzu jest za mało światła, aby odczytać napis na drzwiach każdego z dormitoriów. Chodził po klasztorze i wszystkie drzwi wyglądały dla niego tak samo. Aby nie obudzić mnichów, spędził noc, błąkając się po wielkim, ciemnym korytarzu. Z pierwszym brzaskiem świtu rozróżnił wreszcie, które to drzwi do jego pokoju – te, obok których tyle razy przechodził, nie rozpoznając ich. Człowiek pomyślał, że całe jego błędzenie tej nocy było obrazem tego, co często przydarza się człowiekowi w życiu. Często przechodzimy obok drzwi prowadzących na drogę, na którą jesteśmy powołani, ale brakuje nam światła, aby je zobaczyć.

Jaka jest nasza misja w życiu to najważniejsze pytanie, które każdy z nas musi sobie zadać.

Jaka jest nasza misja w życiu to najważniejsze pytanie, które każdy z nas musi sobie zadać. Powołanie jest spotkaniem z prawdą o sobie samym. Spotkanie to stanowi podstawową inspirację w życiu. Z niego rodzi się zaangażowanie, główne zadanie, jakie ma każdy człowiek, które wierzący postrzega jako plany Boga wobec niego. Powołanie obejmuje wszystko to, do czego człowiek jest przeznaczony, co nadaje sens jego życiu.

Być może największym nieszczęściem, jakie może spotkać człowieka, jest to, że nie zna woli Bożej względem siebie. Powołanie jest wyzwaniem, które Pan kieruje i które uczyni nas szczęśliwsi niż jakkolwiek inna opcja. Dlatego pomoc drugiemu człowiekowi w odnalezieniu woli Bożej jest prawdopodobnie najlepszą przysługą, jaką można wyświadczyć – ponieważ nie jest to kwestia incydentalna lub jednorazowa, od której zależy tylko trochę więcej szczęścia w życiu tej osoby, ale coś, co wpływa na ogólny wynik jej egzystencji. „Królestwo niebieskie podobne jest do skarbu ukrytego w roli. Znalazł go pewien człowiek i ukrył ponownie. Uradowany poszedł, sprzedał wszystko, co miał, i kupił tę rolę. Dalej, podobne jest królestwo niebieskie do kupca, poszukującego pięknych pereł. Gdy znalazł jedną drogocenną perłę, poszedł, sprzedał wszystko, co miał, i kupił ją” (Mt 13, 44-46). Pierwszy człowiek znajduje przypadkowo, drugi usilnie poszukuje. Obydwaj cieszą się z rozpoznania życiowego celu i z radością angażują się całkowicie.

Pokonaj zniechęcenie

**Magdalena
Wołochowicz**

W zeszłym tygodniu zaczęłam temat wytrwałości i tego, czego możemy nauczyć się o niej z Listu do Hebrajczyków. Pierwszym punktem było, że bardzo ważne jest uświadomienie sobie swojej tożsamości w Bogu. Ona idzie w parze z wytrwałością. Co dalej?

„Jesteśmy bowiem uczestnikami Chrystusa, jeśli pierwotną nadzieję do końca zachowamy silną” (Hbr 3, 14). Drugą ważną rzeczą jest włożenie swoich 100 proc., aby wytrwać, np. wiernie się modlić w danej sprawie.

W różnych sytuacjach zaczynamy dążyć do danego celu z dużym zapałem. Jednak po pojawieniu się pierwszych trudności słabniemy. Kiedy zaś pojawiają się kolejne wyzwania, zaczyna nas atakować rezygnacja. Św. Paweł

mówi, że kluczem jest zachowanie pierwotnej – a więc takiej samej, o tak samo silnym natężeniu – nadziei aż do końca, do skutku! Sęk w tym, że czasem ten wyczekiwany koniec bardzo się odwleka. I tu potrzebujemy wytrwałości w pielęgnowaniu nadziei i ufności w zwycięstwo.

Zadaj sobie pytanie: Czy zdecydowałeś się już kiedyś modlić o coś wytrwale? Ile czasu jesteś gotowy się o coś modlić?

„Pragniemy zaś, aby każdy z was okazywał tę samą gorliwość w doskonaleniu nadziei aż do końca, abyście nie stali się ospałymi, ale naśladowali tych, którzy przez wiarę i cierpliwość stają się dziedzicami obietnic” (Hbr 6, 11-12). Trzecim elementem jest napełnianie się Bożą mocą.

Tu nie jest napisane, że tę nadzieję mamy tylko zachować, ale że mamy ją doskonalić z wielką gorliwością. To znaczy ulepszać. I to do skutku.

Jak praktycznie doskonalić nadzieję? Skąd wziąć siłę do niepoddawania się i wytrwałego posuwania się do przodu? Nie ma innego źródła jak Jezus Chrystus. To On daje nam siłę i nadzieję. Jeśli wybraliśmy życie z Jezusem i uczyniliśmy Go naszym Zbawicielem i Panem, mamy przystęp do Jego oręża, a podstawowym jest dla nas Słowo Boże. Biblia nazywa je mieczem. I tu zadaj sobie pytanie: Czy planujesz codzienny czas modlitwy i czytania Biblii, by napełniać się Bożą mocą?

„Lecz my nie jesteśmy z tych, którzy się cofają i giną, lecz z tych, którzy wierzą i zachowują duszę” (Hbr 10, 39; tłumaczenie Biblii Brytyjskiej, która w tym wersecie dokładniej oddaje tekst grecki). Ostatnim punktem jest postawa niepoddawania się.

Wycofanie się jest tu przeciwstawione wierze. Albo podaję się i ginę, albo wierzę i żyję w pełni. Nie ma trzeciej drogi.

Kiedy będziemy blisko Boga, napełnieni Jego Słowem, nasze reakcje automa-

Kiedy będziemy blisko Boga, napełnieni Jego Słowem, nasze reakcje automatycznie będą coraz bardziej optymistyczne i pełne ufności.

tycznie będą coraz bardziej optymistyczne i pełne ufności, że On sam przeprowadzi nas przez dany problem.

Ostatnie pytanie: Czy zazwyczaj przyjmujesz postawę niepoddawania się, czy szybko się zniechęcasz?

Co możesz zrobić, by wzmocnić się w tej kwestii?

Każdego dnia potrzebujemy wytrwałości – w małych i wielkich sprawach. Niech życie oparte na zaufaniu Panu Bogu i codzienne czerpanie z Jego mocy przeprowadza nas zwycięsko przez wszystkie wyzwania.

Przed ślubem

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Dla naszych dzieci czekanie na noc poślubną stanowi myślenie nie z tej epoki. Jak zachęcić nasze dorastające dzieci do czystości przedślubnej?

Drugiego człowieka można wziąć do łóżka, kiedy pobłogosławi to Bóg i rodzice. Prawdziwa miłość narzeczeńska jest cierpliwa. W narzeczeństwie dozwolone są wszystkie formy wyrażania przyjaźni: przytulanie, obejmowanie i pocałunki. Granicą dla tych gestów ma być podniecenie. Ciało i usta narzeczonych mają mówić: „Kocham Cię bardziej niż pragnę”. Bo dopiero w małżeństwie pożycie seksualne jest bezpieczne i błogosławione.

Jak zachęcić dzieci? Pomysłów jest wiele. Moim zdaniem akcentować należy, że narzeczeństwo to wyjątkowy czas. Czas, który nie wróci. Bawiąc się w małżeństwo w narzeczeństwie, stracimy narzeczeństwo. Subtelne znaki delikatnej miłości z narzeczeństwa raczej się już nie powtórzą. A małżeństwo będzie trwać. Wszystko ma swój czas.

Narzeczeństwo winno być przedstawiane nie jako biernie odsuwanie w czasie namiętności, lecz jako aktywne budowanie przyjaźni i wzajemnego szacunku. Bliskość seksualna może nawet zaślepić narzeczonych na tyle, że nie będą budowali mądrego związku, a będą popełniać poważne błędy w zakładaniu fundamentów wspólnego życia. Wstrzemięźliwość narzeczonych jest też niezwykle wyrazem wiary. Narzeczeni żyjący w czystości są jakimś skarbem na tym zmysłowym świecie. Mówią: „Nie mogę Cię wziąć, jak się bierze rzecz. Należysz do Boga i do rodziców. Chcę Cię przyjąć w prezencie od nich”. Gdy narzeczeni opierają się grzechowi, obdarzają się nawzajem błogosławieństwem. Jeśli ulegają pokusom, wprowadzają się wzajemnie w grzech ciężki, utratę stanu łaski uświęcającej.

Warto czasem zamiast tłumaczenia zadać dzieciom pytanie: A dlaczego nie poczekać na miesiąc miodowy? „Czystość narzeczeńska jest w takim samym stosunku do czystości małżeńskiej jak nierozwinięty jeszcze pączek do różanego ogrodu kwitnącej i dojrzałej miłości. Szron, który pada na przedwcześnie rozwinięty pączek, godzi też niszczycielsko w późniejsze małżeńskie pożycie” (Bernard Haring).

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Kobiety kobietom

Przeprowadziłam wiele rozmów z najmądrzejszymi kobietami, jakie znam, i postanowiłyśmy zebrać nasze talenty i wspólnie stworzyć zbiór wielkopostnych refleksji – kobiety dla kobiet” – pisze Kelly Wahlquist. Jest amerykańską katoliczką, angażuje się w prace katechetyczne, a podróżując po USA, głosi wykłady o nowej ewangelizacji. Książka zawiera refleksje także dziewięciu innych zaangażowanych liderów.

Tematycznie rozważania przeznaczone są na Niedzielę Palmową, dni Triduum Paschalnego, Wielkanoc oraz na niedzielę Zesłania Ducha Świętego. Struktura każdego rozdziału jest celowa. „Chwila zastanowienia” przygotowuje do tematu, „Wejdz w Pismo” to lektura Biblii, „Stań

na miejscu” – narracja, która wciąga w historię i pozwala przeżywać pewne wydarzenia tak, jak je przeżywały kobiety, które szły za Jezusem. Kolejne części to „Odpakuj dar”

(jak odkryć godność kobiety) i „Lectio divina”. Redaktorka zachęca: „Obyś wniosła jakiś kawałek tej książki do wszystkiego, co robisz. (...) Przede wszystkim – obyś poznała chwałę Boga, gdy będziesz szła z Panem w swoim własnym życiu”.

Patronat medialny nad wydawnictwem objął nasz tygodnik./wś

„Widziałam. Pasja Chrystusa oczami kobiet”
red. Kelly M. Wahlquist
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021, 168 s.

Nauczyciel modlitwy

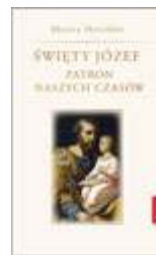
W trwającym Roku Świętego Józefa warto sięgać do dobrej lektury na temat postaci Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny. Jedną z takich propozycji może być niewielka książeczka ks. Moritza Meschlera wydana przez Wydawnictwo Księży Marianów.

Autor rozważań żył w latach 1830-1912 i był szwajcarskim jezuitą. Przez 50 lat był kapłanem, pełnił w zakonie odpowiedzialne funkcje, m.in. prowincjała i asystenta generała. Ceniony pisarz ascetyczny pozostawił rozważania o życiu Jezusa Chrystusa, a także św. Józefa. Wydana przez Promic książka to nowe wydanie, opracowane na podstawie pierwszego wydania polskiego z 1913 r. Dobrze czasami wrócić do

dzieł sprawdzonych, zwłaszcza gdy są napisane w sposób przystępny i atrakcyjny. Autor, opierając się na Piśmie Świętym i Tradycji, a także nawiązując do wyobrażeń artystycznych, koncentruje się wokół dwóch tematów: obecności św. Józefa w życiu Jezusa Chrystusa oraz w życiu Kościoła.

Św. Teresa od Jezusa pisała o św. Józefie: „Kto nie znajdzie sobie nauczyciela, który nauczyłby go modlitwy, niech weźmie sobie za nauczyciela tego chwalebnego świętego, a nie zbłądzi na tej drodze”.

To może być propozycja dla każdego z nas./wś

„Święty Józef.
Patron naszych czasów”
Moritz Meschler
Wydawnictwo Promic
Warszawa 2021, 176 s.

Fronton
kościół

Wielu mieszkańców parafii św. Tomasza Apostoła na Ursynowie w Warszawie, poczynawszy od najmłodszych do najstarszych, cechuje zamiłowanie do Pisma Świętego.

Proboszcz, ks. dr Henryk Małecki, prowadzi raz w tygodniu wykłady z introdukcji biblijnej dla dorosłych parafian, którzy chcą pogłębić wiedzę o Słowie Bożym, oraz cieszące się dużym zainteresowaniem katechezy z historii

Ksiądz proboszcz
Henryk Małecki

Kościół. – Podczas spotkań biblijnych omawiamy w kilkuletnim cyklu poszczególne księgi Pisma Świętego. Przychodzą osoby by autentycznie ciekawe świata biblijnego. Na wykładach z historii Kościoła dotykamy wielu ważnych, a często trudnych kart z dziejów. Osobiście odczuwam satysfakcję z tego typu katechez, otrzymuję sporo ważnych pytań, zainteresowanie jest duże – relacjonuje ksiądz proboszcz. Zauważa, że cechą wyróżniającą parafię jest intensywne życie modlitewne. Każdego dnia odbywają się spotkania licznych grup parafialnych, choć obecnie formacja wspólnot jest znacznie ograniczona z powodu obowiązujących limitów osób w świątyni i salach katechetycznych. Wierni mają także możliwość osobistego spotkania z posługującymi księżmi, chociażby w formie kierownictwa duchowego. – W czasie trwania pandemii w naszym kościele wprowadziliśmy codzienne wystawienie Najświętszego Sakramentu od ostatniej porannej Mszy św. aż do wieczornej – objaśnia ks. Małecki. Podkreśla, że księża dbają o staranne przygotowanie homilii, które często mają charakter katechez biblijnych.

Z zachowaniem ograniczeń pandemicznych w parafii odbywają się również katechezy dla kandydatów do bierzmowania, dla na-

rzeczonych, katechezy ewangelizujące Drogi Neokatechumenalnej, katechezy REO, inicjowane są Kursy Alfa, odbywają się także katechezy przedchrzcielne. W ciągu roku trwa formacja rodziców, których dzieci przystępują do Pierwszej Komunii Świętej. – Jest to nieopowtarzalna okazja, aby dorosłym przypomnieć podstawowe prawdy wiary – mówi proboszcz.

Ks. Henryk Małecki zaznacza niezwykłą ofiarnością parafian na rzecz potrzebujących i umiejętność dzielenia się z innymi. – Wspie-

się zamknięcie etapu parafialnego. Najmłodszy otrzymują upominki, a uczestnicy mający największą liczbę punktów mogą kontynuować przygodę z Pismem Świętym na poziomie diecezjalnym.

Dzieci pomiędzy piątym a dziesiątym rokiem życia chętnie włączają się również w parafialną inicjatywę „Ziarno”. – Najmłodszy otrzymują kartki z zadaniami opartymi na niedzielnych czytaniach biblijnych. Są one przygotowane w formie zabawy, m.in. rozwiązywania

Żywa słowem Boga

tekst i zdjęcia
Patrik Lubryczyński

ramy hospicjum, które znajduje się na terenie parafii, oraz zbieramy środki finansowe dla osób pokrzywdzonych w wyniku różnych kataklizmów na całym świecie. Współpracujemy ze Stowarzyszeniem Społeczników Ariadna, powstałym głównie z inicjatywy mieszkańców Ursynowa, które karmi i ubiera wiele rodzin o niskim statusie materialnym – wyjaśnia ks. Małecki.

Warto zauważyć, że działa tu Żeńska Służba Liturgiczna. – Dziewczynki nie są ministrantkami, ale mają własne zadania do spełnienia na liturgii – opowiada s. Marzena Kudlińska RSCJ. – W trakcie Mszy św. przynoszą dary, czytają modlitwę wiernych i komentarze. Są także bielankami uczestniczącymi w parafialnych procesjach. Przychodzą na cotygodniowe spotkania swojej grupy w parafii – mówi s. Marzena.

Parafia bierze udział w Biblijnej Akademii Najmłodszych, organizowanej corocznie przez Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży Kurii Metropolitalnej Warszawskiej i Katolicki Ośrodek Apostolatu Biblijnego. Na etapie parafialnym drukujemy dla dzieci ztesty biblijne związane z niedzielным Słowem Bożym. Po Mszy św. nasze pociechy odbierają zestawy i za tydzień przynoszą odpowiedzi na kolejną Eucharystię – opisuje s. Marzena.

Siostra katechetka sprawdza odpowiedzi, a wyniki zamieszcza na stronie internetowej parafii. Pod koniec roku szkolnego odbywa

rebusów. Po zakończeniu każdej niedzielnej Mszy św. losujemy dwie prawidłowe odpowiedzi i nagradzamy dzieci – tłumaczy s. Marzena.

Świątynia jest zbudowana w stylu architektury neogotyckiej, bez zbędnych ozdób. – Parafianie mówią mi niejednokrotnie, że wewnątrz kościoła pomaga im skupić się na modlitwie, ponieważ nie ma rozpraszających elementów – dzieli się obserwacjami ks. proboszcz. We wnętrzu świątyni znajdują się relikwie I stopnia św. Tomasza Apostoła *ex ossibus*. Każdego dziesiątego dnia miesiąca w kościele odbywa się nowenna do patrona parafii, którą zwieńcza Eucharystia. W trakcie nabożeństwa jest możliwość oddania czci sakramentaliom.

Parafia św. Tomasza Apostoła, z 35 tys. mieszkańców, należy do największych w Warszawie. – Znaczna część młodych ludzi mieszkających na terenie parafii pochodzi z różnych stron Polski i na weekendy wyjeżdża do rodzinnych domów. Autochtonów oraz osób, które od urodzenia mieszkają na terenie parafii, jest coraz mniej – analizuje proboszcz.

Życie parafialne obfituje także w koncerty oraz wystawy o charakterze religijnym. Obecnie można podziwiać przedstawienie malarstwa Drogi Krzyżowej znakomitego malarza i miejscowego parafianina Włodzimierza Dawidowicza.

Relikwie I stopnia
św. Tomasza ApostołaOłtarz
główny
i prezbiterium

W SKRÓCIE

■ **Pamięci ks. Pawlukiewicza.** Pierwsza rocznica śmierci ks. Piotra Pawlukiewicza, znanego kaznodziei i rekolekcjonisty, jest okazją do szczególnej modlitwy w jego intencji. Na rocznicową Mszę Świętą za śp. ks. Piotra 25 marca o godz. 18.30 w kościele Nawrócenia św. Pawła Apostoła przy ul. Kobielskiej 10 w Warszawie zaprasza ks. Bogusław Kowalski – jego najbliższy przyjaciel i współautor jego książek.

■ **Zegnamy kapłana.** Ks. Lucjan Rutkowski, były proboszcz parafii św. Anny w Grodzisku Mazowieckim, zmarł 8 marca, w wieku 87 lat, w 62. roku kapłaństwa. Od 1981 do 1996 r. pełnił funkcję dziekana dekanatu grodziskiego. Był inicjatorem powstania trzech grodziskich parafii: MB Nieustającej Pomocy na Piskowej (1983), Przemienienia Pańskiego w Łąkach (1985) oraz Miłosierdzia Bożego na osiedlu Kopernik (1987). Na terenie obecnej diecezji warszawsko-praskiej pracował jako wikariusz parafii: św. Stanisława BM w Siennicy (1959-1960), św. Jana Kantego w Legionowie (1960-1961) i Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim (1961-1965). Uroczystości pogrzebowe odbyły się 12 marca w parafii św. Anny w Grodzisku Mazowieckim.

■ **Dzień Świętości Życia.** W sanktuarium Jasnogórskiej Matki Życia, w kościele ojców paulinów przy ul. Długiej w Warszawie, 25 marca o godz. 17.15 odprawione zostanie nabożeństwo wynagradzające za grzechy przeciwko życiu, o godz. 18.00 bp Michał Janocha będzie przewodniczył Mszy św., podczas której będzie można złożyć przyrzeczenie Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego.

■ **Kościół stacyjny** w warszawskich diecezjach w najbliższym tygodniu: 21 marca – V niedziela Wielkiego Postu – konkatedra MB Zwycięskiej, par. Bożego Ciała na Kamionku, ul. Grochowska 365 (diecezja warszawsko-praska); 22 marca – poniedziałek – par. św. Augustyna, ul. Nowolipie 18 (archidiecezja warszawska); 23 marca – wtorek – par. Najczystszego Serca Maryi, ul. Chłopskiego 2 (DWP); 24 marca – środa – par. Najświętszej Maryi Panny Matki Miłosierdzia, ul. Bonifacego 9 (AW); 25 marca – czwartek – par. św. Zygmunta, plac Konfederacji 55 (AW); 26 marca – piątek – par. MB Nieustającej Pomocy, ul. Nobla 16 (DWP); 27 marca – sobota – par. Zmartwychwstania Pańskiego, ul. Księcia Ziemowita 39 (DWP); ostatni kościół stacyjny 28 marca – Niedziela Palmowa Męki Pańskiej – par. Wniebowstąpienia Pańskiego, ul. Komisji Edukacji Narodowej 101 (AW).

MOC
Z KRZYŻA

fot. s. Elżbieta Szwarec

Abp Henryk Hoser SAC 14 marca przewodniczył Mszy św. w sanktuarium św. Ojca Pio na Goławiu. – Czasy pandemii ukazały słabość społeczeństwa. Z trudem dostrzegaliśmy pod mikroskopem wirus powalił wszystkie kraje w ich normalnym funkcjonowaniu. Okazało się, że nie jesteśmy samowystar-

czalni i wszechmocni. Znowu przyszedł czas, żeby śpiewać suplikacje, bo tylko ten Jezus z krzyża może nas uzdrowić. Gdy w czasie Wielkiego Postu odprawiamy Drogę Krzyżową, to patrzymy na krzyż jako źródło naszego zdrowia, zdrowia i duszy, i ciała – powiedział w homilii abp Hoser.

NAJDŁUŻSZY MOST

fot. PAP/Rafał Guz

W Warszawie powstanie jeden z najdłuższych mostów pieszo-rowerowych na świecie. Połączy Bulwary Wiślane z Pragą. Znajdzie się na wysokości ul. Karowej na lewym brzegu rzeki

i ul. Okrzei na prawym brzegu. Projekt jest już gotowy, a pozwolenie na budowę jest prawomocne. Planowany czas budowy to 2-3 lata. Nowy most będzie liczyć ok. 500 m długości.

PRZYCHODNIA
NA PRADZE

Komfortowe warunki dla pacjentów i personelu medycznego oraz kompleksowy zakres świadczeń zdrowotnych – to zalety nowo otwartej przychodni przy ul. Styrskiej 44. W nowoczesnym budynku znajdują się gabinety podstawowej opieki zdrowotnej, poradnie zdrowia psychicznego dla dzieci i dorosłych oraz dzienny oddział psychiatryczny.

Placówka działa od 15 marca. Warszawa przekazała 19,5 mln zł dotacji na budowę i wyposażenie przychodni.

fot. Albert Zawada/PAP

O NIEMĘSKOŚCI

W kolejnym spotkaniu z cieszącego się dużym zainteresowaniem cyklu „Duchowość dla Warszawy” udział wezmą Janusz Wardak, współtwórca Akademii Familijnej, członek Rady Rodziny, oraz Marcin Gomułka, współautor projektu promującego małżeństwo sakramentalne „Początek wieczności”. Będą mówić „O (nie) męskości – czyli jaki mężczyzna jest dziś potrzebny”. Spotkanie odbędzie się on-line 25 marca o godzinie 19.00, link do transmisji można będzie znaleźć na stronie internetowej uczelni: www.akademiakatolicka.pl, tygodnik „Idziemy” objął wydarzenie patronatem medialnym.

fot. materiały prasowe Akademii Katolickiej w Warszawie

fot. ks. Paweł Klys

KRYZYS CZY SZANSA?

W dniach 12-13 marca w Łodzi odbyło się XIX Sympozjum Katechetyczne zorganizowane przez Święty Wojciech Dom Medialny z Poznania. Tytuł tegorocznego spotkania, które odbywało się on-line, brzmiał: „Kryzys czy szansa? Katecheza w postpandemicznym świecie”. Uczestnicy sympozjum wzięli udział w warsztatach katechetycznych oraz pane-

lach dyskusyjnych, do których zaproszeni zostali: abp dr hab. Grzegorz Ryś, bp dr hab. Wojciech Osiał, bp dr Szymon Stulkowski oraz dr Agata Rujner. – Czas COVID-19 jest czasem trudnym, ale albo przejdziemy przez niego razem, albo nie wyjdzie z niego nikt! – podkreślali zgodnie prelegenci, przywołując słowa papieża Franciszka./xpk

O BOHATERSKIEJ POŁOŻNEJ

W łódzkiej katedrze przez cały marzec i kwiecień można oglądać wystawę poświęconą pamięci Czcigodnej Sługi Bożej Stanisławy Leszczyńskiej, bohaterkiej położnej obozu Auschwitz-Birkenau, która w czasie wojny odebrała blisko 300 porodów, a tym samym uratowała dzieci przed śmiercią. Na specjalnie przygotowanych tablicach można zapoznać się z życiem pochodzącej z Łodzi Sługi Bożej oraz świadectwami kobiet, które zostały uratowane dzięki bohaterstwu niezłomnej położnej. Wystawę przygotowała Fundacja Imienia Stanisławy Pomian-Szednickiego, pod patronatem honorowym arcybiskupa metropolity łódzkiego./xpk

WARSZAWA GŁÓWNA

Nieczynną od 24 lat stację Warszawa Główna otwarto 14 marca. Wejście na perony znajduje się od ul. Towarowej 3. Ze stacji Warszawa Główna przewidziano kilkanaście połączeń regionalnych Polregio i Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej na trasie do Łodzi Fabrycznej oraz Kolei Mazowieckich do Skierniewic, Grodziska Mazowieckiego, Piaseczna, Dobieszyna, Łowicza i Sochaczewa. Obok peronów od strony ul. Towarowej na krótkie zatrzymanie przewidziano parking Kiss & Ride.

fot. https://twitter.com/PKP_PiK_SV

■ **Dzień skupienia katechetów.** W katedrze warszawsko-praskiej 13 marca odbył się wielkopostny dzień skupienia katechetów, któremu przewodniczył bp Romuald Kamiński. Mszę Świętą poprzedziła konferencja ks. Sylwestra Gaworka, wykładowcy filozofii w Wyższym Diecezjalnym Seminarium Duchownym.

■ **Rekolekcje w bazylice św. Krzyża.**

Bp Jacek Grzybowski będzie przewodniczyć Eucharystii i wygłosi rekolekcje w dniach 28, 29, 30 marca o godz. 19.00 w bazylice św. Krzyża w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 3.

■ **Materiały do homilii.** Diecezja warszawsko-praska zachęca księży do skorzystania w homiliach bądź gazetkach parafialnych z materiałów przygotowanych przez ks. prof. Marka Starowieyskiego, wybitnego polskiego patrologa, pod tytułem „Karmieć was tym, czym sam żyję. Ojcowie Kościoła komentują niedzielne czytania roku B”. Materiały są do pobrania na stronie: diecezja.info.pl/ojcowie-kościoła-materiały-do-homilii.

■ **Stulecie ks. Blachnickiego.** W katedrze warszawsko-praskiej 24 marca o godz. 19.00 bp Jacek Grzybowski będzie przewodniczyć Mszy św. z okazji stulecia urodzin ks. Franciszka Blachnickiego.

■ **Pielgrzymka „Stać na straży życia”.** Takie hasło będzie towarzyszyć 38. Praskiej Pieszej Pielgrzymce Pomocników Matki Kościoła, która odbędzie się w dn. 16-26 sierpnia. Modlitwie towarzyszyć będą intencje wynagradzające za grzechy przeciwko życiu i codzienne świadectwa osób z różnych środowisk broniących życia. Szczegóły będzie można znaleźć na stronie internetowej: www.pielgrzymkapomocnikow.pl.

■ **Jubileusz diecezji.** W rocznicę ustanowienia diecezji warszawsko-praskiej i Dzień Świętości Życia 25 marca o godz. 18 bp Romuald Kamiński będzie przewodniczyć Mszy św. w katedrze św. Floriana.

■ **Malowanie bazyliki.** Rozpoczęło się malowanie bazyliki w Niepokalanowie, które będzie trwało jeszcze ok. pięciu tygodni. Od poniedziałku do środy bazylika będzie otwarta od godz. 16.00 do 20.00. Wszelkie Msze i nabożeństwa do godz. 16.00 odbywać się będą wówczas w kaplicy św. Maksymiliana. Następnie bazylika zamknięta będzie przez cały czwartek oraz w piątek do godz. 16.00, a Msze św. będą sprawowane w kaplicy św. Maksymiliana. Od piątku do godz. 16.00 do niedzieli Msze św. będą sprawowane w bazylice.

fot. ks. Paweł Klys

Dom Samotnej Matki
„Bezpieczna przystań”
prowadzony przez praską
Caritas pomaga kobietom
z dziećmi, które znalazły się
w trudnej sytuacji życiowej.

cia – prowadzenie Domu Samotnej Matki”, który trwa od lutego 2020 do końca grudnia 2022 r. – mówi Katarzyna Woś, kierownik Domu Samotnej Matki.

– Zazwyczaj panie kierowane są do nas przez miejskie lub gminne ośrodki pomocy społecznej – mówi Katarzyna Woś. Tu znajdują spokojne miejsce, by mogły same odzyskać równowagę, zadbać o siebie i swoje dzieci.

często są patologiczne i roszczeniowe. – Naszą bolączką jest także brak szybkiego dostępu do darmowej psychoterapii, z której panie powinny korzystać. Niektóre przez wiele lat doświadczały przemocy – mówi Katarzyna Woś.

Wkrótce ma być udostępniony przebudowany Dom Samotnej Matki w Zielonce. Kwietniowy termin odbioru opóźnia się,

Pomoc matce i dziecku Irena Świerdzewska

fot. Włodzimierz Wieczorek

fot. Włodzimierz Wieczorek

Na stałe Dom Samotnej Matki funkcjonuje w podwarszawskiej Zielonce. Obecnie trwa tam rozbudowa domu, dlatego od sierpnia ubiegłego roku nowym lokum stały się podwyszkowskie Urle, gdzie znajduje się Ośrodek Charytatywno-Opiekuńczy Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej.

– Kobiety i dzieci z Domu Samotnej Matki gościmy w jednym z sześciu budynków znajdujących się na terenie ośrodka. Zachowujemy gotowość do przyjmowania kolejnych pań, w razie potrzeby – mówi Włodzimierz Wieczorek, Kierownik Ośrodka Charytatywno-Opiekuńczego. Z pobytu w ośrodku, poza czasem lockdownu w pandemii, zwykle korzystają wspólnoty formacyjne, grupy parafialne, przyjeżdżają tu dzieci na tzw. zieloną szkołę. W obiektach znajduje się sala gimnastyczna i siłownia. – Jesteśmy gotowi po zdjęciu ograniczeń realizować ważne społecznie świadczenia, programy pomocowe, profilaktyczne i rozwoju osobistego – mówi Włodzimierz Wieczorek.

W Domu Samotnej Matki w Urłach obecnie mieszka pięć pań i siedmioro dzieci z powiatu wołomińskiego. W zeszłym roku opieką objętych było dziewięć matek i czternaścioro dzieci. – Otrzymujemy dofinansowanie z powiatu wołomińskiego, w ramach projektu „Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu do ży-

– Matki i dzieci wspierane są przez psychologa, pedagoga oraz pracownika socjalnego. Kładziemy akcent na kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez indywidualną pracę pedagoga z matkami i ich dziećmi. Doświadczony pracownik socjalny pomaga załatwiać sprawy związane z finansami, uregulowaniem zasiłków i sytuacji prawnej. Często kobiety są zadłużone, bo nie miały wcześniej środków do życia. Pomagamy im uporządkować sytuację, nadrobić zaległości w opiece zdrowotnej dzieci, a przede wszystkim odzyskać poczucie bezpieczeństwa. Bycie w przemocowym związku oraz bezdomność uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie matek i dzieci – mówi Katarzyna Woś.

W Domu Samotnej Matki kobiety mogą przebywać od trzech miesięcy do roku. Ogromnym problemem w usamodzielnianiu się jest brak mieszkań socjalnych dla samotnych matek. Nie stać ich na wynajęcie mieszkania za 1,5 tys. zł. Sprawy sądowe o alimenty czy sprawy rozwodowe trwają bardzo długo, mimo wyroków potwierdzających doświadczenie przez kobiety przemocy domowej. Panie mają pierwszeństwo do miejsca w przedszkolu czy żłobku, ale tylko w okresie, kiedy prowadzona jest rekrutacja. Trudno jest im też znaleźć pracę, bo pracodawcy nie są skory do zatrudniania samotnych matek. Nie otrzymują wsparcia od swoich rodzin, które

ze względu na trudne warunki pogodowe nie wszystkie prace mogły być wykonane terminowo.

– Czekamy na przenosiny. Dom w Urłach jest pięknie położony w lesie, z przestrzenią dla dzieci, świeżym powietrzem – chwali Katarzyna Woś. – Jednakże komunikacyjnie mamom jest tu trudniej. Do stacji PKP trzeba iść prawie pół godziny. Panie wstają o 5.30, żeby zawieźć dziecko do przedszkola w Zielonce czy Kobyłce, a potem pojechać do pracy albo by szukać pracy, wracają na godz. 18 – mówi Katarzyna Woś.

W rozbudowanym i zmodernizowanym dwukondygnacyjnym domu w Zielonce będzie mogło mieszkać do piętnastu matek z dziećmi. Każda z nich zamieszka w wyposażonym pokoju, z dostępem do kuchni, jadalni, aneksów kuchennych, sali zabaw, łazienek. Na parterze znajdzie się także pokój z udogodnieniami dla osoby niepełnosprawnej. – Tę znaczącą zmianę na lepsze zawdzięczamy naszym wszystkim hojnym darczyńcom, to dzięki nim powstaje ten dom. Szczegółne wyrazy wdzięczności należą się jednemu z nich. Przekazał on bowiem znaczące wsparcie finansowe, bez którego remont i rozbudowa nie mogłyby się zacząć i tak sprawnie zakończyć – mówi Katarzyna Woś.

Pamięci Esterházyego

Biskup Michał Janocha 14 marca w stołecznym kościele bł. Władysława z Gielniowa przewodniczył Mszy św. z okazji 120. rocznicy urodzin i w intencji beatyfikacji sługi Bożego Jánoša Esterházyego.

W uroczystości wzięli udział m.in. ambasador Węgier w Polsce Orsolya Kovács, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP min. Adam Kwiatkowski, prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek, dyrektor Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Jan Żaryn, dyrektor Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie Gabor Lagzi, przedstawiciele rodziny Esterházych mieszkający na terenie parafii oraz posłowie z polsko-węgierskiej grupy parlamentarnej. Przed Eucharystią złożyli oni wieńce i kwiaty pod znajdującym się na dziedzińcu parafii pomnikiem sługi Bożego.

Ks. prał. Jacek Kozub, proboszcz miejscowej parafii, po rozpoczęciu Eucharystii odczytał list kard. Kazimierza Nycza, w którym hierarcha podkreślił, że życie Jánoša Esterházyego jest dla nas dzisiaj „pięknym przykładem, jak można nawet w trudnych czasach wojennych, naznaczonych nienawiścią i przemocą, okazać chrześcijańską miłość i stać się świadkiem nadziei dla opuszczonych i prześladowanych”.

W homilii bp Michał Janocha porównał postacie Jánoša Esterházyego i kard. Stefana Wyszyńskiego. Przypomnił o historycznych więzach łączących naród polski i węgierski, budowanej przez wieki jedności politycznej i kulturowej, wspólnych postaciach z historii.

foto: PAP/Tomasz Czeli

Bp Janocha przypomniał, że proroczym zawołaniem Esterházyego były słowa: „Naszym znakiem jest krzyż”. Zacytował jedno z wystąpień, w którym on wyznał: „Opieramy się na fundamencie Chrystusowej prawdy, chrześcijańskiej etyki, która nie uznaje różnic pomiędzy ludźmi i według której synom każdego narodu przynależy jednakowe prawo do wartościowego życia. Niczego bardziej wzniosłego, bardziej szlachetnego od tej prawdy nie jest w stanie stworzyć najbardziej wyrafinowany ludzki geniusz. Prawda Chrystusowa zawsze jest żywa i zwycięży”. Komentując te słowa, bp Janocha powiedział: „Gdyby dzisiaj takie słowa powiedział polityk w Parlamencie Europejskim, to okrzyknięto by go fanatykiem, fundamentalistą i burzycielem ładu. Dzisiaj znowu Polska i Węgry stają w obronie godności ludzkiego życia, wartości związku mężczyzny i kobiety, rodziny, która jest fundamentem społecznego ładu, w obronie prawa rodziny rodzin, jaką jest naród, i w obronie prawa wielkiej rodziny narodów Europy. To się sprzeciwia wizjom budowy nowego wspaniałego świata na gruzach tradycyjnych wartości”.

Esterházy, węgierski mąż stanu, miał polskie korzenie. W czasie II wojny świa-

towej pomagał Czechom, Słowakom i Żydom w ucieczce i przedstawianiu się na Węgry. Po klęsce wrześniowej 1939 r. organizował przerzuty polskich żołnierzy i cywilów na Węgry, wiele lat spędził w sowieckich łagrach. 25 marca 2019 r. w Krakowie abp Marek Jędraszewski otworzył jego proces beatyfikacyjny. W czerwcu 2011 r. przed kościołem bł. Władysława z Gielniowa w Warszawie stanął pomnik Esterházyego./KAI

REKLAMA

KOMPLEKSOWE USŁUGI POGRZEBOWE

TEL. 507 507 487

www.pogrzeby-gralewski.pl

Kaplica - Biuro - Chłodnia - Warszawa, na terenie Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej ul.Ostrobramska 72

Świadek wiary

Biskup Romuald Kamiński 15 marca w parafii św. Antoniego w Mińsku Mazowieckim przewodniczył Mszy Świętej pogrzebowej Tomasza Kowalczyka, dyrektora stołecznego Liceum Ogólnokształcącego im. bł. ks. Romana Archutowskiego.

Po wypadku, któremu Tomasz Kowalczyk uległ w górach 3 marca, uczniowie szkoły podjęli modlitwę różańcową w jego intencji. Na specjalnie utworzonej stronie internetowej tomaszkowalczyk-promemoria.pl zamieścili świadectwa o swoim wspaniałym pedagogu, wychowawcy, przyjacielu. Jako dyrektor podkreślał on, że w szkole liczy się uczeń, a nie numer w dzienniku, nauczyciele zaś, kształcąc, wychowują. – Wychowujemy w oparciu o dobre relacje z drugim człowiekiem, a ich źródłem szukamy w Ewangelii. W naszej szkole uczniowie nie muszą wstydić się wiary – mówił.

foto: tomaszkowalczyk-promemoria.pl

Przyjaciele i znajomi podkreślają, że był wspaniałym mężem i ojcem czwórki dzieci, człowiekiem modlitwy, pełnym miłości do drugiego człowieka, optymizmem, serdeczności. Zawsze chętny do pomocy i współpracy, był też przyjacielem redakcji tygodnika „Idziemy”.

Rowerowa Droga Krzyżowa

Z parafii NMP Matki Zbawiciela przy ul. Olimpijskiej 82/84 na Mokotowie wyruszy 26 marca Nocna Rowerowa Droga Krzyżowa wzdłuż granic Warszawy. Każdy z uczestników pokona indywidualnie trasę 150 km. Stacje drogi krzyżowej zaplanowano przy kościołach i kapliczkach. Zgłoszenia udziału w rowerowej Drodze Krzyżowej przyjmowane są do 22 marca. Z powodu pandemii rozpoczęcie Drogi Krzyżowej zostanie rozłożone w czasie, a na trasę będzie można wyjechać między godziną 19.00 a 20.00 spod parafii NMP Matki Zbawiciela. W tym czasie w kościele zaplanowano adorację Najświętsze-

go Sakramentu. Po przyjeździe na miejsce uczestnicy otrzymają rozważania, opis trasy i po indywidualnej modlitwie będą mogli wyruszyć w drogę.

Jak podkreślają organizatorzy, na Nocną Rowerową Drogę Krzyżową każdy wybiera się na własną odpowiedzialność, a trasę pokonuje we własnym zakresie. Uczestnicy muszą zadbać o przygotowanie fizyczne, techniczne roweru (oświetlenie, elementy odbłaskowe itp.) oraz przestrzegać przepisów drogowych. Inicjatorami wydarzenia są: Warszawska Pielgrzymka Rowerowa gr. żółto-niebieska WAPM oraz STUDENT+ Duszpasterstwo Akademickie i Postakademickie.

Informacje można znaleźć na
www.pielgrzymkirowerowe.com.pl,
www.studentplus.pl
 lub otrzymać pod nr. tel.
 +48 514 555 000, +48 502 478 820

Metro na Pragę

Powstanie trzecia linia metra M3, która połączy Pragę-Południe z centrum stolicy, a docelowo także z Ochotą i Mokotowem. W pierwszym etapie, który zakończy się w 2028 r., zbudowanych ma być sześć stacji. Nowa linia będzie poprowadzona z funkcjonującej już od kilku lat stacji Stadion Narodowy, która od początku była planowana jako węzeł przesiadkowy. Stamtąd M3 pojedzie na kolejne stacje: Dworzec Wschodni, Mińska, Rondo Wiatraczna, Ostrobramska, Jana Nowaka-Jeziorańskiego i Gocław. Oprócz tego powstanie odgałęzienie prowadzące do Stacji Techniczno-Postojowej na Koziej Górze. Stacja Stadion Narodowy stanie się kluczowym węzłem komunika-

cijnym prawobrzeżnej Warszawy, umożliwiającym przesiadkę do pociągów na dworcu PKP, linii autobusowych i tramwajów.

Linia M3 zaplanowana jest z myślą o 180 tysiącach osób mieszkających na Pradze-Południe. Metro zapewni również sprawną obsługę komunikacyjną dużych osiedli – Gocławia, Grochowa i Kamionka. Dzięki temu mieszkańcy drugiej pod względem liczby mieszkańców dzielnicy Warszawy będą mogli dotrzeć do centrum miasta już w ok. 17 min. Z pierwszego odcinka linii M3 w ciągu doby korzystać będzie ponad 315 tys. pasażerów. W samym tylko szczycie porannym będzie to ponad 26 tys. osób.

REKLAMA

Rekolekcje wielkopostne "Życie niejednego Józefa"

ks. Wojciech Węgrzyniak

21-27 marca 2021 r. godz. 14.15 i 19.45

Wyjdź na pustynię

siostry z Klasztoru Mniszek Bosych
 z Zakonu NMP z Góry Karmel na Woli
 niedziela 8.30, 12.45, 19.30

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

fot. z archiwum Radia Niepokalanów

Msza Święta
w 26. rocznicę
reaktywacji Radia
Niepokalanów

fot. z archiwum Radia Niepokalanów

Radio Niepokalanów to jedyna rozgłośnia na świecie, której założyciel został ogłoszony świętym. W tym roku obchodzi 26-lecie wznowienia działalności. Główną misją radia jest szerzenie kultu i chwały Niepokalanej.

O. Maksymilian Maria Kolbe z grupą dwudziestu braci założył w 1927 r. klasztor w Niepokalanowie. Od początku był zainteresowany wszelkimi nowinkami technicznymi. Najpierw stworzył wydawnictwo prasowe, ale nie poprzestał na tym wyzwaniu. – Będąc w latach 1930-1936 na misjach w Japonii, dopytywał współbraci w Polsce o możliwość założenia radia. Kiedy wrócił z wyprawy do Kraju Kwitnącej Wiśni, podjął temat na nowo, bo widział wielką potrzebę ewangelizacji przez media – opowiada dyrektor Radia Niepokalanów o. Grzegorz Klimczyk.

W okresie międzywojennym wiele osób nie potrafiło czytać. O. Maksymilian pragnął słowem mówionym dotrzeć do ludzkich serc. Pomysł na powstanie radia w Niepokalanowie zrealizował w 1938 r. Bracia z o. Kolbe wybudowali w tym celu specjalny budynek radiowy, z dala od drukarni, by nie było słychać hałasu. Rozgłośnia nazywała się oficjalnie „Stacja Polska Trzy Radio Niepokalanów”. Pierwszą audycję, rozpoczętą sygnałem „Po górach dolinach”, wyemitowano 8 grudnia 1938 r. około godz. 19.00.

– Sygnał słyszany był w całej Polsce. Niestety, odbyły się tylko dwie emisje audycji, a radio zamilkło na długie lata. Z korespondencji o. Kolbego wynika, że zawieszenie działalności rozgłośni wynikało z nieprzychylnych czynników zewnętrznych i bezpośredniej przyczyny, jaką było nieotrzymanie koncesji na nadawanie – mówi dyrektor stacji.

Po latach, w 1994 r., starania o wznowienie funkcjonowania radia rozpoczął ówczesny

Wszystko dla Niepokalanej

gwardian Niepokalanowa o. Kazimierz Więsek. W Środę Popielcową 1 marca 1995 r. o godz. 16.00 znów sygnałem „Po górach, dolinach” Radio Niepokalanów oficjalnie wznowiło działalność.

– Misją Radia Niepokalanów, tak w przeszłości, jak i dziś, jest docieranie do słuchaczy w różnym wieku, aby szerzyć kult i chwałę Niepokalanej. Stąd wiele audycji poświęconych Matce Najświętszej – podkreśla o. Grzegorz. Dwie osoby: redaktor Katarzyna Borych i realizator Tadeusz Łopaciński pracują w rozgłośni od jej reaktywacji. Prezentery to z reguły młodzi ludzie, dla których praca dla Niepokalanej jest pasją. – Dziennikarze niejednokrotnie mówią, że możliwość realizowania się w jedynym radiu na świecie założonym przez świętego jest dla nich ogromnym wyróżnieniem – mówi o. Klimczyk.

Trzonem radia jest codzienna modlitwa. O godz. 11.00 odbywa się transmisja Mszy Świętej z bazyliki w Niepokalanowie, o godz. 15.00 – Koronka do Bożego Miłosierdzia z krakowskich Łagiewnik, natomiast o godz. 19.30 – różaniec z radia, odmawiany przez zakonników, pracowników radia i siostry zakonne pracujące na terenie parafii w Niepokalanowie. Oprócz tego jest szereg audycji medycznych, historycznych, rodzinnych, literackich, a także o misjach i świętych. Słuchacze mogą się też dowiedzieć, co słychać w ich regionie. Ciekawym materiałem towarzyszy dużo dobrej muzyki, w większości polskiej. Radio nadaje w województwie łódzkim na 98,6 FM i w zachodniej części województwa mazowieckiego na 102,7 FM.

– Słuchacze cenią Radio Niepokalanów za wprowadzanie atmosfery wyciszenia i ducha franciszkańskiej radości. A także za brak audycji o „wysokiej temperaturze politycznej” – ocenia dyrektor stacji. W radiu kadrę zarządzającą tworzą zakonnicy i kapłani, którzy codziennie odprawiają Msze Święte w kaplicy radiowej. Dodatkowo w każdy piątek odbywa-

ją się modlitwy za wszystkich słuchaczy, dobrodziejów i przyjaciół Radia Niepokalanów.

– Obecnie staramy się przygotować nowe studio emisyjne z najnowszym sprzętem radiowym. Technika rozwija się bardzo szybko. O. Kolbe powtarzał franciszkanom, że możemy mieć dziurawe buty, połatane habity, abyśmy tylko umieli ofiarować wszystko, co najlepsze, dla Niepokalanej. W rozgłośni tworzy się wspólnotę rodzinną, nie jesteśmy typowym zakładem pracy – tłumaczy dyrektor stacji.

O. Grzegorz Klimczyk, zanim został dyrektorem Radia Niepokalanów, w latach 2002-2008 pracował w parafii w Niepokalanowie jako wikariusz i pomagał ówczesnemu dyrektorowi radia w promocji rozgłośni na terenie archidiecezji łódzkiej i warszawskiej. – Moją pasją jest sport, historia naszej ojczyzny i liturgia. Osobiście radio jest dla mnie wielkim wyzwaniem i satysfakcją, że mogę kontynuować dzieło o. Maksymiliana. To radość spełniać się nie tylko w kościele, ale także na falach eteru, docierając do wielkich rzesz ludzi – dzieli się refleksją. Marzy o tym, aby rozgłośnia była znana, a ludzie mieli możliwość słuchania Radia Niepokalanów przez internet na całym świecie.

– Św. Maksymilian Kolbe mówił o mediach katolickich: „możemy wybudować wiele kościołów, ale jeśli nie będziemy mieli własnych mediów katolickich, to te kościoły będą puste”. Ta maksyma jest aktualna w obecnych czasach. Staramy się docierać przez radiodiodobniiki do ludzi, szczególnie w czasie pandemii, kiedy wiele osób boi się przychodzić do świątyń – puentuje o. Klimczyk.

Patryk Lubryczyński

Dyrektor stacji
o. Grzegorz Klimczyk

fot. z archiwum Radia Niepokalanów

18 marca 2021 r. przypadła 100. rocznica podpisania traktatu pokojowego w Rydze, kończącego wojnę polsko-bolszewicką, na mocy którego zostały wyznaczone granice państwa polskiego na wschodzie oraz uregulowano kwestie odszkodowań dla Polski. Z tej okazji Zamek Królewski w Warszawie zaprasza na cykl wydarzeń (do odwołania – w formule online) upamiętniających to bezprecedensowe wydarzenie.

Od 16 marca do 31 grudnia 2021 r. została udostępniona tematyczna ścieżka zwiedzania po apartamentach Wielkim i Królewskim z zaznaczeniem dzieł sztuki, które zostały odzyskane na mocy postanowień traktatu ryskiego, a także reprodukcje zdjęć ukazujących zmiany w wyglądzie i wystroju sal od 1900 do 1939 r.

W ramach wystawy czasowej czynnej w formie online do 11 kwietnia 2021 r. w Sali Rady zostaną zaprezentowane zdjęcia i dokumenty związane z procesem rewindacji polskich dzieł sztuki z Rosji sowieckiej oraz fotografie ukazujące wygląd sal zamkowych w okresie zaborów, I wojny światowej oraz II RP.

fol. PAP/Łeszek Szymański

Stulecie traktatu ryskiego

Cykl wydarzeń obejmuje również dzień streamingowanych wykładów naukowych. Pierwszy: „Traktat ryski – spojrzenie z perspektywy stulecia”, który wygłosi prof. Janusz Odziemkowski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, będzie transmitowany 30 marca 2021 r. po-

przez stronę internetową zamku www.zamek-krolewski.pl oraz kanał na FB.

Zamkowe wydarzenia uzupełnia wystawa Instytutu Pamięci Narodowej „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.”, zaprezentowana na Dziedzińcu Wielkim zamku.

Pamięci sybiraków

ГОДОСМБЕЛОСТ
БЛСТ 13-IV-1940

103
308-206

fol. PAP/Artur Reszko

Gotowa jest stała wystawa Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku – poinformował dyrektor tej placówki prof. Wojciech Śleszyński. Prace kosztowały blisko 13 mln zł, otwarcie muzeum dla zwiedzających zaplanowane jest na 17 września.

Budowa siedziby Muzeum Pamięci Sybiru, finansowana z budżetu miasta i środków resortu kultury, zakończyła się w 2020 r. W założeniu będzie ono ogólnopolską placówką zajmującą się m.in. tematyką deportacji Polaków na Wschód. W ramach stałej ekspozycji na ponad 2 tys. m kw. powierzchni wystawienniczej zamontowano m.in. 159 gablot, zainstalowano 29 projektorów i 95 urządzeń audio, ustawiono 9 kiosków multimedialnych, 99 symbolicznych steli (w tym 24

imiennie), zamontowano 63 panele tekstowe i 356 tabliczek z opisami i podpisami. Przygotowano też multimedia, w tym ponad 100 minut nagrań dźwiękowych i blisko 20 minut filmów./PAP, wś

fol. PAP/Artur Reszko

Mistrzowi

29 marca przypada pierwsza rocznica śmierci Krzysztofa Pendereckiego, wybitnego kompozytora i dyrygenta, profesora i rektora Akademii Muzycznej w Krakowie. W archikatedrze warszawskiej tego dnia odprowadzona zostanie Msza Święta, a podczas koncertu w Filharmonii Narodowej zabrzmiały utwory kompozytora – powiedział dziennikarzom Andrzej Giza, dyrektor Stowarzyszenia im. Ludwiga van Beethovena. – Dzień wcześniej, 28 marca, w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej także będzie koncert poświęcony muzyce mistrza – mówił Giza.

20 marca rozpocznie się 25. edycja Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena, którego hasło przewodnie to „Beethoven i Penderecki. Sfera sacrum”. Dziewięć koncertów jubileuszowego festiwalu odbędzie się w Warszawie, trzy kolejne zaplanowane są w salach koncertowych orkiestr symfonicznych z Poznania, Katowic i Wrocławia. Będą one udostępnione szerokiej publiczności za pomocą streamingu internetowego – transmisje wydarzeń festiwalowych zaplanował Program 2 Polskiego Radia.

Podczas festiwalu wystąpią czołowe polskie zespoły symfoniczne i chórne, a także plejada uznanych wokalistów, m.in. Natalia Rubiś, Iwona Hossa, Karolina Sikora, Anna Lubańska, Aleksandra Kubas-Kruk, Krystian Krzeszowiak, Mariusz Godlewski, Łukasz Konieczny, Tomasz Konieczny. Festiwalowi towarzyszyć będzie wystawa manuskryptów muzycznych, która 18 marca zostanie otwarta w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie.

Joe w zaświatach

Mirosław Winiarczyk

Po otwarciu kin wszedł na ekrany pierwszy w tym roku amerykański film, będący popularną, familijną produkcją komercyjną. „Co w duszy gra” zrealizowany został w koprodukcji wytwórni Disneya i nowoczesnej firmy Pixar. Ten familijny obraz wydaje się kolejnym dowodem na to, że epoka klasycznych filmów wytwórni Disneya, które pamiętamy z lat powojennych, jak „Królewna Śnieżka”, „Bambi”, „101 Dalmatyńczyków” i wiele innych pozycji, definitywnie należy do przeszłości.

Tamte popularne dzieła, realizowane metodą tradycyjnej animacji, charakteryzowały się zrozumiałą, przejrzystą dramaturgią. Twórcy klasycznych obrazów opowiadali baśniowe historie, odwołując się do wyobraźni

i wrażliwości młodych odbiorców. Uczyli jednocześnie szacunku dla tradycyjnych zasad moralnych oraz świata przyrody i zwierząt. Zwierzęta w filmach disneyowskich przejawiały cechy ludzkie – ze wszystkimi emocjami, radościami i smutkami. W miarę upływu lat taka formuła utworów, produkowanych w założonej przez Disneya wytwórni, powoli odchodziła w przeszłość.

„Co w duszy gra” jest kolejnym dowodem na prawdziwość powyższych opinii. Historyjka o nauczycielu muzyki w gimnazjum, miłośniku jazzu, który pewnego dnia przeżywa nieprawdopodobne przygody, została opowiedziana w rytmie agresywnej wizualnie dramaturgii. Akcja co chwila zmienia tempo, a wydarzenia ukazwane są metodą retrospekcji, co sprawia wrażenie pewnego chaosu. Grający na fortepianie czarnoskóry nauczyciel gimnazjalny Joe, marzący o występie w jazzowym klubie, zbiegiem okoliczności przeniesiony zostaje do kosmicznej krainy Przedświata, gdzie przebywają zbłąkane dusze potrzebujące wsparcia. Aby wrócić na ziemię przed umówionym wyznaczonym występem, Joe pomaga niesfornej Duszy 22, która nie może zrozumieć, co na dalekiej ziemi może być ciekawego. W miarę upływu czasu akcja nabiera tempa, przez co miejscami widzom trudno się zorientować w przebiegu wydarzeń. Zakończenie nie do końca może nam osłodzić ambiwalentne odczucia z oglądania filmu.

Autorzy „Co w duszy gra” posłużyli się ideologią politycznej poprawności, która coraz bardziej zaczyna dominować w utworach wytwórni Disneya. Uwagę zwraca świetnie zrealizowana jazzowa ilustracja muzyczna.

Film animowany. „Co w duszy gra”; USA 2020; produkcja: Disney, Pixar; scenariusz i reżyseria: Pete Docter; wykonawcy polskiej wersji językowej: Joanna Koroniewska, Tomasz Kot, Paweł Domagała i inni; dystrybucja: Disney Poland

foto: Pixar

foto: Pixar

foto: Pixar

foto: Pixar

foto: Pixar

Duch karnawału

Wprowadźcie socjalizm na Saharę, a po tygodniu piachu zabraknie” – wykrzykiwał w 1980 r. Jan Pietrzak, a zgarnięty przez SB, po godzinnych przesłuchaniach wiedział już, że Solidarność wygra. Przekonały go o tym autentyczna wściekłość i przerażenie funkcjonariuszy.

Zbiór felietonów „Alfabet Solidarności” hasłowo oddaje relacje Solidarności: akowcy, artyści, Kościół... Wszystkie grupy wiekowe, klasowe, zawodowe miały bowiem swój dziesięciomilionowy udział w „karnawale” rozkręconym na fali słów Jana Pawła II: „Niech zstąpi Duch Twój...”.

„Karnawał Solidarności” nie trwał długo, ale był na tyle owocny, że doprowadził do obalenia komunizmu osiem lat później. Głębszy oddech mogła wówczas zaczerpnąć prasa, o czym pisze znana z naszych łamów Barbara Sulek-Kowalska, współtworząca wówczas tygodnik studencki „ITD”. Uniesiona euforią redakcja nie wiedziała jeszcze, że swoje publikacje przypłaci zwolnieniami po 13 grudnia 1981 r.

W książce przeczytamy m.in. o tym, jak w „krótkim okienku lat 1980-81” czterem braciom Melakom udało się zbudować Pomnik Katyński, jak na odzieży wykwitły krzyżyki i znaczki Solidarności, orzełki z koroną czy przypinki-apele „Uwolnić politycznych”.

Pozycja to szczególnie cenna dla tych, którym nie było dane przeżyć tamtego zrywu, a przecież zawdzięczają mu życie w wolnej Polsce./mo

Publikację można pobrać w formacie PDF ze strony Instytutu Dziedzictwa Solidarności

KONKURS

Studia rolnicze, ciężka praca fizyczna, handel z polówek w latach 90., wojsko, w którym był jedynym „niefalowym”. To tam po raz pierwszy od deski do deski przeczytał Pismo św. O „kapłańskim narzeczeństwie”, celibacie i o... kupowaniu pieluch ks. Tomasz Kancelarczyk, założyciel Fundacji Małych Stópek, ze swadą opowiada Małgorzacie Terlikowskiej. Mówi też o cenie, jaką płaci za ratowanie nienarodzonych dzieci i ich matek, i o tym, co zaważyło na zainteresowaniu się nimi. „Chodzi mi o życie” to najlepszy tytuł, jaki pasuje do tej publikacji wydawnictwa Esprit. A chodzi również o życie Kościoła, który coraz częściej jest wznoszony nie dla Boga, ale dla „dobrego człowieka”.

Wśród czytelników, którzy 22 marca między godz. 13 a 13.15 zadzwonili pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzieli na pytanie: **W której encyklice papież proponował coroczne obchody Dnia Życia?** – rozlosujemy 3 egzemplarze książki „Chodzi mi o życie”.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 11: Imię św. Józefa do drugiej, trzeciej i czwartej modlitwy eucharystycznej wprowadził Franciszek. Zwycięzcom gratulujemy!

Żyjemy pod presją światowej pandemii, niejako w stałej wielkopostnej aurze. Na naszych oczach dokonują się dramatyczne przewartościowania w świadomości społecznej, katolicyzm zdaje się tracić na znaczeniu.

ks. Jan Sochoń

i środowiskom bez wyjątku. Jezus próbował przezwyciężyć ten fatalny stan rzeczy, pozostając w Nazarecie przypuszczalnie kilka dni. Wciąż jednak słyszał: „Leczysz obcych, a nas, swoich, nie chcesz wspomóc?”. I ostatecznie został odrzucony i wygnany z Nazaretu.

Co wydobędziemy z tej historii jako ważne w obecnej chwili? Głównie to, by naukę chrześcijańską interpretowano zgodnie z nauczaniem Kościoła, żeby wierni, czytując się w słowa Jezusa, odczuwali w głębi swoich serc, że rzeczywiście jest On obecny pośród nich. Należy widzieć w Jezusie kogoś, kto

gli odsłaniać przed ludźmi pewne wymiary Królestwa Bożego.

Ci z nas, którzy przyjęli Ewangelię, przedłużają tamto Jezusowe pokolenie. Realizują zadania, które stawia przed nimi wiara i obecność w Kościele, jak również sam Kościół, który obecnie znalazł się w niebywale dramatycznej sytuacji. Gołym okiem widać, jak wiele spraw, dawniej ukrywanych, dzisiaj wyszło na światło dzienne i niejako z zaskoczenia unieruchomiło moralną decyzyjność wielu hierarchów kościelnych. A my, zwyczajni katolicy, którzy bez wiary, liturgii

Wielkopostne ożywienie wiary

Mamy prawo błagać Boga, by oddalał od nas tego rodzaju próby, by chronił przed zarazami, konfliktami, wojnami. Żebyśmy mogli egzystować w przestrzeni wolnej od tego rodzaju działań i wolnomyślicielskich nadużyć. Budowali rzeczywistość na miarę darów, będących konsekwencją miłości. Tej z nieba i tej z naszej ziemi.

WOBEC DRUGIEGO

Żyjemy w wielobarwnych wspólnotach. Tworzymy narody, państwa, federacje, by dzięki nim i własnej pracy rozwijać potencjał zawarty w naszej naturze. W porządku psychologicznym jednak niezbyt chętnie godzimy się na to, że inni ludzie są – w pewnych sferach – od nas szlachetniejsi czy bardziej zdolni. Jakbyśmy zapomnieli, że przecież to nie od sukcesów innych osób zależy nasza osobista wartość. Jej źródło – dlaczego tracimy takie poczucie? – tkwi w stwórczej Bożej miłości. Wszak samemu Bogu jesteśmy drodzy i On, jeszcze przed założeniem świata, wybrał nas i obdarzył niepowtarzalną barwą indywidualności.

Jeżeli nie uczynimy z tego wydarzenia podstawy podejmowanych wyborów i decyzji, nie pozbędziemy się rozczarowania, niepewności, a nawet rozpacz. Będziemy tkwili w zakłamaniu, o jakim wspomina św. Marek, opowiadając o tym, jak Jezus został zlekceważony przez swoich pobratymców w Nazarecie, nie wyłączając bliskich krewnych, którzy niezbyt przychylnie odnosili się do Niego, tym bardziej że wołał On przebywać w Kafarnaum niż w rodzinnej miejscowości, czego zapewne nie chciano Mu wybaczyć. Nie od dzisiaj wiadomo, że patriotyzm lokalny i rywalizacja przynależą wszystkim ludziom

spełnia powinności otrzymane od Boga. Pozostaje przy tym osobą wolną, mającą władzę i udział w panowaniu Ojca. Ale stykamy się z najróżniejszymi reakcjami na Boże słowo. Jedni powtarzają gesty człowieka opętanego przez ducha nieczystego, inni odrzucają Jezusowe nauczanie, jeszcze inni szczycą się, że prowadzą życie duchowe, które obywatela się bez wskazań i dyrektyw Kościoła. Na takie postawy trzeba się naturalnie godzić, gdyż wynikają z wolnych postanowień konkretnych ludzi. Lecz nie możemy pozwolić sobie na to, by ci, którzy żyją bez Boga, dyktowali taki styl życia wszystkim innym. Mamy prawo do istnienia według wartości, w obronie których nie zawahamy się cierpieć. A żyjąc we wspólnocie, najpierw rozmawiamy, odwołując się do racjonalnych argumentów i wspólnego dobra. Prawdziwy dialog bowiem nie wyklucza, lecz jednoczy w poszukiwaniu tego, co daje poczucie ładu i sensu.

BYĆ APOSTOŁEM

Jezus – podobnie jak Sokrates – nie napisał żadnej książki, w której zawarłby swoje religijne przesłanie. Pamiętamy jedynie, że pisał na piasku, kiedy Go pytano o grzechy człowieka. Lecz to, co wówczas narysował, zostało zdeptane, a dzieła zniszczenia dopełnił wszędobylski wiatr. Na szczęście dla świata Jezus, zamiast redagować kodeksy czy traktaty, powołał kolegium apostołów, by stanowili niecodzienną księgę, na której kartach umieścił to wszystko, co miał do przekazania. Chciał, by jego uczniowie stanowili żywą Ewangelię, czytaną we wszystkich zakątkach świata. Wyposażył ich bezwzględnie w odpowiednie (z Jego punktu widzenia) narzędzia oraz umocnił w nich ducha prawdy, żeby mo-

i kultury chrześcijańskiej nie potrafimy żyć, gdyż tylko w Kościele znajdujemy drogę prowadzącą ku zbawieniu – co możemy uczynić? Mamy być apostołami na dzisiejszy czas: żywymi księgami, zapisanymi pismem Bożym. W chwili chrztu przecież Bóg zanurzył nas w tajemnicy swojej męki i zmartwychwstania. Ofiarował dar Eucharystii, przebaczenia, miłosierdzia. Napelnił Duchem Świętym, posłał, by nas czytano jako świadków najczystszej miłości, wynikającej z naszej osobistej postawy wobec rzeczywistości oraz innych ludzi.

By nie popadać w pułapki zastawiane przez rzeczywistość, zostaliśmy pozbawieni wszelkiego oręża, dzięki któremu moglibyśmy narzucać komuś styl i treść myślenia. Mimo to wieść o Królestwie Bożym powinna dotrzeć do wszystkich, zarówno tych, którzy zechcą o niej słuchać, jak i tych, którzy odwrócą się od niej z pogardą. Sukces w tej sprawie nie jest ważny. Jedynie Ten, który nas posyła, jest zwycięzcą, my natomiast czerpmy pocieszenie z tego właśnie, że służymy samemu Bogu.

Ale czy obecnie, wobec ujawnionej i niepodważalnej słabości Kościoła, tak w porządku doktrynalnym, jak obyczajowym, mamy jakiegokolwiek szanse ewangelizacyjne? Apostołowie wyrzucali złe duchy, uzdrawiali chorych, osiągnęli więc pewne zdobycze misyjne, mimo że działali w bardzo stresujących warunkach, często wśród pogan i ludzi sobie nieprzyjaznych. Wiedzieli, że otacza ich świat, który chce, żeby zwątpili w swoją niepowtarzalną misję i pozostawali bojaźliwi. Oni jednak starali się umocnić świadomość Bożego wybrania, zerwać z ciężącą piramidą społecznych uzależnień, odkryć w Jezusie ko-

fol. xhz

goś, kto tworzy miejsce duchowej przemiany i prowadzi ku wiecznemu szczęściu.

Dlatego mamy być świadkami ewangelicznej prawdy. Być jej głosem, nigdy pięścią, choćby nawet kosztowało to bardzo wiele. Jako chrześcijanie musimy po prostu ryzykować, by nie zakłamać życia fikcją, maską, konformizmem. By nie wstydzić się Jezusa, nie wstydzić się chrześcijańskiego sposobu życia, zwłaszcza w sytuacjach, kiedy środowiska pozbawione religijnej wróżliwości chcą umebłować nam rzeczywistość na świecką, bezduszną modłę. To zbyt wielka stawka, żeby nie wystąpić w jej obronie.

Nie dajmy się zwieść prostym rozwiązaniom. Obecny czas potraktujmy jako czas wyjątkowy, *kairos*, który nie jest mierzony strzałkami zegarów, lecz intensywnością łaski i Bożego miłosierdzia. Zróbmy dla Kościoła coś, co jest w naszej mocy. Wszak zostaliśmy apostołami i wypada, żebyśmy wypełnili swoje życiowe zadania, choćby całe zło świata skierowało w naszą stronę ościę niezgody i brutalnego sprzeciwu. Niech nas nie zraża (dzisiaj niebywale modna) negatywna stygmatyzacja wiary i nauki katolickiej. W Bogu znajdujemy rację przyjętej wizji świata i stylu codziennego życia. Żadna uliczna manifestacja nie może nas pozbawić tego honoru, co najwyżej ze spokojem strząsnijmy proch z naszych nóg.

ZMĘCZYĆ SIĘ DLA EWANGELII

Wzruszyło mnie i ucieszyło zarazem proste stwierdzenie św. Marka, że apostołowie „zebrali się u Jezusa” i opowiadali Mu o wszystkim, czego dokonali i o czym nauczali. W życiu trzeba się więc spotykać, rozmawiać, zdawać wzajem sprawę z własnych prób rozumienia samych siebie, innych lu-

dzi, trzeba po prostu aktywnie uczestniczyć w codzienności. Wymaga to jednak uprzedzającej życzliwości, zaakceptowania, że drugi człowiek godzien jest szacunku i pozostaje w kręgu Bożej łaski. W dzisiejszej pandemicznej sytuacji niezwykle o to trudno, ale mimo to zapytajmy: czy często się zdarza, że z powodu Jezusa spotykamy się przy jednym stole, by zdać sprawę z zaangażowania religijnego? Czy zależy nam na tym, by słowo Ewangelii rozbrzmiewało głośno pośród całej społeczności, by jednała ku wspólnemu dobru? Jeżeli tak się zdarza, to też oznacza, że możemy niekiedy odczuwać zmęczenie. „Zmęczyć się dla Ewangelii” – to formuła warta przemyślenia. Na co zatem wskazuje?

Otóż w centrum naszego doświadczenia znajduje się słowo Jezusa i Ono jest najważniejsze. Nic, choćby było to coś niezwykle atrakcyjnego, nie może być istotniejsze od słowa Życia. Toteż podejmujemy zdwojony trud, by o nim świadczyć. A to może powodować zmęczenie. Z tej racji Jezus powiada: „Odpocznijcie nieco, uciszcie się”. Troška o Ewangelię wymaga spokojnego serca i umysłu, bezgłosu modlitwy, samotnej kontemplacji. Może się bowiem zdarzyć, że broniąc katolickiej perspektywy istnienia, ugrzęźniemy w aktywności, jak dyrektorzy firm czy zarządcy stadionów sportowych. Porwie nas żywioł organizacji i duszpasterskiego sukcesu. A trzeba tu raczej złotego środka, koniecznej równowagi.

Zmęczenie dla Ewangelii ma różne oblicza. Niemniej jeżeli stajemy wobec

ludzi czekających na pouczenie w wierze, natychmiast porzucamy myśl o odpoczynku i zajmujemy się nimi. To także postawa, którą powinni uważać za własną twórcy i uczestnicy

kultury, nie wyłączając dziennikarzy. Pielęgnowanie wartości ewangelicznych ma być pierwszoplanowe w ich posłudze słowa, gazetowej relacji, dyskusji. Tak to sobie wyobrażam, że kolegium redakcyjne byłoby spotkaniem przy stole w obliczu Jezusa i zdaniem sprawy z tego, cośmy jako piszący działali w umacnianiu

więzi międzyludzkich, w rozpoznawaniu zła, w pomnażaniu dobra.

I jeżeli spełnimy swoje zadania, wówczas usłyszymy od redaktora naczelnego: „Pójdźcie na miejsce pustynne i odpocznijcie nieco”. Bo potrzebujemy chwil samotności. Warto nauczyć się żyć także przy drzwiach zamkniętych. Trzeba umieć wykradać czas egoizmowi i poświęcać go Bogu. Niech to będzie pięć albo dziesięć minut, które w samotności jesteśmy w stanie znieść. Ilość czasu zależy od naszego temperamentu, wieku, stylu życia. Ważne, żeby ten czas był – poświęcony Bogu i tylko Bogu. Musimy wpisać czarno na białym do naszego kalendarza czas na duchowe uciszenie. Inaczej nasza aktywność nie będzie przynosiła owoców.

Męczymy się przeto dla Ewangelii, by świat w nas i wokół nas stawał się coraz bardziej szlachetny, wspomagający w nadziei osiągnięcia królestwa Bożego. W obecnej chwili jest to utrudnione. Ale przecież każdy czas coś z nami czyni i my coś z niego czynimy...

Często spotykamy się z małżonkami, którzy cierpią z powodu braku potomstwa. Jak w takich sytuacjach dać nadzieję?

Dzisiejsza medycyna nie jest bezradna wobec przypadków niepłodności. Przeciwnie, dynamicznie rozwijająca się dziedzina leczenia niepłodności jest jedną z najnowszych gałęzi we współczesnym świecie nauki. I choć tzw. metody wspomaganego rozrodu, takie jak in vitro czy inseminacja, zdominowały światowe trendy w leczeniu niepłodności, to jednak coraz częściej stosuje się tzw. naturalną medycynę rozrodu, czyli medycynę naturalnej prokreacji lub po prostu leczenie konkretnych zaburzeń wśród par starających się o dziecko.

Od wielu lat prowadzę osoby z niepłodnością w zespole specjalistów, którzy zajmują się zgłaszającą się parą w sposób bardzo indywidualny, posługując się najnowszymi osiągnięciami medycyny. Pacjentki są też

fot. archiwum dr Kicińskiej

Dajemy nadzieję

Z dr **Aleksandrą Kicińską**, prowadzącą klinikę InVivo, wykładowcą na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, rozmawia Iwona Flisikowska

kierowane na zabiegi do szpitala. Podaje my leczenie hormonalne, immunomodulujące i substytucyjne. Cały proces odnosimy do konkretnego, niepowtarzalnego cyklu miesięcznego danej pacjentki. Nad całością czuwa lekarz prowadzący, który ustala plan diagnostyki, leczenia i kolejnych kroków terapii, które powinna podjąć dana para. W procesie leczenia niepłodności biorą udział: ginekolog, endokrynolog, immunolog, hematolog, dietetyk, fizjoterapeuta, psycholog i wielu innych specjalistów.

Niepłodności zawsze towarzyszy cierpienie. Jedni radzą sobie z nim lepiej, inni gorzej. U niektórych jest to lęk, że już nigdy nie doczekają się potomstwa, u niektórych poczucie winy, że nie są w stanie dopełnić założeń i źle stosują wskazane metody, jeszcze inni przeżywają i autentycznie opłakują comiesięczną żalobę, że test ciążowy jest ujemny. Są też pacjentki, które opłakują stracone dzieci poczęte, bo głównym problemem są u nich poronienia.

Niewątpliwie parom z niepłodnością towarzyszy lęk, stres, takie cierpienie, którego często nie widać na pierwszy rzut oka. Pytania o dziecko przy rodzinnym stole, a może

oskarżenia, na przykład że „im się nie chce”, a może nawet próby żartowania z tej sprawy bywają bardzo bolesne. Wszystko w dobrej wierze, aby ponaglić młodych – najczęściej jednak bez świadomości, że oni mają autentyczny problem...

Dzisiejsza medycyna nie jest bezradna wobec przypadków niepłodności.

Ból po stracie maleństwa we wczesnej ciąży bywa tak samo dotkliwy jak ból po stracie większego już dziecka, kiedy mamy do czynienia z porodem przedwczesnym. Często dodatni test i brak dalszego rozwoju ciąży są dramatem, którego nikt oprócz rodziców nie zobaczy i nie opłakuje...

Często pary starające się o dziecko zapominają, że to Bóg jest dawcą życia, Panem życia i śmierci, i że należy Mu zaufać do końca. Z drugiej strony jednak należy poczynić wszelkie wysiłki, które mogą pomóc doprowadzić do tego, by nowe życie mogło przyjść w nas na świat. Potrzeba równowagi: modlić się o dziecko tak, jakby wszystko zależało od Boga, a leczyć się, zmieniać styl życia, dietę, dbać o relację małżeńską tak, jakby tylko od nas zależało, czy pojawi się dziecko. Potrzeba podjąć konkretną pracę, aby przygotować podatny grunt na działanie Pana Boga, który jest hojnym Dawcą

życia. I ważna refleksja: rodzicielstwo tak, jednak nie za wszelką cenę i niekoniecznie drogą rodzicielstwa naturalnego – ale być może drogą adopcji czekającego na rodziców malucha.

Na czym polegają najnowsze naturalne metody poczęcia dziecka, czy są dostępne dla każdej pary, która stara się o potomstwo?

Najnowsze metody leczenia prowadzące do poczęcia dziecka w sposób naturalny to przede wszystkim prowadzenie terapii: intensywnie i wielopłaszczyznowo. Jest to leczenie jak każde inne, ale dopasowane indywidualnie do cyklu konkretnej pacjentki, a więc: farmakologia, zmiana stylu życia, dieta, a także zabiegi operacyjne. Leczenie całej pary, kobiety i mężczyzny, nigdy oddzielnie.

Istnieje wiele czynników mogących negatywnie wpłynąć na brak rodzicielstwa. Które z nich mogą być decydujące?

Zdecydowanie późny wiek jest decydującym czynnikiem ryzyka niepłodności. Ale dla przyszłych rodziców mam dobrą wiadomość: już nie 35 lat, ale 38-40 lat życia jest uznawane za wiek graniczny. I następna dająca nadzieję wiadomość: lecząc w sposób dopasowany do indywidualnego

cyklu kobiety, doprowadzamy do powrotu płodności nawet u kobiet po 45. roku życia. Panowie mają płodność zachowaną nieco dłużej, najstarszy mężczyzna, który został u nas ojcem, miał 62 lata. Inne czynniki, które mogą wpłynąć na brak rodzicielstwa, to przewlekły i ostry stres, używki, zaburzenia snu, odżywiania, depresja czy siedzący tryb życia, który ma bardzo negatywny wpływ, szczególnie na płodność mężczyzn.

Czy Pani Doktor może opowiedzieć o kilku „beznadziejnych” przypadkach, które zakończyły się pojawieniem upragnionego dziecka?

Często zgłaszają się pacjentki po nieudanych próbach inseminacji czy in vitro, zupełnie zrezygnowane, wycieńczone i niezdiagnozowane. I okazuje się, że u nas, po cierpliwym diagnozowaniu i leczeniu, pojawia się ciąża i rodzi się zdrowe dziecko.

W naszej klinice przyszli rodzice mają leczenie interdyscyplinarne, są objęci opieką wielu specjalistów, ale co najcenniejsze, mają lekarza prowadzącego, który wyznacza plan leczenia: farmakologię oraz czas zabiegów, łączy w całość. Podkreślam też, że leczymy parę, nie oddzielnie kobietę i mężczyznę. Często musimy na początku wytłumaczyć, że poprawa płodności u jednej strony może „nadrobić” braki u drugiej, której nie da się wyleczyć. Na przykład jeśli plemniki dostaną się na lepszą pożywkę – czyli

śluz w drogach rodnych kobiety – to we właściwej ilości świetnej jakości tego śluzu przeżyją nawet te słabsze i mniej ruchliwe. Dzięki temu powróci płodność pary i nawet osoby z obniżoną płodnością będą mogły cieszyć się upragnionym potomstwem.

Najstarsza kobieta, dotknięta wieloma poronieniami, dzięki naszemu leczeniu urodziła swojego synka w wieku 47 lat. Inne panie w wieku 44 i 45 lat urodziły swoje pierwsze dzieci, gdyż późno założyły rodzinę i dlatego w takim wieku starały się o dziecko.

Czasami jednak jest tak, że pomimo wielkich starań medycznych, psychologicznych i duchowych dziecko się nie pojawia.

Czy lekarz może zasugerować adopcję dziecka lub stworzenie rodziny zastępczej?

Po niepowodzeniu leczenia lekarz może zaproponować parze, aby pomyślała o adopcji dziecka. Jednak nie dotyczy to każdej pary starającej się o dziecko. To bardzo delikatny temat, który wymaga indywidualnego podejścia. Na pewno psycholog i pomoc duchowa są tu nieodzowne, bo niepłodność jest wielkim cierpieniem.

Potrzeba równowagi: modlić się tak, jakby wszystko zależało od Boga, a leczyć się, dbać o relację małżeńską tak, jakby tylko od nas zależało, czy pojawi się dziecko.

Uśmiechnięta Pani Doktor, tak często mówią pacjentki. Czy uśmiech, cierpliwość i autentyczne zaangażowanie czerpie Pani Doktor również ze swojej rodziny?

Na pewno. „Rodzina to jest siła”, jak słyszymy w jednej z piosenek. Mamy pięcioro pięknych, zdrowych dzieci, które są w wieku od 19 do 2 lat: Gabriel, Antoni, Stanisław, Konstancja i najmłodszy Józef. Dzięki Bogu za naszą rodzinę każdego dnia. Dzieci są bardzo utalentowane muzycznie i ku naszej radości mogliśmy niedawno wystąpić razem na koncercie zorganizowanym przez naszą Fundację InVivo oraz naszą parafię Bożego Ciała w Gdańsku. Utwór „Uciekali”, który zaśpiewaliśmy rodzinnie, był właściwie przesłaniem tego koncertu: życie małych dzieci zawsze było w niebezpieczeństwie – chrońmy je.

Kto śpiewa, wychwalać Boga, podwójnie się modli. Radość wspólnego muzykowania daje siłę do zmagania się z codziennym cierpieniem moich pacjentów.

Mój mąż Krzysztof także jest lekarzem i od początku naszej wspólnej drogi jesteśmy zaangażowani w sprawy obrony życia. Najpierw jako nauczyciele NPR w poradni rodzinnej przy parafii, młodzi lekarze, świadczymy o tym, że metody te są udowodnione naukowo i można je stosować niezależnie od chorób, dyżurów i wyjazdów. Potem mąż pracował dziesięć lat w hospicjum, jako lekarz opieki domowej towarzysząc chorym terminalnym, umierającym na nowotwory, i ich rodzinom.

Obecnie prowadzimy Klinikę Leczenia Niepłodności InVivo, w której wielu specjalistów współpracuje, aby doprowadzić do poczęcia dziecka w sposób naturalny. Prowadzimy także Fundację InVivo na rzecz ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci, ze szczególnym wspieraniem par borykających się z niepłodnością.

Jako pracownik Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prowadzę badania nad cyklem kobiecym, także wśród pacjentek naszej kliniki. Uczę studentów medycyny fizjologii płodności, organizuję konferencje, udzielam wielu prelekcji i wywiadów. Organizujemy koncerty charytatywne na cele fundacji, na rzecz szerzenia świadomości o konieczności ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Edukacja i informacja o możliwościach leczenia niepłodności i etyce w tym nurcie medycyny oraz życiu wolnym od antykoncepcji jest naszym podstawowym zadaniem i specjalną misją.

Dr Aleksandra Kicińska z rodziną

fot. archiwum rodzinne

ks. Jacek Stefański

Dlaczego żaden z ewangelistów nie zapisał ani jednego słowa, które wypowiedział św. Józef? Czemu służy jego pozorna nieobecność w niektórych scenach z dzieciństwa Pana Jezusa?

powiedzi na pytanie, dlaczego Ewangelie nie podają żadnych słów Józefa. Niemniej próba odniesienia pozornej nieobecności Józefa do boskiego ojcostwa Chrystusa jest początkiem drogi do poszukiwanej odpowiedzi.

Św. Jan Paweł II, zastanawiając się nad rzekomą nieobecnością Józefa w scenie bożonarodzeniowej, zauważył, że być może ewangelista Mateusz miał ważny cel, aby pozostawić opiekuna Zbawiciela w cieniu. Chodziło o to, aby spojrzenie naszej wyobraźni, podobnie jak spojrzenie przybyłych Mędrców, skupiło się na nowonarodzonym Mesjaszu znajdującym się w ramionach Niepokalanej Dziewicy. W przekonaniu świętego papieża, im bardziej wnikiemy w tę tajemniczą scenę, tym bardziej się przekonamy, że Józef nie tylko nie jest z niej wykluczony, ale ma w niej swoje szczególne uczestnictwo. Jan Paweł II poszedł nawet dalej w swoim rozważaniu i zaznaczył, że to właśnie Józef przyjął Gości ze Wschodu, wprowadził ich do domu i nie tylko wraz z nimi, ale nawet wcześniej niż

i innych mężów Bożych Starego Przymierza wszelkie Boże objawienia były naznaczone nieskończoną różnicą między naturą boską a ludzką. Zresztą, Żydzi nadal podkreślają niezmienną i nieskończoną odrębność oraz odmienność natury ludzkiej od natury boskiej, ponieważ natura ludzka jest częścią stworzenia, a natura boska jest niestworzona. Co więcej, wyznawcy judaizmu posługują się tym argumentem, aby odrzucić prawdę o Wcieleniu. Dlatego też woła ominąć w swoich komentarzach fragmenty Księgi Daniela, w których Bóg jest ukazany w ludzkiej postaci (por. Dn 7, 9-14).

Biorąc to wszystko pod uwagę, możemy lepiej zrozumieć, dlaczego św. Mateusz, znając mentalność żydowską, zapragnął nie tylko pozostawić Józefa jakby w cieniu, ale również nie podać żadnych wypowiedzianych przez niego słów. Rzekome milczenie małżonka Matki Bożej pozostaje dodatkowym nawiązaniem do tego starotestamentowego „dystansu” między Bogiem a człowiekiem, który

Milczenie Świętego Józefa

Kiedy Mędrcy dotarli do Betlejem, zobaczyli tam Dziecię wraz z Jego Najświętszą Matką (por. Mt 2, 11). Mimo że ewangelista Mateusz nie wspomina tu o obecności Świętego Józefa, możemy być pewni, że Józef tam był. Biorąc pod uwagę kontekst żydowski pierwszego wieku, byłoby mało prawdopodobne, aby obcy ludzie weszli do domu, w którym znajdowała się jedynie młoda niewiasta ze swym nowo narodzonym dzieckiem, bez towarzyszącego jej męża.

Bardziej intrygujący jest brak jakichkolwiek słów Józefa podczas tej wizyty. Co prawda wydaje się, że w tych okolicznościach Matka Boża też przyjęła postawę milczącej, ale przecież Ona nie była głową Rodziny. Wobec tego o wiele większą zagadką stanowi fakt, że nie tylko św. Mateusz, ale żaden z ewangelistów nie przytacza ani jednego słowa opiekuna Zbawiciela.

POCZĄTEK ODPOWIEDZI

Ojcowie Kościoła nie uczynili tego problemu tematem refleksji, chociaż niektórzy z nich odnieśli się do braku wzmianki o obecności Józefa przy Najświętszej Dziewicy w scenie bożonarodzeniowej. Komentowali ten fakt zwłaszcza w Ewangelii Mateusza jako subtelny przekaz o boskim synostwie Chrystusa. W ten sposób ów ewangelista zapewne pragnął podkreślić, że Chrystus otrzymał ludzką naturę jedynie od swojej dziewiczej Matki. Ale nawet to nadal nie stanowi od-

oni padł na twarz przed Panem, którego Najświętsza Matka trzymała w swych ramionach. Podobnie dostrzegając tę betlejemską scenę bł. Anna Katarzyna Emmerich, która w swoich mistycznych widzeniach zobaczyła Józefa obecnego podczas wizyty Mędrców.

CIEŃ OJCA

Możemy powiedzieć, że ukryta przez św. Mateusza obecność Józefa przy nadejściu Mędrców wpisuje się w wielką ciszę, która charakteryzuje postawę opiekuna Zbawiciela na kartach Ewangelii. Pamiętajmy, że przeczytany małżonek Matki Bożej miał być ziemskim odzwierciedleniem Boga Ojca dla Niej i dla Syna Bożego. Ale skoro Bóg Ojciec nie przyjął ludzkiej natury, można wywnioskować, że ukazanie Józefa jako osoby nie tylko ukrytej, ale również niewypowiadającej żadnego słowa jest aluzją do tej rzeczywistości. Inaczej mówiąc, zanim Bóg przyszedł na świat i stał się człowiekiem, czas Starego Przymierza był okresem większego „dystansu” między Bogiem a ludźmi. Bóg co prawda przemawiał do proroków i innych wybrańców, niemniej te wszystkie objawienia mają w sobie coś z doświadczenia Mojżesza, któremu Bóg ukazał się w tajemniczym płonącym krzewie. Z tej racji w przekonaniu Mojżesza

trwał dopóty, dopóki Bóg nie stał się człowiekiem w swoim Synu.

UDZIELAJĄCE SIĘ MILCZENIE

Z jednym wyjątkiem (podczas pobytu w Jerozolimie – por. Mt 2, 2) Mędrcy ze Wschodu też są ukazani przez Ewangelistę Mateusza jako osoby, które nic nie mówią. A przecież zapewne dyskutowali między sobą podczas długiej wędrówki ze Wschodu i po dotarciu do Betlejem. Dlaczego ich słowa są przed nami ukryte? Psalm 19 rzuca

światło na tę zagadkę: „Niebiosy głoszą chwałę Boga, dzieło rąk Jego nieboskłon obwieszcza. Dzień dniowi głosi opowieść, a noc nocy przekazuje wiadomość. Nie jest to słowo, nie są to mowy (...) ich głos się rozcho-

dzi na całą ziemię i aż po krańce świata ich mowy” (Ps 19, 2-5).

Innymi słowy, milczenie jest też językiem Boga. Pan przemawia nie tylko słowem i znakiem, ale również ciszą, tak jak podczas objawienia na górze Karmel, gdzie prorok Eliaś dostrzegł obecność Bożą w ciszy (por. 1 Krl 19, 12). Poza tym w Księdze proroka Habakuka czytamy: „Pan mieszka w świętym domu swoim, niechaj zamilknie przed Nim cała ziemia” (Ha 2, 20). Oznacza to, że tak jak cisza i milczenie mogą być szczegól-

Jak cisza i milczenie mogą być wyrazem Bożej obecności, tak też mogą być ludzką odpowiedzią na Bożą obecność.

Święty Józef czuwający nad Jezusem i Maryją w czasie pokłonu Mędrców. Gobelin w Watykanie

nym wyrazem Bożej obecności, tak też cisza i milczenie mogą być ludzką odpowiedzią na Bożą obecność.

Mędrcy i Józef byli pełni zdumienia w obliczu objawionej im tajemnicy Wcielenia: odkryli niezwykle rzeczy o Bogu i uwierzyli w Jego wcieloną Obecność, a wierząc, otrzymali coś więcej. Przeszli na wyższy etap wiary, który pozwolił im przeżywać obecność Bożą w milczącym zachwycie. W cichym zdumieniu podziwiali jednocześnie wielkość, odległość, jak również bliskość Pana. Nadprzyrodzone złaczenie tej odległości i bliskości, które dokonuje się na przykład w modlitwie, może doprowadzić do duchowego zjednoczenia z Bogiem, jak obserwujemy u świętych mistyków. Dlatego też św. Jan Paweł II wywnioskował, że rzekome milczenie św. Józefa w wyjątkowy sposób odsłania przed nami jego życie wewnętrzne (*Redemptoris custos*, 25). Podobnie wyraził się Benedykt XVI w jednym z rozważań na Anioł Pański, gdy zaznaczył, że milczenie Józefa „nie jest przejawem wewnętrznej pustki, lecz, wręcz przeciwnie, wyrazem pełni wiary, która oświeca każdą jego myśl i każdy jego czyn”.

Skoro jednak Mędrcy oraz Najświętsza Maryja Panna są również ukazani jako osoby milczące w obliczu wielkiej tajemnicy Wcielenia, możemy sobie wyobrazić św. Józefa w tychże okolicznościach, jako tego, którego milczenie udziela się innym. Niewątpliwie czytając cztery Ewangelie, wielu zastanawia się nieraz, dla czego nie ma w nich więcej wypowiedzi Matki

Zbawiciela. Otóż odpowiedzi należy szukać w scenie bożonarodzeniowej. Już tam ukryta obecność i milczenie małżonka Niepokalanej Dziewicy zapewne udzielały się tym, którzy wpatrywali się w namacalne spełnienie całego Starego Testamentu na ich oczach.

Również nam, wczytującym się w opis tych wydarzeń, to samo Józefowe milczenie powinno się udzielić. Dobrze to nam robi w dobie informacyjnego szumu, bo staliśmy się ludźmi uwikłanymi w tyranii hałasu, poddając się jej, a może nawet hołdując jej. To z kolei doprowadza do wielkich strat duchowych, ponieważ wiele osób już nie potrafi się skupić w ciszy. Ciągłe stymulowanie oczu i uszu obrazami i dźwiękami powoduje, że tracimy nawet tęsknotę za Tajemnicą, jaką jest Pan Bóg. Efekty takiej straty są katastrofalne, bo bez odkrycia na nowo konieczności wyłączenia sztucznych bodźców będzie wzrastać wokół nas mur obojętności względem Bożego słowa. To z kolei sprawi nie tylko, że Bóg nie będzie przez nas słyszalny, ale nawet codzienne wydarzenia, przez które będzie chciał ożywić nasze sumienia i oświecić nasze umysły, nie będą przez nas właściwie dostrzegane i interpretowane.

MILCZĄCA ODWAGA

Tomasz à Kempis napisał, że tylko ten nie boi się mówić, kto umie milczeć. Taka jest oznaka mądrości Bożej, jako jeden z darów Ducha Świętego. Wszyscy wiemy z doświadczenia, że czasami Pan Bóg wydaje się milczeć w tym sen-

Byłoby to mało prawdopodobne, aby obcy ludzie weszli do domu, gdzie znajdowała się jedynie młoda niewiasta ze swym nowo narodzonym dzieckiem, bez towarzyszącego jej męża.

sie, że nie odpowiada na nasze prośby lub pytania. Dla człowieka, który sam nie nauczył się milczeć, takie Boże milczenie może się okazać rażące, a nawet bolesne. U takiej osoby mogą się zrodzić wątpliwości co do wiary i ufności Bogu. To z kolei może doprowadzić do paraliżującego lęku przed trudnymi wyzwaniem w obawie przed osamotnieniem i opuszczeniem przez Pana. Jednak człowiek, który nauczył się milczeć jak św. Józef, czerpie od Boga siłę we wnętrzu swej duszy, a to prowadzi do większej odwagi.

Tak więc prawdziwe męstwo różni się od udawanego męstwa człowieka, który będzie próbował przekonać innych do swoich racji przez nerwowy krzyk. Jedynie osoba, która sama nauczyła się narzucać sobie milczenie, nie przestraszy się takiej wrzeszczącej postawy. Wręcz przeciwnie: osoba umiejąca milczeć okaże się zwycięska w wyniku samoopanowania wypływającego z głębokiego zjednoczenia z Bogiem. Ta cecha, którą Józef w pełni posiadał, czyni go bratnią duszą dla wszystkich, których czekają wszelkie trudne, nieprzychylnie rozmowy. Jego ewangelijne milczenie pomaga zrozumieć, że najlepszym przygotowaniem do niełatwej dyskusji jest cicha modlitwa przed Wcielonym Słowem, czyli Chrystusem utajonym w Najświętszym Sakramencie.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej, doktorem biblistą, urodził się i wychował w Izraelu

for. Wikipedia

SPRAW, BYM CIĘ POZNAŁ

Bł. Karol de Foucauld na początku swojego nawrócenia nie przestawał wołać w głębi serca: „Boże, jeśli istniejesz, spraw, abym Cię poznał”. Takie pragnienie serca obecne jest dziś w wielu z nas. Chcemy zobaczyć Jezusa, odkryć Jego działanie w swoim życiu, a często czekamy na spektakularne cuda.

Pielgrzymi, którzy dziś w ewangelii przychodzą oddać pokłon Bogu, to Grecy proszący Filipa o możliwość ujżenia Jezusa.

Wielu z nas miało okazję spotkać osoby, które opowiedziały o nas Bogu. Dużą część z nich znamy z imienia, a o niektórych nie zdajemy sobie sprawy. Być wdzięcznym za taką ich obecność w naszym życiu to ważna sprawa. Ktoś przedstawił nas Ojcu podczas chrztu, w czasie swojej prywatnej modlitwy, zamawiając w naszej intencji Mszę Świętą, ofiarowując cierpienie lub kolejny etap pielgrzymkowego szlaku.

Wiele duchowych i życiowych „sukcesów” można przypisać wstawiennictwu pobożnych i wpływowych chrześcijan. Sami też czasami spotykamy ludzi, którzy proszą nas, żebyśmy przedstawili ich Jezusowi: „powiedz o mnie Twojemu Bogu, pomódl się w mojej intencji”. Stajemy się, niczym Filip, pośrednikami ich trudnych spraw.

Słowo Boże przypomina dziś o przyjacielskim pośrednictwie, o tym, że nie jesteśmy sami, że można poprosić o pomoc i że samemu też można pomagać. Kiedy poznajemy Jezusa, poznajemy także siebie. Zaczynamy widzieć Jego oczami, odkrywamy Jego wolę. To powolny proces, który często przypomina ten opisany przez Zbawiciela: „Jeśli ziarno pszenicy, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, zostanie samo jedno, ale jeśli obumrze, przynosi plon obfity. Ten, kto kocha swoje życie, traci je, a kto nienawidzi swego życia na tym świecie, zachowa je na życie wieczne”. Ksiądz Piotr Pawlukiewicz opisał i rozpropagował to w sentencji: „Jeśli umrzesz, zanim umrzesz, to nie umrzesz, kiedy umrzesz”.

ks. Michał Dziezic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

V NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

21 marca 2021

Czytanie z Księgi proroka Jeremiasza

Jr 31, 31-34

Pan mówi: „Oto nadchodzą dni, kiedy zawrę z domem Izraela i z domem Judy nowe przymierze. Nie takie jak przymierze, które zawarłem z ich przodkami, kiedy ująłem ich za rękę, by wyprowadzić z ziemi egipskiej. To moje przymierze złamali, mimo że byłem ich władcą, mówi Pan.

Lecz takie będzie przymierze, jakie zawrę z domem Izraela po tych dniach, mówi Pan: Umieszczę swe prawo w głębi ich jestestwa i wypiszę na ich sercach. Będę im Bogiem, oni zaś będą Mi ludem.

I nie będą się musieli wzajemnie pouczać, mówiąc jeden do drugiego: Poznajcie Pana! Wszyscy bowiem od najmniejszego do największego poznają Mnie, mówi Pan, ponieważ odpuszczę im występki, a o grzechach ich nie będę już wspominał”.

Psalm responsoryjny

51, 3-4. 12-15

Refren: Stwórz, o mój Boże, we mnie serce czyste.

Zmiłuj się nade mną, Boże, w łaskowości swojej, w ogromie swej litości zgładź moją nieprawość. Obmyj mnie zupełnie z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mego.

Stwórz, Boże, we mnie serce czyste i odnow we mnie moc ducha. Nie odrzucaj mnie od swego oblicza i nie odbieraj mi świętego ducha swego.

Przywróć mi radość Twojego zbawienia i wzmocnij mnie duchem ofiarnym. Będę nieprawych nauczał dróg Twoich i wrócę do Ciebie grzesznicy.

Czytanie z Listu do Hebrajczyków

5, 7-9

Bracia: Chrystus z głośnym wołaniem i płaczem, za swych dni doczesnych, zanosił gorące prośby i błagania do Tego, który mógł Go wybawić od śmierci, i został wysłuchany dzięki swej uległości. I chociaż był Synem, nauczył się posłuszeństwa przez to, co wycierpiał. A gdy wszystko wykonał, stał się sprawcą zbawienia wiecznego dla wszystkich, którzy Go słuchają.

Aklamacja: Chwała Tobie, Słowo Boże.

Kto chciałby Mi służyć, niech idzie za Mną, a gdzie Ja jestem, tam będzie i mój sługa.

Słowa Ewangelii według św. Jana

J 12, 20-33

Wśród tych, którzy przybyli, aby oddać pokłon Bogu w czasie święta, byli też niektórzy Grecy. Oni więc przystąpili do Filipa,

po pochodzącego z Betsaidy Galilejskiej, i prosili go, mówiąc: „Panie, chcemy ujrzeć Jezusa”. Filip poszedł i powiedział Andrzejowi. Z kolei Andrzej i Filip poszli i powiedzieli Jezusowi.

A Jezus dał im taką odpowiedź: „Nadeszła godzina, aby został otoczony chwałą Syn Człowieczy. Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeśli ziarno pszenicy, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, zostanie samo jedno, ale jeśli obumrze, przynosi

plon obfity. Ten, kto kocha swoje życie, traci je, a kto nienawidzi swego życia na tym świecie, zachowa je na życie wieczne. Kto zaś chciałby Mi służyć, niech idzie za Mną, a gdzie Ja jestem, tam będzie i mój sługa. A jeśli ktoś Mi służy, uczci go mój Ojciec.

Teraz dusza moja doznała lęku i cóż mam powiedzieć? Ojcze, wybaw Mnie od tej godziny. Ależ właśnie dlatego przyszedłem na tę godzinę. Ojcze, wsław imię Twoje!”.

Wtem rozległ się głos z nieba: „Już wsławiłem i jeszcze wsławię”. Stojący tłum to usłyszał i mówił: „Zagrzmiało!”. Inni mówili: „Anioł przemówił do Niego”. Na to rzekł Jezus: „Głos ten rozległ się nie ze względu na Mnie, ale ze względu na was. Teraz odbywa się sąd nad tym światem. Teraz władca tego świata zostanie wyrzucony precz. A Ja, gdy zostanę nad ziemię wywyższony, przyciągnę wszystkich do siebie”.

To mówił, oznaczając, jaką śmiercią miał umrzeć.

KALENDARYUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 22 marca

Czytania mszalne: Dn 13, 1-9. 15-17. 19-30. 33-62; Ps 23, 1b-6; J 8, 1-11

Wtorek, 23 marca

Dzień powszedni albo wspomnienie Turybiusza z Mongrovejo, biskupa

Czytania mszalne: Lb 21, 4-9; Ps 102, 2-3. 16-21; J 8, 21-30

Środa, 24 marca

Czytania mszalne: Dn 3, 14-20. 91-92. 95; Dn 3, 52-56; J 8, 31-42

Czwartek, 25 marca

Uroczystość Zwiastowania Pańskiego

Czytania mszalne: Iz 7, 10-14; Ps 40, 7-11; Hbr 10, 4-10; Łk 1, 26-38

Piątek, 26 marca

Czytania mszalne: Jr 20, 10-13; Ps 18, 2-7; J 10, 31-42

Sobota, 27 marca

Czytania mszalne: Ez 37, 21-28; Ps: Jr 31, 1-13; J 11, 45-57

fol. PAP/EPN/Tiziana Fabi

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

MIEDZY ŚWIATŁEM A CIEMNOŚCIĄ

Przyjście Jezusa na świat prowokuje wybór: ten, kto wybiera ciemność, stanie przed sądem potępienia, kto wybiera światło, będzie miał sąd zbawienia. Sąd jest zawsze konsekwencją wolnego wyboru każdego: kto popełnia złe czyny, szuka ciemności, zło zawsze się ukrywa, zasłania. Kto zaś czyni prawdę, to znaczy czyni dobro, zbliża się do światła, oświecla drogi życiowe. Ci, którzy chodzą w światłości, ci, którzy zbliżają się do światłości, nie mogą czynić nic innego, jak tylko dobre uczynki. Światło prowadzi nas do czynienia dobrych uczynków. Kto chodzi w światłości, kto zbliża się do światłości, ten spełnia dobre czyny.

Do czynienia tego z większym zaangażowaniem jesteśmy właśnie wezwani w okresie Wielkiego Postu: przyjąć światło w nasze sumienie, otworzyć nasze serca na nieskończoną miłość Boga, na Jego miłosierdzie pełne czułości i dobroci, na Jego przebaczenie. Nie zapominać, że Bóg zawsze przebacza, zawsze, jeśli pokornie prosimy o przebaczenie. Wystarczy tylko poprosić o przebaczenie, a On przebacza. W ten sposób znajdziemy prawdziwą radość i będziemy w stanie cieszyć się z Bożego przebaczenia, które odradza i daje życie.

Podczas rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 14 marca

PRAWDZIWA RADOŚĆ

Im ktoś bardziej kocha, tym bardziej staje się zdolny do dawania. Jest to również klucz do zrozumienia naszego życia. Pięknie jest spotkać ludzi, którzy się kochają, którzy są dla siebie życzliwi i dzielą się swoim życiem; możemy o nich powiedzieć jak o Bogu: miłują się tak bardzo, że dają swoje życie. Liczy się nie tylko to, co możemy wyprodukować lub zarobić, ale przede wszystkim miłość, którą umiemy dawać. (...)

Czasami szukamy radości tam, gdzie jej nie ma, w złudzeniach, które znikają, w marzeniach o własnej wielkości, w pozornym bezpieczeństwie rzeczy materialnych, w kulcie własnego wizerunku. Ale doświadczenie życiowe uczy nas, że prawdziwą radością jest czuć się kochanym bezinteresownie, czuć, że jesteśmy otoczeni towarzystwem, mieć kogoś, kto podziela nasze marzenia i kto, gdy jesteśmy rozbitkami, przychodzi z pomocą i prowadzi nas do bezpiecznego portu.

Z orędzia Franciszka do narodu Filipin z okazji 500-lecia ewangelizacji tego kraju, 14 marca

DO POLAKÓW

Pozdrawiam serdecznie wszystkich Polaków. Moje serce jest pełne wdzięczności dla Boga i dla wszystkich, którzy umożliwili moją wizytę w Iraku. Dziękuję Wam za modlitwy, którymi towarzyszyliście mi podczas tej pielgrzymki. Dziękuję również za Wasze dzieło miłosierdzia na rzecz chrześcijan w Iraku, zwłaszcza w Mosulu. Zachęcam, abyście modlili się o braterstwo i pokój na całym świecie.

Podczas audiencji generalnej 10 marca

Jak powstał pomysł na generowanie cyfrowej waluty?

Pierwsze kryptowaluty powstały w 2008 r. w kontekście światowego kryzysu finansowego. Wtedy został opublikowany manifest anonimowej osoby lub grupy o pseudonimie Satoshi Nakamoto. Główną przyczyną powstania postulatów było przekonanie, że klienci stracili zaufanie do ogromnych instytucji finansowych. 3 stycznia 2009 r. twórcy manifestu wygenerowali pierwszą wirtualną walutę o nazwie bitcoin. Jest ona kwotowana w stosunku do dolara oraz innych wa-

wysokie kwoty. Pozostaje ryzyko kursowe, czyli duże wahania ceny, więc jest to również ryzyko z perspektywy inwestycji w bitcoina, ale z drugiej strony są też duże zyski.

Czy wirtualne pieniądze są już wykorzystywane jako środki płatnicze?

Przykładowo będąc w restauracji, można zapłacić fragmentem bitcoina, ponieważ jest podzielny do ośmiu miejsc po przecinku. Transakcja jest dokonywana za pomocą specjalnego terminala. Cy-

foto: Patryk Lubryczyński

Pieniądz przyszłości?

Z **Pawłem Sobkowem**, doktorem nauk ekonomicznych, byłym prezesem operatora giełdy kryptowalut BitBay, rozmawia Patryk Lubryczyński

lut fiducjarnych, czyli wartość elektroniczna wirtualnego pieniądza jest przeliczana w stosunku do tradycyjnej waluty.

Czym różni się tradycyjna waluta od wirtualnej?

Waluta cyfrowa jest zdecentralizowana, co oznacza, że istnieją rozproszone rejestry baz danych, tak zwany blockchain – łańcuch bloków. Jest to technologia, która służy do przechowywania oraz przesyłania informacji o transakcjach zawartych w internecie. Operacja finansowa się nie wydarzy, dopóki określona większość biorących w niej udział użytkowników zwanych górnikiemami nie potwierdzi jej w tym samym momencie. Tak zwani górnicy zatwierdzają transakcje poprzez sieć internetową. A „kopanie” waluty polega na rozwiązywaniu skomplikowanych algorytmów i rejestrowaniu zawieranych transferów pieniężnych. Każda księga danych ma specjalny szyfrowany klucz zamykany po transakcji na zawsze. Obecnie 10 minut zajmuje produkcja 1 bloku w sieci bitcoin, co zostaje nagrodzone 6,25 BTC. Dziennie wydobywa się około 900 BTC.

Twórcy w manifestie Satoshi Nakamoto zastrzegali, że na wirtualnym rynku nie może być więcej niż 21 milionów bitcoinów, co oznacza, że posiadają ekonomiczną rzadkość. Co cztery lata odbywa się tak zwany halving bitcoina, który polega na zmniejszeniu nagrody dla górników (aktualnie 6,25, a w 2024 r. – 3,125). Ograniczanie emisji bitcoina i jednoczesny wzrost kosztów górników mają wpływ na jego cenę.

Przeciętny Kowalski może zacząć „kopać” bitcoina?

Oczywiście, że nie. Kiedy powstawał ruch bitcoinowy, było to możliwe. Każda osoba mogła to zrobić za pomocą kart graficznych, które miały wystarczającą moc obliczeniową, ponieważ liczba zawieranych operacji finansowych była na początku mała. W dzisiejszych czasach 1 bitcoin kosztuje w przeliczeniu około 187 tys. zł (na dzień wywiadu). A jeszcze pięć lat temu jego wartość szacowano tylko na mniej więcej 1500 zł.

Co składa się na koszty techniczne wytworzenia wirtualnej waluty?

Koszt wytworzenia przykładowego bitcoina to kupno specjalistycznego sprzętu, podłączenie do prądu, kupno klimatyzatorów, wynajęcie lub kupno pomieszczenia oraz wynagrodzenie osób obsługujących.

Pierwsze kryptowaluty powstały w 2008 r. w kontekście światowego kryzysu finansowego.

Można bezpiecznie lokować wirtualne pieniądze, skoro nie mają pokrycia w kruszcu?

Ryzyko utracenia wszystkich środków jest niewielkie. Gdyby nawet włamano się na wirtualną giełdę i wysłano pieniądze na wiele kont, to przy próbie sprzedaży waluty haker napotkałby systemy bezpieczeństwa, które znajdą środki pozyskane w nielegalny sposób. Zasoby giełdowe nie są w całości akumulowane w sieci internetowej. Część wirtualnej waluty giełdy wysyłają do specjalnych firm, które bezpiecznie przechowują cyfrowe pieniądze przed hakerskimi atakami – cold waluty. Takie usługi są ubezpieczane na

frowy pieniądza zostaje zaksięgowany i jest automatycznie sprzedawany na wirtualnej giełdzie. W Polsce użytkownik płaci 19 proc. podatku dochodowego od zysków z handlu wirtualnymi walutami. W naszym kraju niektóre sklepy internetowe i restauracje już oferują możliwość zapłaty wirtualną walutą. W Japonii jest to powszechne.

Jak kupić wirtualne pieniądze?

Można zarejestrować się na giełdzie kryptowalut, wystawiając ofertę, po jakim kursie chcemy walutę kupić lub sprzedać. A także w tak zwanym kantorze internetowym, gdzie obowiązują progi transakcyjne określające kwotę, do której można kupić cyfrowe pieniądze bez podawania danych o kliencie i źródłach pochodzenia środków finansowych.

Cyfrowa waluta to pieniądz przyszłości?

W tym kierunku zmierzają zmiany. W lutym 2018 r., jako prezes giełdy, uczestniczyłem w Brukseli w spotkaniu roboczym zorganizowanym przez Unię Europejską. Celem naszego zespołu było opracowanie regulacji związanych z kryptowalutami. Obecny był reprezentant Centralnego Banku Szwecji i wiceminister finansów Szwecji, którzy stwierdzili, że Szwecja pracuje nad e-koroną. Argumentowali to tym, że z perspektywy ekonomicznej transport gotówki w ich kraju jest bardzo drogi. Już ograniczyli transakcje gotówkowe. Ale chcą przygotować na blockchainie narodową walutę, a trzy lata później mówi się o CBDC (Central Bank Digital Currency), czyli walucie cyfrowej Banku Centralnego.

WHO broni szczepionki

foto: PAP/EPA/Rungroij Yongrit

Komisja ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) nie ustaliła związków przyczynowo-skutkowych między stosowaniem szczepionki koncernu AstraZeneca a powstawaniem zakrzepów krwi – przekazała rzeczniczka WHO Margaret Harris. To świetna szczepionka, nie ma powodów, by jej nie stosować – podkreśliła.

Kilkanaście państw, m.in. Norwegia, Dania, Austria, Estonia, Litwa, Łotwa, Luksemburg, Włochy, a także Tajlandia, wstrzymało stosowanie szczepionki AstraZeneki po wykryciu zakrzepów krwi u niewielkiej liczby zaszczepionych osób. Również Europejska Agencja Leków (EMA) poinformowała, że nic nie wskazuje na to, by szczepienia preparatem AstraZeneki zwiększały ryzyko powstawania zakrzepów krwi. Dotychczas stwierdzono 30 „incydentów zakrzepowych” na 5 mln osób zaszczepionych substancją od brytyjsko-szwedzkiego koncernu – zaznaczyła Agencja.

Grażyna Rybak

Zapalenie wyrostka bez operacji?

Wyrostek robaczkowy to ślepo zakończony fragment jelita cienkiego, długości 8-10 cm, w prawej części jamy brzusznej. Można bez niego żyć, wiele lat wydawał się niepotrzebnym w organizmie narządem szczątkowym. Z badań wiemy, że wyrostek ma silnie rozwiniętą tkankę limfatyczną, która działa jak filtr bakteryjny, dlatego jest określany jako migdałek jelitowy.

W 2009 r. naukowcy z Uniwersytetu Duke’a w Durham udowodnili, że wyrostek robaczkowy jest ważny dla układu odpornościowego człowieka, gdyż jest magazynem „pożytecznych” bakterii i wytwarza krwinki białe, chroniące organizm przed szkodliwymi wirusami i bakteriami. Dlatego jest usuwany tylko wtedy, gdy zachodzi taka konieczność. Wyrostek może wejść w stan zapalny w każdym wieku, choć najczęściej problem zapalenia dotyczy dzieci i młodych dorosłych. Objawy zapalenia są: ból brzucha po stronie prawej, wymioty, nudności, brak apetytu, osłabienie, gorączka lub stan podgorączkowy, błądność, trudności z chodzeniem, parcie na mocz, biegunka.

Przy silnym zapaleniu wyrostka może dojść do sklejenia się pętli jelit i powstania ropni lub pęknięcia wyrostka i zapalenia otrzewnej. A to już stan zagrażający życiu i wymagający natychmiastowej operacji. Dlatego każdy ból brzucha, zwłaszcza nasilający się, powinien ocenić lekarz. Ostre zapalenie wyrostka jest najczęstszą przyczyną operacji u dzieci w trybie

nagłym. Jest to terapia inwazyjna, obarczona powikłaniami, jak każda operacja wewnątrzbrzuszna. Dlatego próbowano leczenia antybiotykami w powoli narastających objawach zapalenia wyrostka.

W USA 80 tys. dzieci rocznie choruje na zapalenie wyrost-

ka. Naukowcy dowiedli w badaniach, że operacja nie zawsze jest konieczna, ponieważ niepowikłane zapalenie wyrostka u dzieci można wyleczyć za pomocą antybiotyku. Uczni z Nationwide Children’s Hospital obserwowali i w 2015 r. opublikowali korzyści użycia antybiotyku w trakcie leczenia zapalenia wyrostka u dzieci. Dowiedli skuteczności i bezpieczeństwa terapii. W ostatnich latach naukowcy sprawdzali też, jak długo po operacji chirurgicznej, a jak po nieinwazyjnym leczeniu antybiotykiem trwał powrót małych pacjentów z zapaleniem wyrostka robaczkowego do zdrowia, czyli rekonwalescencja. Okazało się, że u dzieci leczonych chirurgicznie średni czas powrotu do zdrowia i sprawności po zabiegu wynosił nieco ponad 10 dni. Natomiast w przypadku pacjentów, których leczono antybiotykiem, czas ten był krótszy i wynosił nieco więcej niż 6 dni. Naukowcy poinformowali również o tym, że według ich badań ponad 67 proc. dzieci, u których zastosowano leczenie antybiotykami, w ciągu roku od zachorowania na zapalenie wyrostka robaczkowego nie wymagało przeprowadzenia ostatecznie operacji i nie wystąpiły u nich jakieś poważne komplikacje. Dlatego tak ważne jest, aby ból brzucha jak najwcześniej był diagnozowany przez lekarza – aby móc wcześniej podjąć najlepszy rodzaj leczenia. Im wcześniej, tym większa szansa na pokonanie choroby i uniknięcie operacji.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Znowu nieczynne

Muzea Watykańskie zostały ponownie zamknięte, począwszy od poniedziałku 15 marca. Ma to związek z rozporządzeniami władz Włoch mającymi na celu powstrzymanie pandemii koronawirusa. Zawieszeniu ulega także „działalność turystyczna, muzealna

i kulturalna w Willach papieskich w Castel Gandolfo”.

Muzea Watykańskie w czasie pandemii były już zamknięte dwukrotnie: od marca do czerwca 2020 r. i od listopada 2020 do końca stycznia 2021 r. Wpływy z biletów są ważną częścią budżetu Państwa Watykańskiego.

List arcybiskupa Toronto

Kanadyjski kardynał Thomas Collins wystąpił przeciw utrzymywaniu bardzo restrykcyjnych ograniczeń antypandemicznych w kościołach w sytuacji, gdy w innych sferach życia są one luzowane. Na przykład sklepy w Toronto mogą obsługiwać jedną czwartą dotychczasowej liczby klientów, a w miejscach kultu, choć zwiększono

liczbę uczestników ślubów czy pogrzebów z 5 do 10 osób, nadal niemożliwe są regularne liturgie.

W liście do wiernych arcybiskup Toronto stwierdził, że liczba wiernych powinna zależeć od wielkości kościoła. Jego zdaniem zachowanie limitu 10 osób w świątyni mogącej pomieścić 100 czy 1000 wiernych „nie ma sensu”.

Ofiara koronawirusa

W wieku 66 lat zmarł na COVID-19 metropolita Cascavel w stanie Paraná abp Mauro Aparecido dos Santos. Jest on czwartym brazylijskim hierarchą ofiarą koronawirusa.

Od 16 lutego abp Santos przebywał w szpitalu. Trzy dni

później został zaintubowany, jego stan się poprawił, więc 27 lutego zrezygnowano z dalszej sedacji. Jednak 9 marca ją przywrócono z powodu pogorszenia się stanu zdrowia pacjenta. W Brazylii z powodu koronawirusa zmarło już ponad 273 tys. osób.

Ogarnij język polski

dr hab. Tomasz Korpysz

Kontynuuję dziś rozpoczęte przed tygodniem omawianie kalendarza, wydanego pod tytułem będącym zarazem tytułem tego odcinka. Przypomnę na początek, że kalendarz ten zawiera różnego rodzaju językowe ciekawostki ułożone w kilka cykli. Autorką jednego z nich:

„W językowej kuchni” jest dr Ewelina Kwapien. Jak wskazuje tytuł, jest on poświęcony szeroko rozumianemu słownictwu kulinarnemu. Możemy dowiedzieć się np., że nazwa popularnego deseru lodowego, czyli *melby*, pochodzi od nazwiska Nelly Melby – wybitnej austriackiej śpiewaczki operowej, dla której taki deser po raz pierwszy przygotowano, a znany, wręcz legendarny warszawski przysmak pańska skórka wywodzi się od *panieńskiej skórki*, czyli delikatnego lekarstwa – czy może raczej deseru – podawanego niegdyś m.in. kaszlącym dzieciom.

O tzw. „bliźniaczych imionach” na kartach „zdzieraka” pisze dr Izabela Stąpor. Z jej szkiców możemy się dowiedzieć np. tego, że w średniowieczu dzisiejsze dwa osobne imiona *Mateusz* i *Maciej* nie byłyby rozróżniane, ponieważ nasi przodkowie używali wymienienia takich form, jak np. *Mathaeus*, *Matyjasz*, *Matitiasz*, *Matyja*, *Matoz* czy *Matusz*. Podobnie jest z imieniem *Janina*, które jest młodszą wersją imienia *Joanna* i które jako odrębne imię żeńskie występuje poza polszczyzną w niewielu językach.

Kolejna autorka, dr Magdalena Wanot-Miśtura, jest odpowiedzialna za kilka cykli felietonów, m.in. „Francja elegancja” oraz „Wyraż to po łacinie”. W tym pierwszym podaje właściwą wymowę, poprawne znaczenie oraz typowe konteksty zapożyczeń z języka francuskiego, z którymi Polacy mają coraz więcej problemów (np. *passe-partout*,

en bloc czy *embarras de richesse*). W tym drugim tłumaczy, w jakich znaczeniach i kontekstach należy używać tradycyjnych wyrazów i wyrażań pochodzących z łaciny. Wyjaśnia np., że wyrażenie *P.T.* (czyli *pleno titulo*) jest formułą grzecznościową oznaczającą tyle, co „z zachowaniem wszelkich tytułów” i stosowaną do licznego oraz wyróżnionego grona odbiorców. Z kolei konstrukcja *summa cum laude* („z najwyższą pochwałą”) niekiedy bywa używana na dyplomach ukończenia studiów wyższych czy też uzyskania doktoratu i oznacza dyplom z wyróżnieniem.

„Wio, koniku, po języku” to cykl Urszuli Kowalczyk, autorki głośnej książki „Koń jaki jest, każdy widzi, czyli alfabetyczny zbiór 300 konizmów”. Ta, jak sama siebie określa: „koniarza, czyli miłośnika koni i jeździectwa”, na kartach kalendarza przywołuje i wyjaśnia wybrane przykłady „konizmów”: wyrażań, które w jakiś sposób wiążą się z końmi. Są wśród nich konstrukcje dobrze znane, jak np. *darowanemu koniowi nie zagląda się w zęby*, ale znaleźć można też takie, o których istnieniu wielu współczesnych użytkowników polszczyzny zapewne nie wie. Tytułem przykładu można przywołać np. porównanie *głupi jak koń Pana Jezusa* (czyli „jak osioł”) czy też porzekadło: *koń, panna i wino wielkiego ochłody potrzebują*. Przyznam, że wielu cytowanych i komentowanych przez autorkę „konizmów” nigdy wcześniej nie spotkałem. Bardzo mnie zainteresowało np. powiedzenie *dobry koń jest zawsze chory*, które bez wyjaśnień specjalisty trudno byłoby właściwie zrozumieć. Jak się okazuje, koniarze dobrze wiedzą, że konie szybko się uczą, nabierają pewnych nawyków – zarówno dobrych, jak i złych. W związku z tym pożyczanie dobrego, ułożonego konia bywa ryzykowne, ponieważ ktoś (nawet niecelowo) może go nauczyć jakichś niewłaściwych zachowań. To dlatego właściciel niejednokrotnie wołał skłamać, że taki koń jest chory, niż go komuś pożyczyć. Cytowane powiedzenie oznacza właśnie, że „lepiej skłamać, że coś jest zepsute, niż to komuś pożyczyć”.

Ulga termomodernizacyjna

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Podatnicy, którzy w 2020 r. zdecydowali się na termomoder-

nizację swoich domów, mogą skorzystać z odliczenia wydanych kwot w zeznaniu podatkowym. Kwota odliczenia nie może przekroczyć 53 000 zł w odniesieniu do wszystkich realizowanych przedsięwzięć termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach, których podatnik jest właścicielem lub współwłaścicielem.

Są dwa rodzaje odliczeń: albo z tytułu poniesionych wydatków, albo usług, za które podatnik zapłacił. Odliczeniu podlegają wydatki na materiały budowlane i urządzenia. Są to m.in. materiały budowlane wykorzystywane do docieplenia przegród budowlanych, płyt balkonowych oraz fundamen-

tów wchodzące w skład systemów dociepleń lub wykorzystywane do zabezpieczenia przed zawilgoceniem, czy wydatki na kocioł gazowy kondensacyjny wraz ze sterowaniem, armaturą zabezpieczającą i regulującą oraz układem doprowadzenia powietrza i odprowadzenia spalin. Katalog odliczeń jest szerszy.

Odliczeniem objęte są również wydatki na usługi związane z termomodernizacją. Są to na przykład: montaż instalacji fotowoltaicznej, wymiana stolarki zewnętrznej – np. okien, okien połaciowych, drzwi balkonowych, drzwi zewnętrznych, bram garażowych – powierzchni przezroczystych nieotwieralnych czy też wymiana elementów istniejącej instalacji ogrzewczej lub instalacji przygotowania ciepłej wody użytkowej lub wykonanie nowej instalacji wewnętrznej ogrzewania lub instalacji przygoto-

wania ciepłej wody użytkowej. Tu również katalog odliczenia za wykonane usługi jest szerszy.

Ulga przysługuje także w sytuacji, gdy w budynku mieszkalnym jednorodzinnym, np. w związku z brakiem technicznych możliwości montażu instalacji (w tym fotowoltaicznej) na tym budynku, instalacja ta zostanie zamontowana na innym budynku, np. garażu, budynku gospodarczym, lecz służy budynkowi mieszkalnemu.

Warunkiem odliczenia jest prawo własności budynku oraz zakończenie przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w tym budynku w ciągu trzech kolejnych lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym poniesiono pierwszy wydatek. Z ulgi termomodernizacyjnej nie można korzystać w przypadku budynku będącego w budowie.

Podatnik może skorzystać z odliczenia w zeznaniu za rok podatkowy, w którym wyda-

tek poniósł. Jeżeli podatnik nie mógł odliczyć pełnej kwoty wydatku, bo kwota odliczenia nie miała pokrycia w dochodzie/przychodzie, podlega on odliczeniu w kolejnych latach, nie dłużej jednak niż przez sześć lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym poniesiono pierwszy wydatek.

Podatnik, który nie zdąży zrealizować termomodernizacji w terminie trzyletnim, będzie musiał zwrócić ulgę, poprzez doliczenie kwot uprzednio odliczonych z tego tytułu do dochodu/przychodu za rok podatkowy, w którym upłynął trzyletni termin.

Ulga dotyczy tylko tych wydatków, za które podatnik nie otrzymał dofinansowania z innych źródeł, np. ze środków gminy. W takim przypadku od kwoty poniesionych kosztów na termomodernizację podatnik musi odliczyć te, za które otrzymał już zwrot kosztów. Pozostałe wydatki może uwzględnić w zeznaniu podatkowym.

Autorka jest radcą prawnym

Nowe otwarcie?

Polskie szabliski zwyciężyły w drużynowych zawodach Pucharu Świata w Budapeszcie. Biało-czerwone (Sylvia Matuszak, Marta Puda, Angelika Wątor i Zuzanna Cieślak) w finale mierzyły się z Włoszkami, które są trzecią drużyną świata. Choć Polki nie wystąpią w Pekinie, to mają duże szanse, by zawalczyć o medale na kolejnych IO w Paryżu.

Zaskoczenie na trasie

Pierwsze w karierze pucharowe zwycięstwo w slalomie alpejskim przypadło Katharinie Liensberger, mistrzyni świata w tej konkurencji. Na podium tuż za Austriaczką stanęły Mikaela Shiffrin i Wendy Holender. Wielką przegraną sobotnich zawodów w Aare okazała się piątkowa triumfatorka Petra Vlhova, która przy pierwszym przejeździe niemal wypadła z trasy, a ostatecznie zajęła dopiero ósmą pozycję.

Wszystko jasne!

Najbliższe miesiące Cristiano Ronaldo spędzi jednak z Juventusem Turyn. Fabio Paratici, dyrektor sportowy zespołu, uciął spekulacje na temat możliwego odejścia piłkarza, którego kontrakt obowiązuje do końca sezonu 2021/2022. Jak oznajmił, Ronaldo jest przyszłością drużyny. Pogłoski o odejściu Portugalczyka rozgorzały po tym, jak Juventus odpadł z Ligi Mistrzów już w 1/8 finału.

fol. PAP/EPA/Fabio Mura

Sygnal ostrzegawczy

W nie najlepszej sytuacji znaleźli się piłkarze ręczni po przegranej z reprezentacją Holandii (26:27) w eliminacjach do ME 2022. Decydujący punkt w ostatniej sekundzie meczu zdobył Kay Smits. Pewny awans w tej rundzie Polakom mogą dać jedynie wygrane w rewanżach z Holendrami i Słowęciami.

Medal budzi nadzieje

Zofia Klepacka wywalczyła brązowy medal w olimpijskiej windsurfingowej klasie RS:X podczas mistrzostw Europy w Portugalii. W ostatnim starciu lepsze okazały się tylko Francuzka Charline Picon i Holenderka Lilian de Geus. Sukces Klepackiej budzi nadzieje na dobry występ Polski w IO w Tokio.

fol. Polski Związek Żeglarski https://www.facebook.com/polsailing/photos/

WIELKA NIEWIADOMA

Mariusz Jankowski

Historia piłkarskiej reprezentacji Polski nie kłamie. I jasno przypomina, że nawet najlepszym trenerom zdarzały się trudne debiuty.

Przykłady? Antoni Piechniczek na inaugurację przegrał towarzyski mecz z Rumunią 0:2. Jerzy Engel zaczął od 0:3 z Hiszpanią, a Leo Beenhakker przegrał 0:2 z Danią. Co łączy tych panów? Każdy później osiągał z biało-czerwonymi większe lub mniejsze sukcesy. Początki były jednak nieudane. I co istotne, były to początki w meczach towarzyskich, bez stawki. A teraz proszę zobaczyć, co czeka nowego selekcjonera. Paulo Sousa nie ma tak naprawdę w ogóle czasu. Krótkie zgrupowanie i natychmiast trzy mecze o punkty w eliminacjach mistrzostw świata. Praktycznie bez marginesu błędu. Bo dwa z tych spotkań mogą zaważyć na całych kwalifikacjach. Jeśli z Węgrami oraz Anglikami przegramy – już na starcie będziemy pod ścianą. Bo walka o mundial jest niezwykle trudna. Bezpośredni awans wywalczą tylko zwycięzcy grup.

Oczywiście przed chwilą opisałem wydarzenia według scenariusza pesymistycznego. W wersji optymistycznej Polska zdobędzie punkty w każdym z trzech meczów i już w marcu zostanie liderem grupy. Byłoby pięknie. Czy jest to jednak realne? Nie wiem. I mam wrażenie,

że w całym środowisku piłkarskim nie znajdziemy dziś zbyt wielu chętnych do odegrania roli proroka, który z całą stanowczością powie nam, jak będzie. Wokół reprezentacji jest bowiem mnóstwo znaków zapytania.

Biało-czerwona jedenastka pewnie nie będzie się mocno różniła od tej Jerzego Brzęczka. Dlaczego? Nie mamy bowiem 25 piłkarzy na światowym poziomie. Jest ich niestety nieco mniej. A biorąc pod uwagę różne wypadki losowe, portugalski trener ma po prostu dość ograniczone pole manewru. Nie jest też futbolowym magikiem. Nie sprawi, że polska drużyna zacznie nagle grać pięknie, ofensywnie i na dodatek skutecznie. Chcielibyśmy tego wszyscy, tak jak wszyscy dobrze reprezentacji życzymy. Ale na boisku będą liczyły się czyny. I jeśli one będą nijakie, jeśli nasi piłkarze nie będą perfekcyjnie przygotowani, jeśli nie stworzą jedności – to czekają nas kłopoty.

Nie będę owijał w bawełnę. Nie chcę Państwa mamicić jakimiś obietnicami. Dzielę się za to swoimi obawami. Paulo Sousa ma być może najtrudniejszy start ze wszystkich selekcjonerów w historii polskiej piłki. Po eliminacjach mundialu przyjdzie czas na Euro. Przed Robertem Lewandowskim i spółką bardzo trudne wyzwania. A nad głowami nas wszystkich wiszą pytania, z tym jednym najważniejszym – co pokaże reprezentacja Polski? Tego nie wie nikt. Dziś jej przyszłość to wielka niewiadoma.

Autor jest dziennikarzem TVP

SMAKI DZIECIŃSTWA

Barbara Wiśniowska

Przypałałam koleżankę z kromką chleba posmarowaną śmietaną i posypaną cukrem. – Smak dzieciństwa – wyjaśniła zadowolona.

Też sobie przypomniałam, że jadłam takie kanapki w dzieciństwie. Śmietana była niepasteryzowana, prosto od krowy, bardzo tłusta, a cukier uroczu rozpuszczał się na wierzchu. Przypomniłam sobie smak niepasteryzowanego mleka i natychmiast rozpoczęłam poszukiwania rolnika, u którego można by takie kupić. To z kartonika nie jest ani trochę podobne w smaku, bo jest chudsze. Nie musiałam długo szukać, widywałam jakieś krowy przez okno autobusu w drodze do pracy. Zapisalam się na odbiór pięciu litrów mleka dwa razy w tygodniu. Mleko niepasteryzowane ma swoich fanów i przeciwników. W gotowaniu giną dobre bakterie, które mogłyby się opieko-

wać naszymi jelitami – to duży minus. Plus jest taki, że giną też wszystkie złe bakterie i rozpadają się laktoglobuliny, które odpowiadają za większość alergii.

Wiosną jednak dowiedziałam się, że mleka już nie będzie, bo... krowa spodziewa się cielaczka. Zrozumiałam wtedy, dlaczego pradiadkowie opowiadali, że w Wielkim Poście obowiązywała też wstrzemięźliwość od mleka.

Odpłynęłam we wspomnienia o innych smakach dzieciństwa. Niektórych potraw już nie spotykam. Nie wrócą plasterki ziemniaków pieczone na płycie pieca kaflowego, bo nie ma już pieca. Surowego żółtka utartego z cukrem i cytryną się boję, zresztą nie jem cukru. Jabłoni malinówka w ogrodzie taty marnieje z każdym rokiem, bo jest coraz starsza, a nigdzie nie spotkałam podobnie pysznych jabłek.

foto: Barbara Wiśniowska

KASZA MANNA KAWOWA

Składniki: 500 ml mleka bez laktozy, może być zmieszane z odrobiną wody ■ 4 łyżki kaszy manny ■ czubata łyżeczka kawy inki w proszku ■ szczypta cynamonu i imbiru ■ banan w plasterkach ■ opcjonalnie: płatki migdałowe, orzechy włoskie

Sposób przygotowania: Kaszę gotujemy z mlekiem na małym ogniu, przez cały czas mieszając, by się nie przypaliła. Zdejmujemy z ognia, gdy zaczną w niej wybuchać bąbelki powietrza, i od razu wlewamy do misek, zanim zgęstnieje. Dodajemy pozostałe składniki. Uwaga: mleko bez laktozy jest słodsze od zwykłego, więc nie spieszymy się z dosładzaniem.

Na szczęście zielony groszek i czereśnie pozostaną zawsze tak samo pyszne.

Kolejnym wspomnieniem z dzieciństwa jest smak kaszy manny z masłem i sokiem.

Czasami gotowałam ją dzieciom, a teraz same wymyślam przepisy z kaszką w roli głównej. Wyżej jeden z nich.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – ewolucja na drążku
- 1 G – gatunek figowca
- 2 E – Czarna Woda
- 3 A – taniec latynoski
- 3 G – hałaśliwe wici
- 6 A – główna Msza
- 6 H – nagroda TV w USA
- 8 C – dewotka na pokaz
- 9 A – bogini mądrości
- 9 G – żydowski uczonec
- 10 E – wśród banków
- 11 A – trwałe włókno
- 11 G – listki pietruszki

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – warszawska arteria
- C 1 – epoka jury
- C 8 – ciastko z białek
- D 3 – anioł miłości
- E 1 – pruski związek
- E 8 – nazwa gawrona
- F 4 – symbol życia
- G 1 – morski bałwan
- G 8 – fotel monarchy
- H 3 – umartwia się
- I 1 – pył na meblach
- I 8 – dawniej przeor
- K 1 – kobieta miłosierna

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 2 kwietnia na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3772) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3773) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3774); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.00** Weterynarze z sercem; **09.30** Przyrodnik na tropie; **10.05** Wielkie rodziny (cz. 1) – telenowela dokumentalna TVP, Polska 2021; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Pasterz – Zwyczajny kapłan; **13.15** BBC w Jedyne; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.05** Komisarz Alex (186): Sejf – serial kryminalny TVP; **16.05** Sekretne życie kotów; **17.00** Telexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (318); **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Stulecie Winnych (29)
21.15 To był rok!
22.20 Zakochana Jedyńka – Grace. Księżna Monako – film obyczajowy, Szwajcaria/Włochy/Belgia/Francja/USA 2014, reż.: Olivier Dahan, wyk.: Nicole Kidman, Tim Roth, Frank Langella, Paz Vega

00.10 Papillon. Motylek – dramat, Hiszpania/USA/Czechy 2017, reż.: Michael Noer, wyk.: Rami Malek, Charlie Hunnam, Tommy Flanagan, Michael Socha

02.30 Ondine – film obyczajowy, USA/Irlandia 2009, reż.: Neil Jordan, wyk.: Colin Farrell, Alicja Bachledda-Curuś, Alison Barry

04.10 Jaka to melodia?
04.55 Z pamięci
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2408) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2409) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2410) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1575) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.15** Dookoła Bałtyku – magazyn kulinarny; **11.45** The Voice Kids – widowisko muzyczne; **13.15** The Voice Kids – widowisko muzyczne; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021. Piosenki Czesława Niemena – widowisko muzyczne; **16.15** Na sygnale (298): Zrządzenie losu – serial fabularzowy TVP; **16.45** Lajki; **17.00** Zainwestuj w marzenia; **17.15** Moje życie XXL; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Wojciech Ciejrowski – bosko przez świat; **19.00** Smaki świata po polsku; **19.25** Rodzinka.pl (162): Powrót Magdy

20.00 Postaw na milion
20.55 Wszystko dla mojej córki – film dokumentalny

21.55 Przysiężenie – dramat, USA/Hiszpania 2016, reż.: Terry George, wyk.: Oscar Isaac, Charlotte Le Bon, Christian Bale

00.20 Kino bez granic – Głowa rodziny – dramat, USA/Kanada 2016, reż.: Mark Williams, wyk.: Gretchen Mol, Gerard Butler, Willem Dafoe, Alison Brie, Alfred Molina

02.15 Zbliżenia – dramat, Polska 2014, reż.: Magdalena Piekorz, wyk.: Ewa Wiśniewska, Joanna Orleañska, Łukasz Simlat, Andrzej Seweryn, Henryk Talar, Małgorzata Niemirska

03.45 Wszystko co kocham – film obyczajowy

05.20 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.39** Pogoda Info; **09.50** Wronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Telexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.01** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend

00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Wronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Rosja i Chiny – małżeństwo z wyrachowania
04.15 Czekając na deszcz
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Możesz – 10 przykazań; **07.00** Głos serca; **07.40** Ocalić od zapomnienia; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.25** Jesteśmy katolikami; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wiś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.00** Ewangelia wg św. Jana; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Gorzkie Żale; **17.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu

20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Cuda Jezusa
22.35 Jezusie, ulituj się nad nami!
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Film biograficzny
GRACE. KSIĘŻNA MONAKO

TVP 1 – 22.20

Film o życiu gwiazdy hollywoodzkiej, pięknej Grace Kelly, która zrobiła wielką karierę filmową, uwieńczoną nagrodą Oscara za rolę w dramacie z 1954 roku „Dziewczyna z prowincji”. Miała u stóp cały świat, kiedy w jej życiu pojawił się książę Monako Rainier III. To była miłość od pierwszego wejrzenia. Dla niego Grace Kelly porzuciła Hollywood. Ślub odbył się w kwietniu 1956 roku. Od tej pory miała występować jedynie u boku swego męża na europejskich salonach. Główny wątek filmu Oliviera Dahana koncentruje się wokół kryzysu w małżeństwie księżnej Grace i księcia Monako. W 1962 roku Grace dostaje od Hitchcocka propozycję zagrania w jego nowym filmie, za zawrotną gażę miliona dolarów. Grace, której życie jako żony głowy państwa sprowadza się głównie do akcji charytatywnych, chce przyjąć tę rolę i prosi męża o pozwolenie. W tym czasie rośnie napięcie między Francją i Monako, któremu grozi utrata suwerenności. Książę Rainier jest powściągliwy w podejmowaniu jakichkolwiek decyzji. Trudna sytuacja powoduje napięcia w małżeństwie.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Efekt Domina; **12.05** Co za tydzień; **12.55** Tajemnica zawodowa; **13.55** Power Couple; **15.30** Planeta singli II – komedia, Polska 2018, reż.: Sam Akina, wyk.: Maciej Stuhr, Agnieszka Wiedłocha, Danuta Stenka, Piotr Głowacki, Weronika Książkiewicz; **18.00** Równi sobie; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef Junior; **21.30** Szybko i wściekle – film sensacyjny, USA 2009, reż.: Justin Lin; **23.50** Śmiertelna wylizanka – film sensacyjny, USA 2002, reż.: Barbet Schroeder, wyk.: Sandra Bullock, Ben Chaplin, Ryan Gosling, Michael Pitt, Agnes Bruckner; **02.15** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **03.15** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Madagaskar – USA 2005, reż.: Eric Darnell, Tom McGrath; **10.45** Spider-Man 3 – USA 2007, reż.: Sam Raimi, wyk.: Tobey Maguire, Kristen Dunst, James Franco; **13.45** Ninja Warrior Polska; **15.45** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **17.40** Design Dream. Pojedynek na wnetrzu; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Męczących; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Botoks – Polska 2017, reż.: Patryk Vega, wyk.: Olga Bołądź, Janusz Chabior, Agnieszka Dygant, Sebastian Fabjański, Piotr Stramowski, Grażyna Szapolowska, Katarzyna Warnke, Marieta Żukowska; **02.05** Szklana pułapka 5 – USA 2013, reż.: John Moore, wyk.: Jai Courtney, Elizabeth Mary Windstead, Sebastian Koch, Yuliya Snigir, Bruce Willis; **04.25** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teledziewczyna TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (375) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (940) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.40** Ranczo (72): Przeciek kontrolowany – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (180): Śmierć gwiazdy – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (280): Lepsza przyszłość – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **11.50** Policzmy się dla Polski; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (941); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (376); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3775); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (360)
21.00 Teatr Telewizji – Ravensbruck. Miasto kobiet – spektakl teatralny
22.40 Świat bez fikcji – Kiedy ten wiatr ustanie

00.00 Warto rozmawiać – program publicystyczny
01.00 Grace. Księżna Monako – film obyczajowy, Szwajcaria/Włochy/Belgia/Francja/USA 2014, reż.: Olivier Dahan, wyk.: Nicole Kidman, Tim Roth, Frank Langella, Paz Vega
02.50 Samotny detektyw McQ – USA 1974, reż.: John Sturges, wyk.: John Wayne, Eddie Albert, Diana Muldaur
04.45 Notacje – Andrzej Brandstätter. Na góralską nutę – cykl dokumentalny
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Górscy ratownicy (20): Widoczność zero, część 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **06.20** Policzmy się dla Polski; **06.25** Coś dla Ciebie; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (118): Walentynki – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2410) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.05** Policzmy się dla Polski; **13.15** Kozacka miłość (75) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (253): Dwa oblicza Błażeja; **15.05** Górscy ratownicy (29): Diabelski nurt, część 1; **15.50** Zainwestuj w marzenia; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (2); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (76)
19.35 Barwy szczęścia (2410)
20.10 Barwy szczęścia (2411)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1576)
21.50 Sanditon (4) – serial, Wielka Brytania 2019
22.45 Osiecka (8) – serial TVP
23.40 Foxtrot – dramat, Izrael 2017, reż.: Samuel Maoz, wyk.: Lior Ashkenazy, Sarah Adler, Yehuda Almagor

01.40 Warto kochać (51) – serial TVP
02.40 Jeszcze nie wieczór – film obyczajowy, Polska 2008, reż.: Jacek Bławut, wyk.: Jan Nowicki, Nina Andrycz, Sonia Bohosiewicz, Irena Kwiakowska, Danuta Szafłarska, Teresa Szmigielówna, Beata Tyszkiewicz
04.25 Rodzinka.pl (249)
04.50 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.43 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.12 Taśmy bezpieki
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ewangelia wg św. Jana; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Kolory Świętości; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Dzieci Andersa; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Karol de Foucauld; **15.25** W Solankowej Dolinie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Możesz – 10 przykazań
23.00 Mój syn, mój zbawiciel
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.20** Nowa Maja w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Jesteśmy w domu; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3191) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Równi sobie; **22.30** Godziny szczytu II – film sensacyjny, USA 2001, reż.: Brett Ratner, wyk.: Jackie Chan, Chris Tucker, John Lone; **00.30** Co za tydzień; **01.20** Strzelec, THE; **02.25** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3197); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** MEGA HIT: Szklana pułapka 5 – USA 2013, reż.: John Moore, wyk.: Jai Courtney, Elizabeth Mary Windtead, Sebastian Koch, Yuliya Snigir, Bruce Willis; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.20** Jack Reacher: Nigdy nie wracaj – USA/Chiny 2016, reż.: Edward Zwick; **01.50** Wpół do śmierci 2 – USA 2007, reż.: Art Comacho; **03.50** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszakupy TV Okazje

Film akcji

SZKLANA PUŁAPKA

POLSAT – 20.00

Bruce Willis wraca do gry jako John McClane, dzielny nowojorski gliniarz, który ma talent do zjawiania się w niewłaściwym miejscu w niewłaściwym czasie. Najnowsze kłopoty czekają na niego w Rosji, gdzie pojechał w poszukiwaniu syna Jacka (Jai Courtney), z którym od lat pozostawał w konflikcie. Okazuje się, że Jack przebywa w moskiewskim więzieniu. Udaje mu się z niego zbiec, ale na tym misja się nie kończy. Ojciec i syn łączą siły, by udaremnić kradzież broni nuklearnej, mogącą doprowadzić do wybuchu III wojny światowej. Gwałtowne zwroty akcji, niezwykle widowiskowe wybuchy i pościgi samochodowe, gwarantują rozrywkę wszystkim miłośnikom nieustraszonego Johna McClane'a.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.10 Przysięga (376) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (941) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.40** Ranczo (73): Świadek koronny – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (181): Zemsta Eurydyki – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (281): Piąta taryfa – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.45** Policzmy się dla Polski; **12.55** Natura w Jedyne; **14.00** Elif (942); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (377); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3776); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy
20.30 Leśniczówka (361) – wyk.: Jolanta Fraszynska, Marek Bukowski, Przemysław Bluszcz
20.55 Wielkie rodziny (cz. 2) – telenowela dokumentalna TVP
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.30 Samotny detektyw MCQ – USA 1974, reż.: John Sturges, wyk.: John Wayne, Eddie Albert, Diana Muldaur
02.30 Ratownicy (4/13) – serial TVP
03.25 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.20 Notacje – Adolf Juzwenko. Skarby Ossolineum – cykl dokumentalny
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – zespół Manchester – talk-show; **05.30** Górscy ratownicy (21): Spadające kamienie, część 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **06.20** Policzmy się dla Polski; **06.25** Historia, która trwa; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (119): Komunia – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2411) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (76) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (254): Wszystko do stracenia; **15.10** Górscy ratownicy (30): Diabelski nurt, część 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promygi nadziei (3); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (77)
19.35 Barwy szczęścia (2411)
20.10 Barwy szczęścia (2412)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1577)
21.50 Sanditon (5) – serial, Wielka Brytania 2019
22.35 Zainwestuj w marzenia
22.45 Osiecka (9) – serial TVP
23.40 Ludzkie historie – Węgrzy w Warszawie – film dokumentalny
00.45 Giuseppe w Warszawie – komedia, Polska 1964, reż.: Stanisław Lenartowicz
02.35 Mój Nikifor – dramat, Polska 2004, reż.: Krzysztof Krauze, wyk.: Krystyna Feldman, Roman Gancarczyk
04.15 Nieustępliwa – film dokumentalny, USA 2014, reż.: Tom Keeling, Jim Greayer
05.00 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.50** Wstaje dzień; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 Pogoda Info
03.45 Taśmy bezpieki
04.15 Taśmy bezpieki
04.50 wojsko-polskie.pl
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Stan bezpieczeństwa państwa; **07.00** Pan Zygmunt – najstarszy ministrant w Polsce; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.40** Petra; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyznę; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium polskie; **12.40** Śladami apostoła Pawła; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Orationarium średniowieczne; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Pocztówka z Indii; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefontycznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Eksodus – Droga Narodu Wybranego
00.05 Programy powtórkowe

Thriller
AZYL

POLSAT – 23.10

Doskonały thriller w reżyserii Davida Finchera („Siedem”) z Jodie Foster i Forestem Whitakerem w rolach głównych. Do luksusowego domu w centrum Nowego Jorku, należącego niegdyś do ekscentrycznego milionera, wprowadza się po rozstaniu z mężem Meg Altman (Foster) i jej córka Sarah. Oprócz niezliczonych pokoi i zakamarków w mieszkaniu znajduje się „Azyl” – opancerzone, zamykane na elektroniczny zamek pomieszczenie, w którym można schronić się na wypadek niebezpieczeństwa – na przykład włamania. Meg nie przeczuwa, jak szybko przyjdzie jej z niego skorzystać. Już pierwszej nocy w jej domu pojawiają się trzej włamywacze. Megan wraz z córką udaje się skryć w „Azylu”. Okazuje się jednak, że celem rabusiów jest właśnie schron, w którym zmarły milioner ukrył coś bardzo cennego. Włamywacze chcą się tam dostać za wszelką cenę. Matka z córką znajdują się w śmiertelnej pułapce.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3192) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Chyłka – Rewizja; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** Grzesznica (3/8) – serial, USA; **01.05** Niewierni (10) – serial, USA; **02.05** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **02.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3198); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Azyl – thriller, USA 2002, reż.: David Fincher, wyk.: Jodie Foster, Kristen Stewart, Forest Whitaker, Dwight Yoakam; **01.45** 12 rund – film akcji, USA 2013, reż.: Reine Roel, wyk.: Cindy Busby; **03.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (377) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (942); **06.05** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.40** Ranczo (74): Sztuka translacji – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (182): Zdażyć przed mordercą – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (282): Pokój z widokiem – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Policzmy się dla Polski; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (943); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (378); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3777); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (362) – wyk.: Jolanta Fraszynska
21.00 Historia bez tajemnic – POLMISSION. Tajemnice paszportów – film dokumentalny
22.10 Prorok – rzecz o ks. Franciszku Blachnickim – film dokumentalny
23.20 Mała matura 1947 (3) – serial
00.20 Na skraju obłędu – film fabularny, Kanada 2019, reż.: Jason Bourque, wyk.: Kelly Thiebaud, Matt Hamilton, Lina Renna
01.55 Prokurator (3/10) – serial kryminalny TVP
02.55 wojsko-polskie.pl
03.25 Chichot losu (9/13): Podróżnik – serial TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Górszy ratownicy (22): Spadające kamienie, część 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **06.15** Policzmy się dla Polski; **06.20** Pozyteczni.pl; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Policzmy się dla Polski; **11.35** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2412) – serial obyczajowy TVP; **12.10** Szabes i czytanie Tory; **13.00** Policzmy się dla Polski; **13.15** Kozacka miłość (77) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (255): Owoc miłości – serial fabularny TVP; **15.10** Górszy ratownicy (31): Śmierć w górach, część 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2013; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (4) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (78)
19.35 Barwy szczęścia (2412) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2413)
20.45 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (803): Serce na dłoni
21.50 Sanditon (6) – serial, Wielka Brytania 2019
22.45 Osiecka (10) – serial TVP
23.40 Powiew miłości – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Andrew Cymek, wyk.: Cindy Busby, Kevin McGarry, Sadie Munroe
01.20 Iskander (1/4) – serial kryminalny, Francja 2017
02.10 Chińskie dziewczyny do wzięcia – film dokumentalny, Izrael 2019, reż.: Shosh Shlam, Hilla Medalia
03.50 Zaginiona (2/7): Okup – serial TVP
04.40 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 Taśmy bezpieki
04.12 Taśmy bezpieki
04.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Na zakręcie; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audycja Generalna; **10.55** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Jestem mamą; **11.30** Myśląc Ojczyznę; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Sympozjum z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką; **13.15** Poczet Wielkich Polaków; **13.20** Kolory Świętości; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Sympozjum z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką; **14.50** Kaplica Pamięci; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Po co nam wykopaliska?; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Nieznani bohaterowie
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Nie opłataj mnie śmierci
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3193) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Tajemnica zawodowa; **22.30** Podzielony – film sensacyjny, USA/Japonia 2016, reż.: M. Night Shyamala, wyk.: James McAvoy, Anya Taylor-Joy, Betty Buckley; **01.00** Superwizjer – magazyn reportażowy; **01.35** Tajemnica zawodowa; **02.35** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.55** Noc Magii

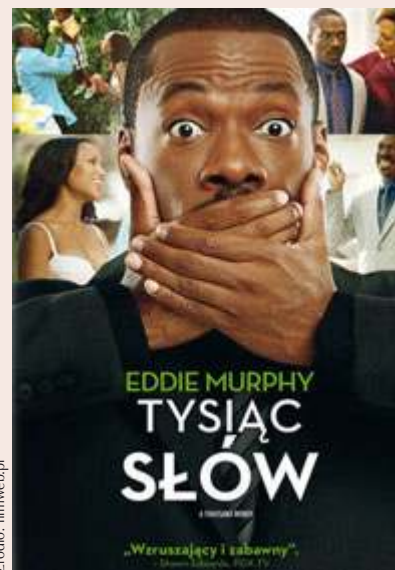
POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodzinny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3199); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Komisarz Mama; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.20** Tysiąc słów – komedia, USA 2012, reż.: Brian Robbins, wyk.: Duke Clark, Cliff Curtis, Jack McBrayer, Kerry Washington, Eddie Murphy; **01.20** Szklanką po łapkach – USA 1996, reż.: Rick Friedberg; **02.55** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia TYSIĄC SŁÓW

POLSAT – 23.20

Pogodna komedia z królem humoru w roli głównej. Jack McCall jest agentem literackim, który żyje z tego, że gada jak najęty i często mija się z prawdą. Skoncentrowany na pracy, zaniedbuje żonę (Kerry Washington) i małego synka. Pewnego dnia dowiaduje się, że jego życie zależy od magicznego drzewa, które ma 1000 liści. Gdy wypowie 1000 słów, drzewo straci liście, a on umrze. Jack musi na nowo nauczyć się żyć...

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.15 Przysięga (378) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (943) – serial, Turcja 2018; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policjny się dla Polski; **08.40** Ranczo (75): Kontrrewolucja – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (183): Oliwier – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (283): Okup – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Za inwestur w marzenia; **12.50** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (944) – serial, Turcja 2018; **14.45** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy – konkurs indywidualny (studio); **15.00** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy (1 seria); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3778) – telenowela TVP; **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy **20.30** Piłka nożna – Eliminacje Mistrzostw Świata Katar 2022: Węgry – Polska (studio) **20.35** Piłka nożna – Eliminacje Mistrzostw Świata Katar 2022: Węgry – Polska **22.55** Magazyn kryminalny 997 **23.45** Motel Polska **00.20** Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – Bill Gates zbawia świat **00.55** Londyńczyk (1/16) – serial obyczajowy TVP **01.50** Nowa – Pacjentka – serial TVP **02.50** Ocaleni – reality show **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – Tadeusz Polkowski – talk-show; **05.30** Górcy ratownicy (23): Nadzieja umiera ostatnia, część 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **06.15** Policjny się dla Polski; **06.25** Smaki świata po polsku; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policjny się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policjny się dla Polski; **11.20** Wojciech Cejrowski – boso przez świat; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2413) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (78) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (256): Uwężeni – serial fabularzowany TVP; **15.10** Górcy ratownicy (32): Śmierć w górach, część 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promy nadziei (5); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (79) **19.35** Barwy szczęścia (2413) **20.10** Barwy szczęścia (2414) **20.40** Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale **20.55** Na sygnale (299): Witaj, tato! **21.20** Na sygnale (300): Sobowtór **21.50** Sanditon (7) – serial, Wielka Brytania 2019 **22.45** Osiecka (11) **23.40** W obliczu śmierci – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 1987, reż.: John Glen, wyk.: Timothy Dalton, Maryan d'Abo **02.00** Powiew miłości – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Andrew Cymek **03.30** Bez tożsamości (26) – serial, Hiszpania/Niemcy 2016 **04.15** Art Noc – Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie – Mała Orkiestra Dancingowa **05.05** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Minęła 20 **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **03.11** Pogoda Info **03.15** O co chodzi **03.42** Filmy Dokumentalne TVP Info **04.13** Taśmy bezpieki **04.45** Taśmy bezpieki **05.14** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

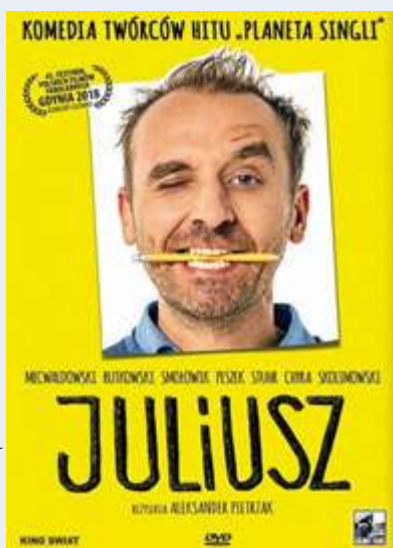
TV TRWAM

06.00 Audycja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Matka Teresa z Kalkuty; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Brat Franciszek; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszynski; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Zrozumieć wartość życia; **14.45** Zostawić ślad...; **15.10** Cioteczka; **15.40** Kolory Świętości; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Maryja z Nazaretu w Jej Zwiastowaniu; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Przyjaciele i bohaterowie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Głos Polski **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Galilejczyk **22.30** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat **23.00** Służna walka **00.00** Programy powtórkowe

Komedia
JULIUSZ

TVN – 22.30

Tytułowym bohaterem jest uporządkowany nauczyciel plastyki (Wojciech Meczaldowski), którego głównym problemem w życiu jest ojciec (Jan Peszek) – nieustająco imprezujący artysta malarz. Kiedy senior przejdzie drugi zawał serca, a mimo to odmówi zmiany stylu życia, Juliusz będzie musiał znaleźć sposób na to, by wpłynąć na jego zachowanie. Lekarstwem na bolączki bohatera wydawać się będzie przypadkowo poznana, beztroška lekarz weterynarii Dorota (Anna Smolowik). Okaże się jednak, że prawdziwe problemy dopiero nadchodzą.

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3194); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Juliusz – komedia, Polska 2018, reż.: Aleksander Pietrzak, wyk.: Wojciech Meczaldowski, Jan Peszek, Anna Smolowik; **00.30** Chyłka – Rewizja; **01.35** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **01.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomek Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3200) – wyk.: Aneta Zając, Aleksandra Zienkiewicz; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Przyjaciółki (198); **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Króliczek – USA 2008, reż.: Fred Wolf, wyk.: Anna Farris, Colin Hanks, Beverly D'Angelo, Kat Dennings; **01.15** Zakończenie programu – przerwa techniczna

TVP 1

05.10 Film dokumentalny; **06.05** Elif (944) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzymy się dla Polski; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzymy się dla Polski; **08.40** Ranczo (76): Tchnienie Las Vegas – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (184): Zastrzyk – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (284): W zdrowym ciele... – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Wielkie rodziny (cz. 2) – telenowela dokumentalna TVP; **14.00** Elif (945) – serial, Turcja 2018; **14.45** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy – konkurs indywidualny (studio); **14.55** Skoki narciarskie; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3779); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (363)
21.00 Ojciec Mateusz (319) – serial kryminalny TVP
21.55 Przepraszam, czy tu biją? – film sensacyjny, Polska 1976, reż.: Marek Piwowski, wyk.: Jerzy Zapiór, Edward Witukiewicz, Jerzy Kulej, Jan Szczepański
23.30 Życie za życie – dramat, USA/ Niemcy 2003, reż.: Alan Parker, wyk.: Kevin Spacey, Chris Warner, Laura Linney, Kate Winslet
01.50 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (32) – serial, USA 2017
02.40 Mrok (2/8): Być czy mieć
03.40 Magazyn kryminalny 997
04.35 Notacje – Józef Mac.
W sowieckim domu dziecka
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Górscy ratownicy (24): Nadzieja umiera ostatnia, część 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **06.15** Policzymy się dla Polski; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się – Paweł Stypa; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzymy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzymy się dla Polski; **11.25** Dookoła Bałtyku; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2414) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (79) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (257): To się nie uda – serial fabularny TVP; **15.10** Górscy ratownicy (33): Bez śladu, część 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2013; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada; **17.15** Promyk nadziei (6); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (80)
19.35 Barwy szczęścia (2414)
20.05 Barwy szczęścia (2415)
20.35 Dance Dance Dance
21.35 Dance Dance Dance
22.45 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.50 Kino relaks – Facet na miarę – Francja 2016, reż.: Laurent Tirard, wyk.: Jean Dujardin, Virginie Efira, Cedric Kahn, Stephanie Pappas
01.40 Mokra robota – film akcji, USA 2011, reż.: Mike Gunther, wyk.: 50 Cent, Bruce Willis, Ryan Phillippe, Jenna Dewan Tatum, James Remar
03.10 W obliczu śmierci – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 1987, reż.: John Glen, wyk.: Timothy Dalton, Maryan d'Abo, Jeroen Krabbe
05.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 W akcji
04.02 Taśmy bezpieki
04.35 Taśmy bezpieki
05.05 Reportaż TVP Info
05.35 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Droga Krzyżowa z Ojcem Świętym Janem Pawłem II. Koloseum 2005; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** W poszukiwaniu dowodów; **13.25** Kolory Świętości; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Droga Krzyżowa; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Antykultura III; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
18.55 Niedziela
19.00 Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Geniusz Stworzenia
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku – program kulinarny; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Planeta singli III – komedia, Polska 2019, reż.: Sam Akina, Michał Caciński, wyk.: Maciej Stuhr, Agnieszka Włodocha, Bogusław Linda, Danuta Stenka, Piotr Głowacki; **22.10** To – horror, USA/Kanada 2017, reż.: Andy Muschietti; **01.00** Kuba Wojewódzki; **02.00** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3201); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** A.I. Sztuczna inteligencja – film s.f., USA 2001, reż.: Steven Spielberg; **02.10** Watchmen Strażnicy – film s.f., USA 2009, reż.: Zack Snyder; **04.40** Disco Grammy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film s.f.

A.I. SZTUCZNA INTELIGENCJA

Polsat – 23.10

Wzruszająca historia dziecka-roboty Davida (Haley Joel Osment), który został zaprogramowany, by odczuwać miłość. Gdy „przychodzi na świat”, jego „matka” Monika szepcze do jego ucha słowa kodu: Zyrros, Sokrates, Partylufa, Decybel, Huragan, Delfin, Tulipan. Wtedy w oczach Davida pojawia się obraz duszy i aktywuje się nowy program komputerowy. W jego obwodach zaczyna pulsować miłość do matki. Kiedy Martin, rodzony syn Moniki, budzi się ze śpiączki, dokłada wszelkich starań, aby wyeliminować Davida, w którym widzi rywala. Uwięziony w pułapce miłości David ma odtąd tylko jeden cel: być chłopcem z krwi i kości i odzyskać uczucie Moniki. Żeby to osiągnąć, musi znaleźć błękitną wórkę, która niegdyś uczyniła z Pinokia prawdziwego chłopca. W misji towarzyszą mu dwaj przyjaciele: seksowny robot Gigo Joe (Jude Law) i mądry mechaniczny miś.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.05 Klan (3775) – telenowela TVP;
05.25 Klan (3776) – telenowela TVP;
06.50 Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni; **09.05** Policzmy się dla Polski; **09.10** Prywatne życie zwierząt; **09.40** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy – konkurs drużynowy (studio); **09.55** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy – konkurs drużynowy; **11.00** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy (studio); **11.10** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Planicy; **12.20** Samotny jeździec – USA 1959, reż.: Budd Boetticher; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci; **14.25** Ozdrowieńcy; **14.55** Policzmy się dla Polski; **15.05** Sekretne życie kotów; **15.55** To był rok!; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Stulecie Winnych (29); **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (187): Seryjny samobójca – serial kryminalny TVP
21.35 Hit na sobotę – Projekt Koliber – film fabularny, Kanada 2018, reż.: Kim Nguyen, wyk.: Jesse Eisenberg, Alexander Skarsgård, Salma Hayek
23.35 Boks – Gala KnockOut Boxing Night, Jachranka – walka wieczoru: Fiodor Czerkaszyn – Javier Francisco Maciel
00.35 Życie za życie – dramat, USA/ Niemcy 2003, reż.: Alan Parker, wyk.: Kevin Spacey, Chris Warner, Laura Linney, Kate Winslet
03.50 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.30 Z pamięci – Barbara Hoff cz. 1
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2411) – serial obyczajowy TVP;
06.25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2412) – serial obyczajowy TVP;
06.55 Dla niesłyszących – M jak miłość (1576) – serial TVP; **07.45** Policzmy się dla Polski; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.20** Rodzinny ekspres – Wielki Tydzień, jak go dobrze przeżyć; **11.50** Dance Dance Dance – widowisko rozrywkowe; **12.55** Dance Dance Dance – widowisko rozrywkowe; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Wojciech Cejrowski – boso przez świat; **15.50** Smaki świata po polsku – magazyn kulinarny; **16.25** Na dobre i na złe (803): Serce na dłoni – serial TVP; **17.25** Na sygnale (299): Witaj, tato! – serial fabularny TVP; **17.50** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion; **19.20** Rodzinka.pl (163): Wspomnień czar – serial komediowy TVP
20.00 The Voice Kids – widowisko muzyczne
21.30 The Voice Kids – widowisko muzyczne
22.15 Kabaret. Super Show Dwójki – program kabaretowy
23.20 Hity wszech czasów – magazyn muzyczny
00.20 Agentka specjalnej troski – Francja 2016, reż.: Dany Boon
02.15 Ben Hur – dramat historyczny, USA 2016, reż.: Timur Bekmambetov, wyk.: Jack Huston, Toby Kebbell, Rodrigo Santoro, Nozani Boniadi
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.55 Pogoda Info
00.58 Salon dziennikarski
01.45 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
04.00 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.25 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** W poszukiwaniu dowodów; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Mysłąc Ojczyznę; **10.35** Polski Punkt Wzroku; **11.00** Uroczysty ingres biskupa Damiana Bryla do katedry kaliskiej; **12.50** Siódmy sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Świat Biblii; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Ks. Henryk Mosing; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefontycznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Mysłąc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Wzroku
22.00 Mojęż – 10 przykazań
23.00 Głos serca
23.45 Święty na każdy dzień
23.50 10 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Komedia
KOCHAJ ALBO RZUĆ

Polsat – 22.05

Ostatnia część komediowej trylogii o rodzinach Pawlaków i Kargulów. Seniorzy obu rodów i ich wnuczka Ania wyruszają do Chicago na zaproszenie Johna Pawlaka. Po przyjeździe okazuje się, że John nie żyje i goście z Polski samotnie muszą stawić czoła Ameryce.

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Efekt Domina; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (109) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk; **12.00** Brzydula (110); **12.30** Brzydula (111); **13.00** Brzydula (112); **13.30** Brzydula (113); **14.00** Na Wspólnej Omnibus (814); **15.50** MasterChef Junior; **17.25** Efekt Domina; **18.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Power Couple – program rozrywkowy; **21.30** Wykapany ojciec – komedia, USA/Indie/Kanada 2013, reż.: Ken Scott, wyk.: Vince Vaughn, Chris Pratt, Cobie Smulders, Andrzej Blumenfeld; **23.45** Król Skorpion III: Odkupienie – film przygodowy, USA 2012, reż.: Roel Reine; **01.55** Uwaga!; **02.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.05** Strażnicy marzeń – USA 2012, reż.: Ramsey Peter; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Nasz Nowy Dom; **12.40** Design Dream. Pojedynk na wnętrza; **13.45** Łowcy nagród; **14.45** Rolnicy. Podlasie; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kowalscy kontra Kowalscy; **20.35** Kowalscy kontra Kowalscy; **21.05** Piękni i bezrobotni; **21.35** Piękni i bezrobotni; **22.05** Kochaj albo rzuć – komedia, Polska 1977, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Władysław Kowalski, Władysław Hanuza, Anna Dymna; **00.50** Bad Ass II: Twardziele – film akcji, USA, reż.: Craig Moss, wyk.: Andrew Divoff, Charlie Carver, Danny Glover, Jacqueline Obradors, Danny Trejo; **02.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Jorge Milia, dziennikarz i pisarz, który bardzo dobrze zna Ojca Świętego, opowiada o tym, dlaczego jego zdaniem nie ma obecnie żadnych szans na wizytę Franciszka we własnym kraju.

W poprzednim numerze tygodnika „Idziemy” pisaliśmy o papieżu Franciszku i jego relacjach z krajem rodzinnym, Argentyną – oraz stosunku Argentyńczyków do niego. Już po opublikowaniu artykułu „Franciszek nie wróci do ojczyzny” otrzymaliśmy list od Jorgego Milii, który mieszka w Salta, mieście na północy kraju, półtora tysiąca kilometrów od stołecznego Buenos Aires.

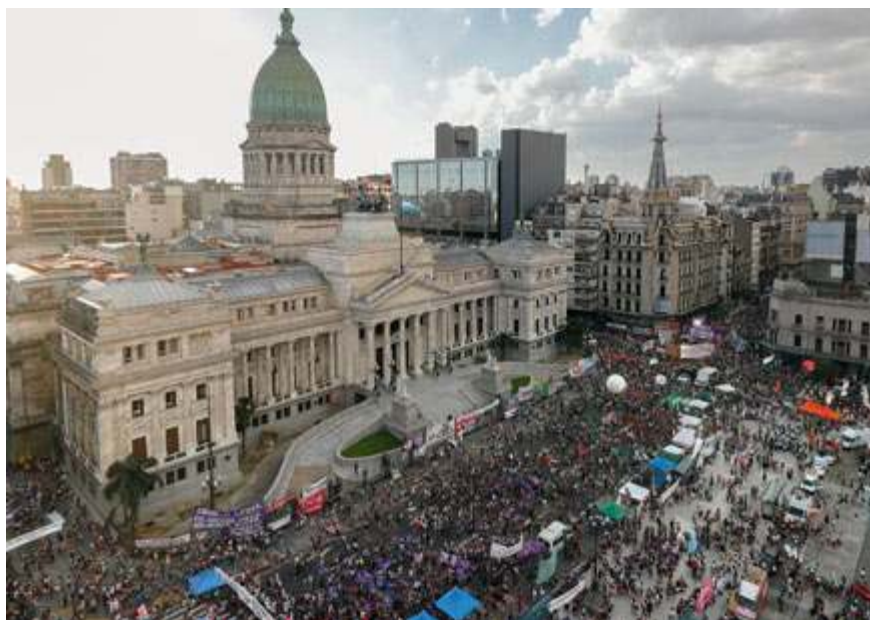
Jak opisuje Jorge Milia, w szczególnie trudny sposób układały się stosunki prymasa Argentyny, kard. Jorgego Maria Bergoglia SI, z prezydentem Néstorem Kirchnerem, szefem państwa w latach 2003-2007. Kirchner podobno tak bardzo nienawidził prymasa, że nie wymawiał jego nazwiska. Nazwał go „Whisky”, od inicjałów „JB”.

Sytuacja nie zmieniła się nawet wówczas, gdy prezydentem została żona Kirchnera, Cristina. W 2010 r. Kirchner zmarł, a kard. Bergoglio modlił się i wygłosił homilię podczas jego pogrzebu, bardzo go wychwalając. Prezydent Cristina Kirchner i jej rząd nie zmienili jednak swego nastawienia wobec prymasa. Podobnie było przez pierwsze dni po wyborze kard. Jorgego Maria Bergoglia na papieża.

Jednak wkrótce wszystko się zmieniło. Pani prezydent poprosiła o audiencję i poleciała do Rzymu, podobnie jak znaczna część rządu, działacze rządzącej partii peronistycznej (Partia Justycjalistyczna, ugrupowanie założone w 1946 r. przez Juana Peróna, który wywarł ogromny wpływ na politykę Argentyny) i przywódców związkowych. Przywózili zdjęcia z Ojcem Świętym i relacjonowali to, co rzekomo im opowiadał.

Jak napisał Jorge Milia, „problem polegał na tym, że każdy z tych, których Franciszek przyjął w Watykanie, po powrocie do Argentyny przemawiał w jego imieniu. Zdanie: «Papież Franciszek powiedział mi...» było powtarzane w kółko”. Każdy z nich wkładał w usta papieża dokładnie te słowa, które sam chciał usłyszeć”.

Jorge Milia pytał papieża, czemu publicznie nie wyjaśnił, jaka jest prawda.

Sytuacja polityczna w Argentynie jest niesłychanie trudna. Na zdjęciu centrum Buenos Aires podczas jednej z marcowych demonstracji

Franciszek i Argentyna

Piotr Kościński

„Powiedział mi, że gdyby to zrobił, byłoby jeszcze gorzej”. Tak czy inaczej, w efekcie wypowiedzi papieskich gości spora część argentyńskich katolików jest rozczarowana – ale nie z powodu słów faktycznie wypowiedzianych przez papieża, lecz tego, co opowiadali o Ojcu Świętym inni. Także jego wrogowie.

I jak podkreśla Jorge Milia, do papieża docierali różni ludzie, niekoniecznie katolicy, a z pewnością także osoby zupełnie nieprzejmujące się losami Kościoła i samego Ojca Świętego. Otrzymywali od niego błogosławieństwo i zdjęcie z podpisem, wracali do Argentyny i „walczyli o prawo do bezpłatnej, ogólnie dostępnej aborcji”. A Kościół w Argentynie jest podzielony. Sporo księży, zwłaszcza na prowincji, jest zwolennikami lewicowego peronizmu – czyli ideologii, którą kieruje się obecny rząd (peronistowska Partia Justycjalistyczna za rządów Kirchnera skłoniła zdecydowanie na lewo). Inni są politycznie neutralni, ale nie wiedzą, jakie naprawdę są poglądy Ojca Świętego na sytuację w ich kraju i w związku z tym jak oni sami powinni się zachowywać. Dla ludzi nie jest też do końca jasne, dlaczego papież w swych wystąpieniach mówi przede wszystkim o ubogich, nie wspominając innych – w związku z tym katolicy z klasy średniej stopniowo dyktansują się od Kościoła.

Zdaniem Jorgego Milii, papież doskonale to rozumie i dlatego uważa, że nie może przyjechać do Argentyny. Zwolennicy rządu jego wizyty nie chcą, choć zarazem usiłują na wszelkie sposoby papieża wykorzystać. Z kolei prawnicy nie akceptują kontaktów Ojca Świętego z przedstawicielami argentyńskiej lewicy. „Powrót do ojczyzny nie byłby więc dobrym scenariuszem. I papież o tym wie”.

Wszystko to świadczy o niesłychanie skomplikowanej sytuacji politycznej w Argentynie. Można snuć porównania do Jana Pawła II i jego relacji z ojczystym krajem, jednak zdecydowanie prostszych i bardziej wyrazistych. Co prawda polscy politycy też chętnie fotografowali się z papieżem, ale jego przekaz do Polaków był bezpośredni. W przypadku Franciszka i Argentyńczyków wygląda to jednak zupełnie inaczej.

Jorge Milia napisał: „to wszystko jest moim skromnym poglądem na tę sprawę. Mogę się mylić. Nie rozmawiałem z nim [papieżem] od dawna. Przez rok byłem izolowany w związku z COVID-19 i nadal nie wiem, kiedy będę mógł pojechać do Europy”. Jak podkreśla, jest przyjacielem Ojca Świętego. A w swym liście chciał pomóc nam zrozumieć trudne relacje Franciszka z jego rodakami.

Kościół w Argentynie jest podzielony.

Wierzymy, że warto pomagać

1%

JEDENPROCENT.CARITAS.PL

indywidualnie, **rodzinnie**, **zawsze**

Przełącz 1% podatku dla Caritas Polska

WPISZ W FORMULARZU PIT NUMER KRS 0000198645

Wyjazdy wakacyjne dla dzieci, opieka nad osobami starszymi i samotnymi, prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, noclegowni, punktów żywieniowych, ośrodków rehabilitacyjnych czy domów opieki to tylko część naszych działań.

Więcej informacji, rezultaty działań, formularze w wersji on-line i do pobrania można znaleźć na stronie: jedenprocent.caritas.pl

**Centrum
Wolontariatu**

Od 28 lat jesteśmy po to, aby wspierać rozwój wolontariatu w Polsce.

Dzielimy się wiedzą ekspercką, którą czerpiemy z wieloletniego doświadczenia w organizowaniu akcji wolontariackich dla organizacji pozarządowych i biznesu.

Wierzymy, że współpraca jest możliwa i potrzebna
– łączymy ze sobą wszystkie środowiska, którym bliska jest idea działalności społecznej.

Patrzymy w przyszłość i szukamy rozwiązań, które sprawią, że pomoc potrzebującym wywoła trwałą zmianę społeczną.

**Centrum
Wolontariatu**

**fundacja
uskrzydlaamy**

Stowarzyszenie „Centrum Wolontariatu”
KRS: 0000235808

Reklama opublikowana dzięki
fundacji „Uskrzydlaamy”

1%

POMÓŻ NAM
POMAGAĆ